

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

динара

БРОЈ

1322

29.4.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР

Рипер

Веровати или не!

ЦРКАВИЦА

НАЗВАО ЈЕ СВОЈУ КУЋУ, У БЛИЗИНИ СЕНТ ЛУИСА, ЈУЛИСИЗ ГРАНТ (1822-1855), КАСНИЈЕ АМЕРИЧКИ ГЕНЕРАЛ И ДРЖАВНИК КОЈИ ЈЕ ДВА ПУТА БИО БИРАН ЗА ПРЕДСЕДНИКА САД, У ВРЕМЕ ДОК ЈЕ ИЗДРЖАВАО СВОЈУ ПОРОДИЦУ ПРОДАЈОМ ДРВА КОЈА ЈЕ ОДВОЗИО У ГРАД УДАЉЕН 18 КИЛОМЕТРАТА.

БИКЕ ИЗЛОЖЕНИ САМО ЈЕДАН ДАН У СТОКТОН ХАУЗУ ГЛАВА ЗЛОГЛАСНОГ БАНДИТА ХОАКИНА РУКА ТРОПРЕСТОГ ЦЕКА

Овим

Тлакаћом

ЈЕ У 19. ВЕКУ ПОЗИВАНО СТАНОВНИШТВО КАЛИФОРНИЈЕ ДА, УЗ ДОБРО ПЛАЌЕНУ УЛАЗНИЦУ, ВИДИ ИЗЛОЖЕНУ ГЛАВУ ЧУВЕНОГ БАНДИТА ХОАКИНА МУРИЈЕТЕ.

© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.

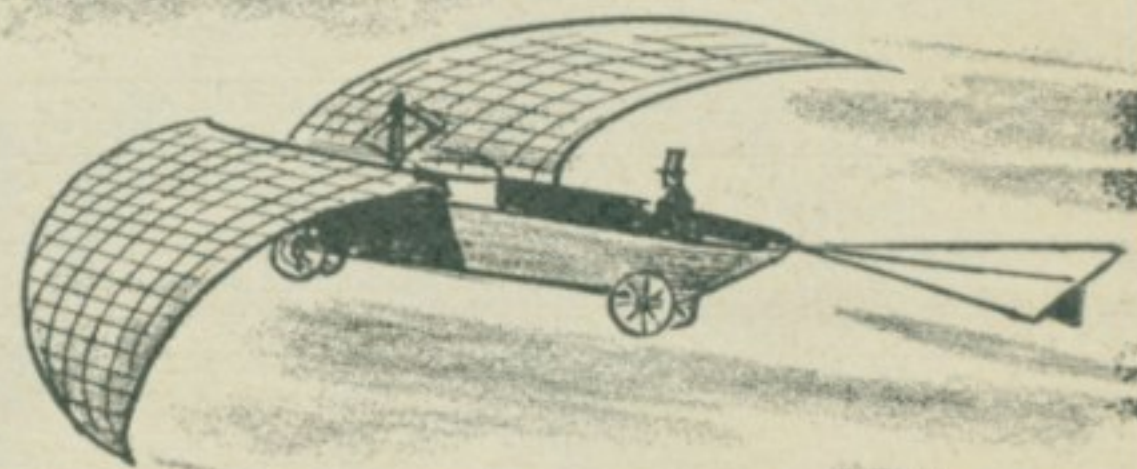
ПРЕСЕЧЕНО СТАБЛО

СА ШАРАМА НА ПРЕСЕКУ КОЈЕ ПОДСЕКАЈУ НА ЛИЦЕ РАЗВУЧЕНО У ОСМЕХ НАШЛА ЈЕ СЈУ СТРОНГ ИЗ ОБЕРНА (САД)

ЛУЛЕ МИРА

НА КОЈЕ СУ ИНДИЈАНЦИ ПУШИЛИ НА СВЕЧАНИМ СКУПОВИМА ПОВОДОМ СКЛАПАЊА МИРА, ЧЕСТО НИСУ ИМАЛЕ ГЛАВЕ - УВЛАЧИО СЕ ДИМ ОД ДУВАНА КОЈИ ЈЕ ГОРЕО У НЕКОЈ ПОСУДИ.

ПЛАН ЗА РАКЕТНИ АВИОН

КОЈИ БИ СЕ КРЕТАО ПОМОЋУ БАРУТА, ИЗРАДИО ЈЕ 1847. ГОДИНЕ НЕМАЧКИ ОФИЦИЈЕР ВЕРНЕР СИМЕНС.

АУТОБУСИ

ИЗ 1908. ГОДИНЕ У ЕНГЛЕСКОЈ ИМАЛИ СУ ФОТЕЉЕ УМЕСТО СЕДИШТА, ВОЗАЧЕ И КОНДУКТЕРЕ У ЛИВРЕЖАМА И ПРИМАЛИ СУ САМО ПО 9 П/ТНИКА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЧ ЧУЛИ ДА...

• група совјетских стручњака пронашла је пре извесног времена чизме од „седам миља“. Наиме, онај ко их обује може да се креће брзином од 25 ки-

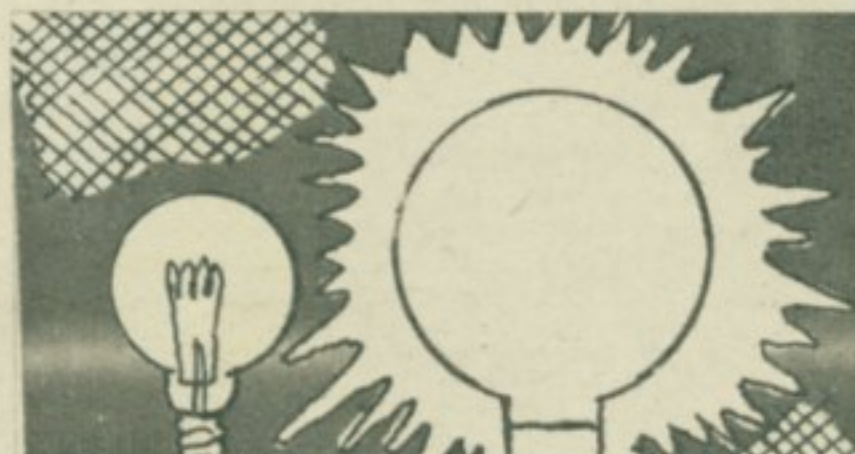

лометара на час. У свакој од ових чизама налази се двотактни бензински мотор са унутрашњим сагоревањем који троши литар бензина на сваких три стотине километара.

• у седамнаестом веку у Јапану, уочи погубљења каквог разбојника, гласник би ишао улицама и извикивао колико дрва треба сваки грађанин да понесе за ломачу.

• ускоро ће у САД бити у продаји нова врста електричних сијалица које ће трошити три или четири пута мање електричне струје а трајаће десет година. Сијалица коју је пронашао Доналд Холистер из Калифорније слична је класичној, само што нема влакно које се усијава већ светли готово као флуоресцентна лампа.

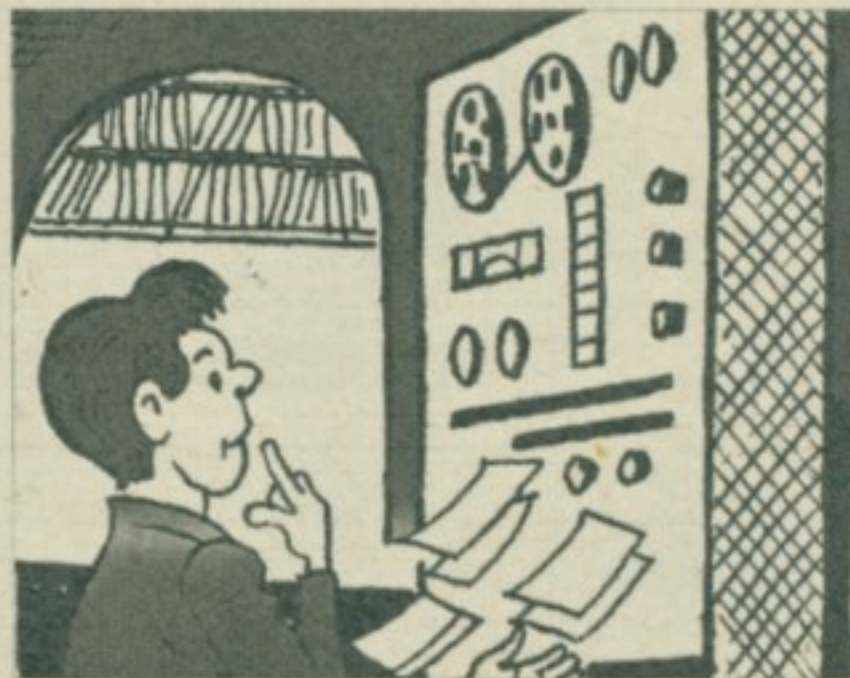

• да би се снабдели довољном количином планктона за исхрану (ситни организми који лебде у води) морски сунђери приме у себе а затим „испумпају“ око 500 литара воде дневно.

• изградња Зевсовог храма, највеће грађевине старе Грчке, започета је око 600. године пре наше ере по наређењу атинског државника и тиранина Пизистрата (око 600—527. године пре н. е.) а завршена је тек 730 година касније.

• пре једног века образован човек могао је да научи у току свог живота све што се збило откако је настало човечанство. Према мишљењу Роберта Хилерда, директора образовних е-

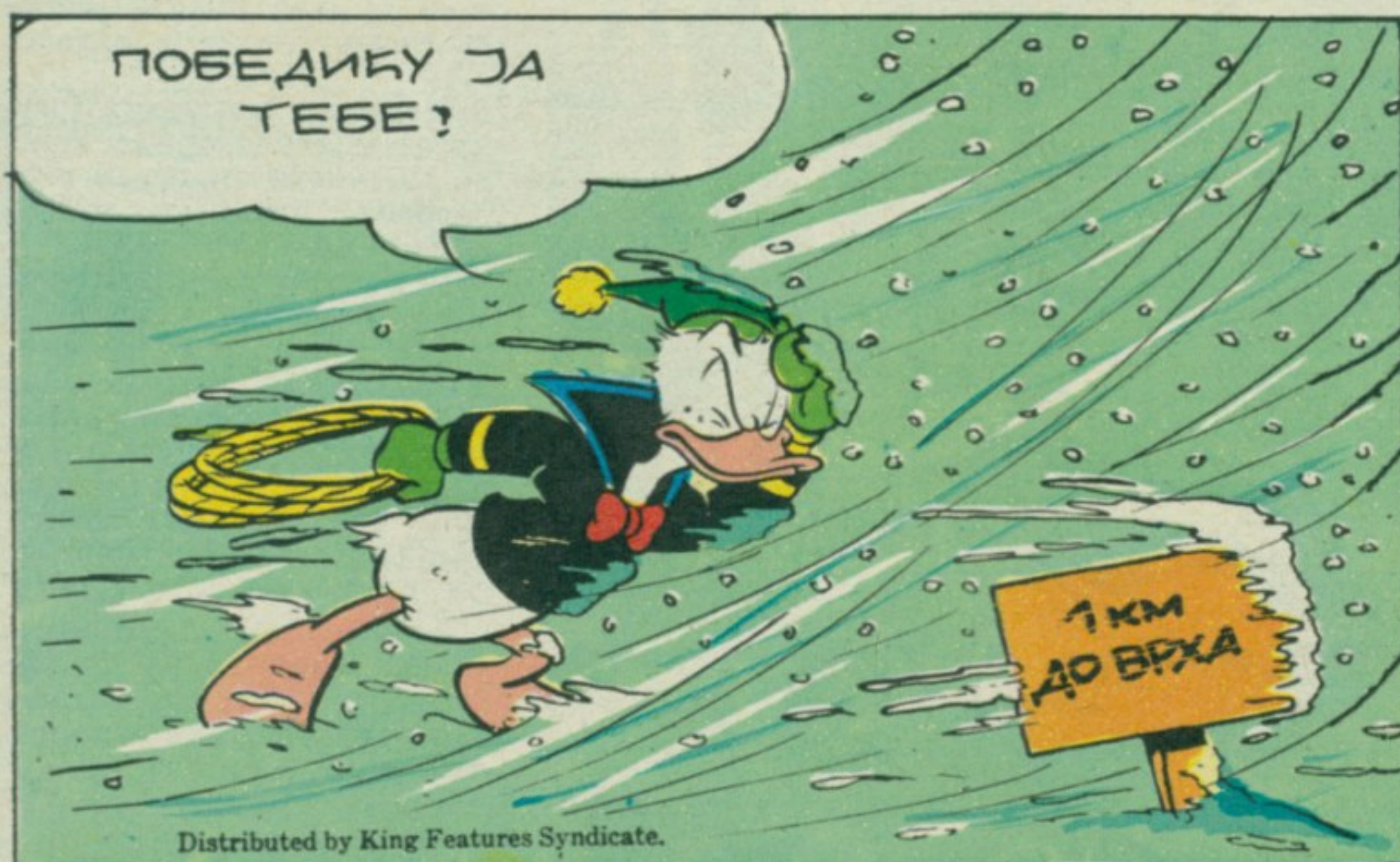
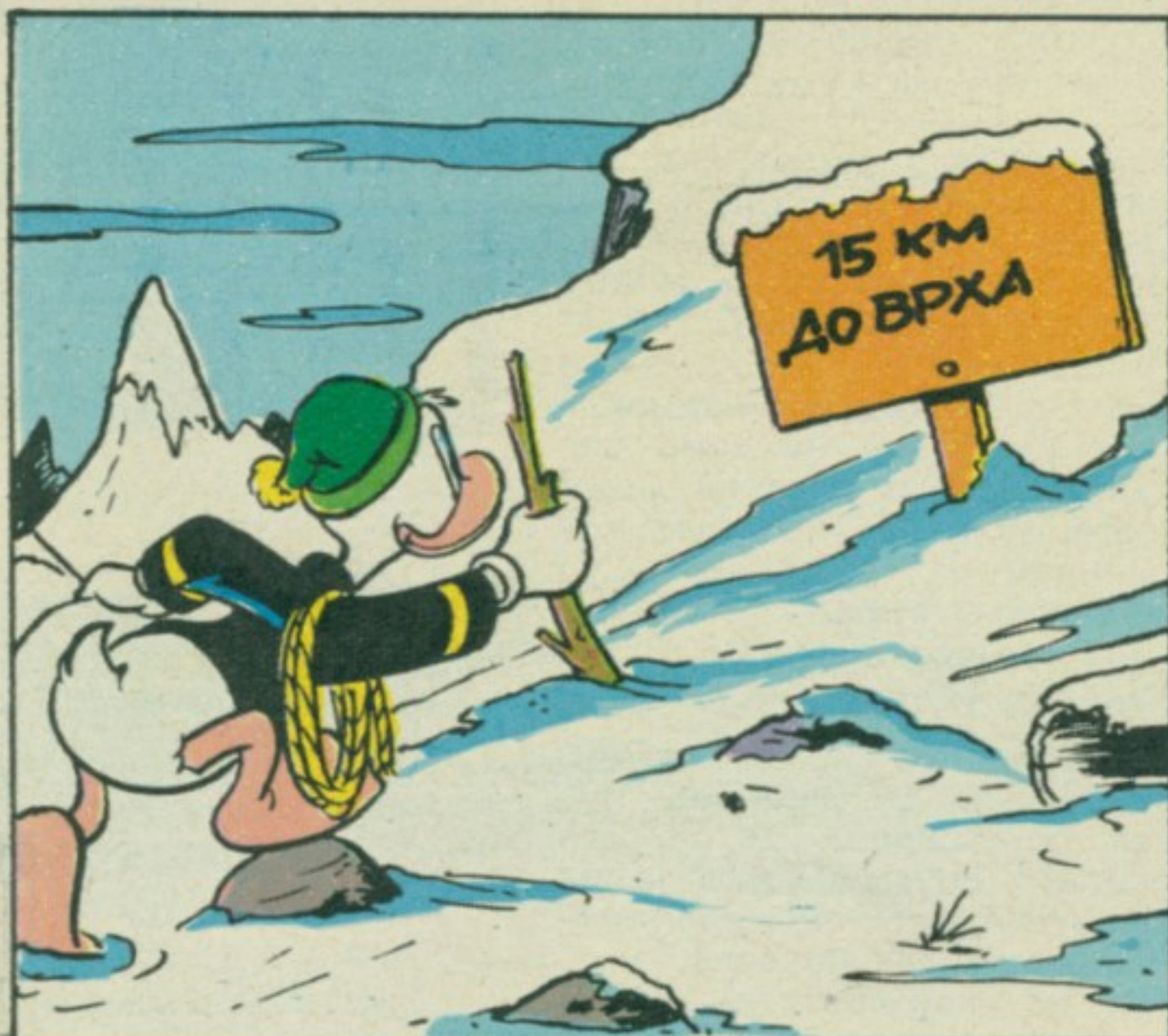

мисија у савезној комисији за телекомуникације у САД, пре но што дете рођено данас буде завршило средњу школу обим целокупног људског знања ће се учетворостружити, а тридесет два пута увећати пре него што данашње новорођенче буде напунило осамдесет година. Човек будућности неће морати више да учи напамет, јер ће му бројни рачунари у томе помоћи. Али, човек будућности мораће да буде веома учен да би могао да зна — шта треба да зна.

• највећи број златних плоча има Елвис Присли. Он је у времену од 1958. до 1975. године добио 28 златних плоча.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Антон Дежман: »Розумек је и овог пута имао среће!...«

Дан је био топао, прави јулски. Старим путем који је водио уз Покљуку од полазне станице жичаре журно је корачао човек четрдесетих година обучен у одело од бољег штофа и стално се освртао. Очигледно, водио је рачуна о томе да ли га неко прати. Међутим, у близини није било никога. Изненада, пред њега је искочио из шуме наоружан партизан. Човек у цивилном оделу није се уплашио. Напротив, појава партизана га је обрадовала.

Пошто су измењали лозинку, упутише се планинским стазама према брвнари добро скривеној у шуми у којој се налазио Штаб Самосталног батаљона ВОС-а за подручје Јесеница, Радовљице, Бледа и Бохиња.

СВЕ ЋЕ ИХ СЛИСТИТИ!

Командант Штаба двадесет трогодишњи Антон Дежман Тончи, пошао је придошлицу у сусрет раширених руку. Ушли су у брвнару.

— Шта има ново, Иванко? — упитао је Дежман човека у цивилном оделу, седајући на клупу.

Иванко је био управник хотела „Топлице“ на Бледу и поверљива особа Дежмановог батаљона. Партизанима је долазио у посету ретко, само када је доносио важне информације које би сазнао јер су Немци спавали и у његовом хотелу.

— Гестапо и Розумек сазнали су да на планину Јеловицу стиже Прешернова бригада. Спремају им заседу са три полицијска батаљона! Све ће их слистити!

Дежман је замишљено ћутао. Чудно, о доласку бригаде он нема појма, а Гестапо је већ о свему обавештен. Мислио је брзо. Рат га је томе научио. Схватио је да мора нешто учинити како би предузео акцију. Немаца, али шта? После неколико минута ћутања подигао је главу и погледао Иванка.

— Пошаљи ми неког кроз два дана. Даћу му експло-

зив, управо смо добили неки енглески, одличан је, меси се као тесто. Добићеш и детонатор... Морамо да спречимо Немце да крену на Јеловицу, или бар одложимо њихов полазак док мој курир не оде и обавести Прешернову бригаду о дочеку који им спремају Розумекови људи. Старог лица може зауставити само нешто крупно. Ако је тако, онда ћемо му овог пута дићи у ваздух сам штаб!

Иванко је зинуо од чуда, Дежман га је пресекао погледом и наставио да објашњава како ће диверзија бити изведена. Док је испраћао Иванка, мрмљао је за себе:

— Хелмуте, бештијо... доскочићемо ти па да си сто пута Розумек! Хоћемо, хоћемо!...

ЧОВЕК-ЛИСИЦА

Никада припадници ВОС-а (Службе безбедности и обавештавања Ослободилне фронте Словеније) у току рата нису имали посла са горим човеком од Хелмута Розумека, шефа Гестапоа за Горењску и јужну Аустрију. Деловао је готово неупадљиво, али је зато препреденошћу, а нарочито интелигенцијом и невероватно развијеном способношћу да осети одакле му прети опасност могао да

сигурно да се на Бледу нико није обрадовао кад се почетком рата појавио тамо и у хотелу „Парк“ на самој обали језера сместио свој штаб. У ствари, на Бледу је било срце Гестапоа за Горењску и јужну Аустрију, а у хотелу „Парк“ место где је оно куцало, јер су чланови Розумековог штаба ту не само радили, него и живели. Осим тога, под Розумековом командом се налазио и Сто осамдесет први резервни полицијски потерни батаљон и велики број есесоваца.

Восовци су неколико пута покушавали да се докопају Розумека јер је на њиховом списку злочинаца заузимао „почасно“ место, но увек без успеха. Човек-лисица, како су га они називали, стално им је измицао за длаку, или би га спасавала нека луда срећа. Диверзијом у штабу Гестапоа, восовци су намеравали да убију две муве једним ударцем: ликвидирају Розумека и сасеку штаб јер су ту настајали планови, одатле полазиле све акције против партизана и ту се доносиле смртне пресуде за патриоте горењског подручја.

Дежманов план о диверзији био је добар. Иванку се свидео.

— Једноставан је, ђаво га однео! — гласно је ре-

заузме место и у врховима Трећег рајха. Све је планирао, ништа није препуштао случају. Безобзирност је користио увек на крају, кад је требало да покупи плодове свога „рада“.

Иако пореклом Чех, Розумек је себе сматрао чистокрвним Немцем. Како је успео да направи тако муњевиту каријеру у Гестапоу није било познато, али је

као док се враћао на Блед. Журио је да стигне у хотел где га је чекало много посла.

РЕШЕЊЕ СУ — ЧИСТАЧИЦЕ

После два дана у штаб Дежмановог батаљона стигао је један сељанин и пренео експлозив. Однео га

ВРУЋ ДАН НА БЛЕДУ

ЕКСПЛОЗИЈА БОМБЕ ГОТОВО ЈЕ УЗДРМАЛА ЗГРАДУ У КОЈОЈ СЕ НАЛАЗИО ШТАБ ГЕСТАПОА. МАЛТЕР, ЦИГЛЕ И ИВЕРЈЕ ЛЕТЕЛИ СУ НА СВЕ СТРАНЕ, А НЕМЦИ ПАНИЧНО ТРАЖИЛИ СПАС.

је у близину бледске железничке станице и, сакривеног у торби, предао фијакеристи који га је ту чекао. Заједно су се одвезли до града, али ни један ни други нису знали шта преносе, наређење је гласило: не загледати у торбу. У

је пао на восовског водича. Он је морао да нађе лице које ће унети експлозив у хотел и прикачити за њега детонатор и сатни механизам. Зато се на састанку групе прво огласио управо он.

— Пронашао сам ко ће унети експлозив у зграду штаба Гестапоа. То су две чистачице у хотелу, девојке, комунисти, неупадљиве спољашњости, имају приступ у све просторије хотела, на њих нико не обраћа пажњу нити их интересују!

Један од присутних упео му је у реч питањем како ће оне унети килограм експлозива, није то кутија шибице.

— У појасу! — одговорио му је водич. — Експлозив је као тесто, може се гњечити рукама, комадати на делове и поново састављати! Ако сутра свака од њих унесе у хотел по половину тог „теста“, а преко сутра пре подне детонатор, све ће, дакле, бити у реду!

Људи климнуше главама у знак одобравања. Растали су се задовољни и пуни наде да се девојке неће уплашити.

НАО ЗЕМЉОТРЕС

Све је текло без проблема. Када су девојке подељивале сатни механизам из експлозива, руке им нису ни задрхтале. Пошто су повезале детонатор онако како им је восовски водич објаснио, ставиле су све у празну кофу коју су користиле при раду, потрпале у њу још неке старе крпе и четке и кофу однеле у оставу на првом спрату хотела. Наставиле су и даље да раде, после истека смене се умиле, пресвукле и дотерале и напустиле по-

граду се сељанин опростио од фијакеристе и изгубио између кућа, а овај је продужио до свог стана. Исте вечери торбу је предао вођи восоваца на Бледу чија се кућа налазила у суседству. Ту је одржан и састанак групе задужене за извршење диверзије.

Иванков део задатка одвијао се беспрекорно. Све је организовао на савршен начин. Ипак, главни терет

сао весело махнувши стра-
жару на излазу из хотела.

Експлозија се проломи-
ла тачно у одређено вре-
ме, односно следећег дана
око десет часова пре под-
не. Угаони део старог, али
люксузног хотела „Парк“
полетео је у ваздух. Циг-
ле, малтер, дрвена грађа,
од које је хотел углавном
био изграђен, делови на-
мештаја, све се то ломиле
и тресло и уз облаке пра-
шине падало на улицу.
Зграда се уздрмала. Кило-
грам експлозива свакако
није могао да је сруши, али
ју је добро уздрмао. Немци
су панично трчали између
спратова, викали, грдили
рањени су се вукли ходни-
цима и дозивали у помоћ.
Мирном околином Бледа о-
гласио се резак звук пиш-
таљки немачких војника,
забрујали су мотори ауто-
мобила, све живо дигло се
на ноге. У хотелу је било
петнаест мртвих и велики
број рањених гестаповаца.

На жалост, Хелмут Розу-
мек је напустио хотел пет
минута пре експлозије и
тако и овог пута остао жив.
Ипак, полазак на Јеловицу
и припремање заседе Пре-
шернској бригади морао је
да одложи за сутрадан. То
је било довољно Дежманов-
ом куриру да у међувре-
мену стигне до бригаде пре
Розумека и упозори је на
опасност.

Било је то средином ју-
ла 1944. године. На дан
експлозије у штабу Геста-
поа на Бледу било је то-
пло, несносно топло.

Хелмут Розумек се пред
крај рата повукао са Нем-
цима из Словеније и дуго
после рата живео под ту-
ђим именом у једном селу у
Аустрији, а онда му се из-
губио сваки траг. Хотел
„Парк“ је после диверзије
поправљен, али је прошле
године срушен због дотра-
јалости. На том месту сада
се подиже нови хотел. Ан-
тон Дежман Тончи данас
живи у Радовљици као
пензионисани генерал-ма-
јор. Проглашен је за на-
родног хероја, носилац је
„Споменице 1941“, и четр-
наест одликовања. Три пу-
та је добио Медаљу за хра-
брост. Жива је и једна од
две чистачице које су уне-
ле експлозив у хотел
„Парк“, док је управник
хотела „Топлице“ Иванко
умро после рата.

М. Тодоровић

ТИТО
У АНЕДОТАМА

ПАЗИТЕ ШТО ГОВОРИТЕ

Приликом посете Сарајеву, децембра 1969. годи-
не, Тито је обишао и разгледао нови привредни и
културно-забавни центар „Скендерију“. На питање
Тита како су обезбедили средства, председник Град-
ске скупштине одговори да су инвестиције обезбе-
диле банке, радне организације и општинске скуп-
штине, а Република је такође дала милијарду и по
стари динара.

Џемал Биједић, тада председник Скупштине СР
Босне и Херцеговине, види да је Титу нешто сум-
њиво па допуњује:

— Знате друже Тито, ово није инвестиција без
покрића. Исплаћени су сви рачуни.

— Али је зато било пробијања на другом мјесту.
Једног тренутка неко од домаћина примети да
су ту новинари и да све бележе.

— Новинари су то за то да пишу — брани их
Тито. — А ви пазите што говорите!

(Из књиге „Тито у анедотама“ Звонка
Штаубрингера и Милоја Поповића)

АКУПУНКТУРОМ ПРОТИВ РЕУМЕ

ПРИЈАТЕЉУ ОД ТРИ ТОНЕ

**ДВА ПУТА ДНЕВНО ХАНАКО ЈЕ ГУТАО
ПО — 100 ТАБЛЕТА АСПИРИНА, АЛИ БО-
ЛОВИ У НОГАМА НИКАКО НИСУ ПРЕ-
СТАЈАЛИ. ТАДА СЕ ПРЕПАРАТОР ЖИВО-
ТИЊА ДОСЕТИО КАКО ДА МУ ПОМОГНЕ.**

Х анако није знао како
изгледа живети
на слободи. Читав
његов свет биле су ре-
шетке које су га окружи-
вале, прљав бетонски под,
убуђала слама коју је че-
сто жвакао и ројеви ин-
секата на његовој глави и
огромном телу. Чак је и
небо ретко виђао, дане је
прводио лежећи на хлад-
ном поду, немоћан да на-
прави иједан покрет. Са-
мо је дубоко уздисао и че-
шће жмиркао кад би деч-
ји жагор око његовог зат-
вора почињао да га нер-
вира. Понекад би јако за-
трубио; био је то знак
чуварима да је гладан,
па су му у великим кан-
тама доносили устајалу
воду и натруле јабуке,
сасушено лишће и траву.

Овај четрнаестогодиш-
њи слон, тежак око три
тоне, имао је реуму и од
болова није могао да ста-
не на ноге. Због тога је
немоћно лежао у свом ка-
везу у зоолошком врту у
граду Јаригу, на јапан-
ском острву Хоншу, и ни-
је био занимљив ни посе-
тиоцима, ни чуварима.

ЗБОГ ВЛАЖНОГ ЗАТВОРА

Једног дана у зоолош-
ки врт дошао је двана-
естогодишњи дечак Сини-
ва. Дуго је обилазио кавезе
са животињама, али се
стално враћао оном у ко-
јем се налазио болестан
слон и кроз решетке по-
кушавао да му дотури
коцке шећера и колаче.

му помогнем — рекао је
Синиви.

Чим је прегледао живо-
тињу, Шуђиро Шинода је
дао дијагнозу. Због влаж-
ног кавеза у којем је жи-
вео, Ханак је добио реу-
му која је захватила нер-
ве у његовим ногама. И-
мао је страшне болове,
није могао да устане, а
због непокретности ми-
шићи на његовим ногама
толико су ослабили да
нису могли да издрже те-
жину огромног тела. Шу-
ђиро је одлучио да га из-
лечи.

РАДОЗНАЛИ ПОСЕТИОЦИ

Већ сутрадан Ханак је
на посебним носилима са
точковима изнесен из ка-
веза и превезен до дво-
ришта Шинодине куће.
Два пута дневно, изјутра
и увече, препарататор жи-
вотиња давао му је да ис-
пије по десет литара во-
де у којој се налазило
растворено по — 100 таб-
лета аспирина.

Десетак дана касније
слон се већ боље осећао,
могао је чак да подигне
главу, мрдао је ногама и
радосно махао сурлом кад
би угледао Синиву и ње-
говог оца. А овај, када је
видео да се здравствено

стање његовог пацијента
нагло поправља, одлучио
је да примени посебан
метод лечења који је у
Кини и Јапану познат
већ хиљадама година —
акупунктуру. У кожу жи-
вотиње, одмах испод ко-
лена, тамо где се налазе
нерви завршеци, забав-
љао је дугачке игле. Од
тог дана Ханак је пре-
стао тужно да труби јер
су болови које је осећао
у телу потпуно уминули.

После неколико недеља
слон је могао полако да
се придигне, али у стоје-
ћем положају није успе-
вао дуго да остане.

— Кроз неколико ме-
сеци потпуно ће оздра-
вити и ојачати — каже
Шуђиро Шинода.

За необичну судбину о-
вог слона сазнала су мно-
га деца у Јапану, па су
малом Синиви почела да
пристижу писма, разглед-
нице, пакети са храном
за његово великог при-
јатеља... А многобројне
делегације ученика сва-
кодневно су долазиле у
његово двориште да би
помиловале слона и по-
желеле му брзо оздравље-
ње. И сви се радују када
угледају како Ханак већ
може да направи десетак
корака.

Б. Ј.

ПЕГАЗ ИЗ ПОЖАРЕВЦА

Народна уметност

Из збирке Миле и Милоша Живанчевића
Текст: Б. Јеремић Снимио: Љ. Патрнogiћ

1

Претпоставља се да је начин израде посуда од керамике откривен случајно: вероватно је пре више хиљада година нека непажљива жена оставила поред огњишта кошару од прућа, изнутра облепљену блатом да плодови дивљих воћки из ње не би испадали. Пламени језици сагорели су пруће и остао је само лонац од печене земље. Управо зато, претпоставља се, прве посуде од керамике обликом су подсећале на кошаре, од дна су се шириле према врху, а утиснуте шаре на њима представљале су испреплетано пруће. У својој постојбини између Одре, Волге, Балтичког мора и Карпата стари Словени већ су знали за грнчарство, па кад су у периоду између 4. и 7. века почели да насељавају Балкан донели су и ову вештину: нису је научили од Римљана како се мислило. Ипак, у пределима источне Србије и Македоније грнчарство је било под снажним утицајем истока, односно егејско-медитеранске културе, док су на облике судова који су израђивани западно од Велике Мораве и северно од Саве и Дунава утицале културе народа из централне Европе.

У прво време, посуде су обликоване рукама, затим су окретане на хоризонталној плочи и најзад на грнчарском витлу. Украси су најпре утискивани, па урезивани, а потом и сликани. Судови који су прављени у Војводини обично су имали орнамент преливен глеђу у једној боји, тачкасто су украшавани, некад и прскани другим бојама. Грнчарија око Пирота је украшавана складним шарама, а боје се често мешају са глеђу, док су на Косову и Метохији судови најмање украшавани јер се највећа пажња посвећивала облику. Данас су потребе за глиненим судовима све мање, та сеоска домаћа радиност полако ишчезава, па грнчари све чешће израђују само — саксије за цвеће.

1 Израда посуда од метала била је веома скупа па су грнчари почели да праве бокале и ибрике који су бојом, величином и обликом подсећали на металне. На њих се чак лепе и „ексери“ од глине који подражавају саставке на металним судовима, а који су касније постали орнамент и све чешће се сликају. Суд са „ексерима“ направљен је почетком 20. века у околини Алексинца, а сликани — у околини Зајечара.

2 Чутуре су увек глеђосане, припадају групи финих судова а у њих је сипана само ракија. На неким су направљене карике кроз које се провлачио каиш па су се носиле обешене о седло док су код стоних чутура те избочине постале украс. У пласке је могао да стане гутљај или два ракије, обично су држане у цецу или биле окачене о каиш на панталонама. Чутуре и пласке са слике израђене су у источној Србији.

3 У јужној Македонији израђују се тестије које нису за свакодневу употребу, живописно су украшене и имају више сисака и држака. У неким селима, према старом обичају, у њима се носи вода на гробље и нуди покојницима. На тестијама су белом бојом исписане разне жеље и поздрави рођака.

4 Крилатог коња Пегаса, којег је према грчком миту ухватио јунак Белерофонт када је слетео на извор да се напије воде, опевали су многи песници а народни уметник из околине Пожаревца украсио је његовим ликом ове бардаке за воду. Облици разних посуда често подсећају на тело животиња и због тога су служиле и као украс. Ова риба направљена је у Зајечару, док је патка начињена у Гркињама крај Ниша, селу где се готово сви становници баве грнчаријом.

6 За разлику од тестија код којих је грлић спојен са дршком, на бардацима су један или више сисака спојени са врагом, као на овом који је направљен почетком 19. века у околини Зајечара. На „трбуху“ има четири брадавичаста шупља испупчења кроз која се провлачио каиш, па је могао да

3

5

2

4

ВЦА

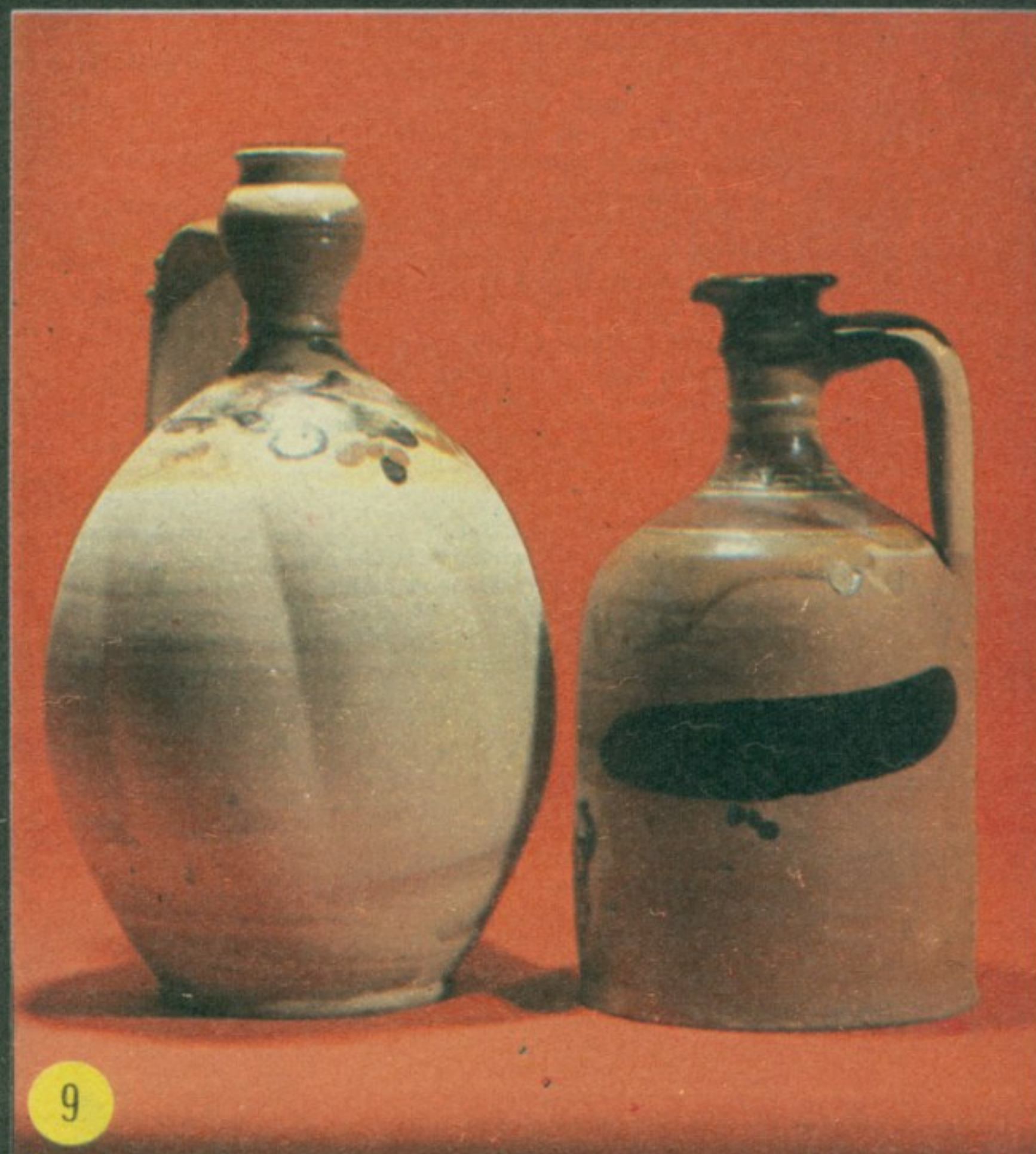
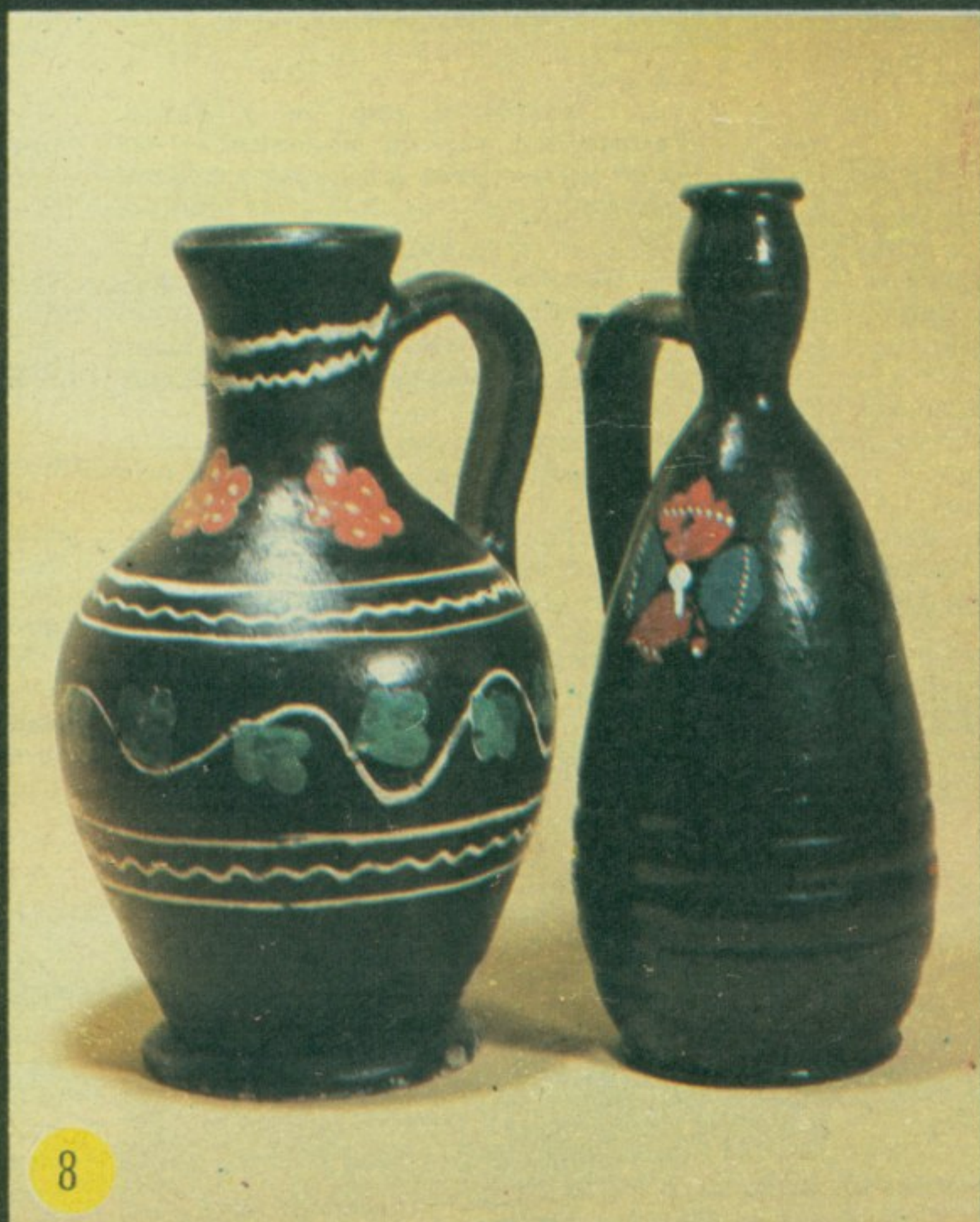
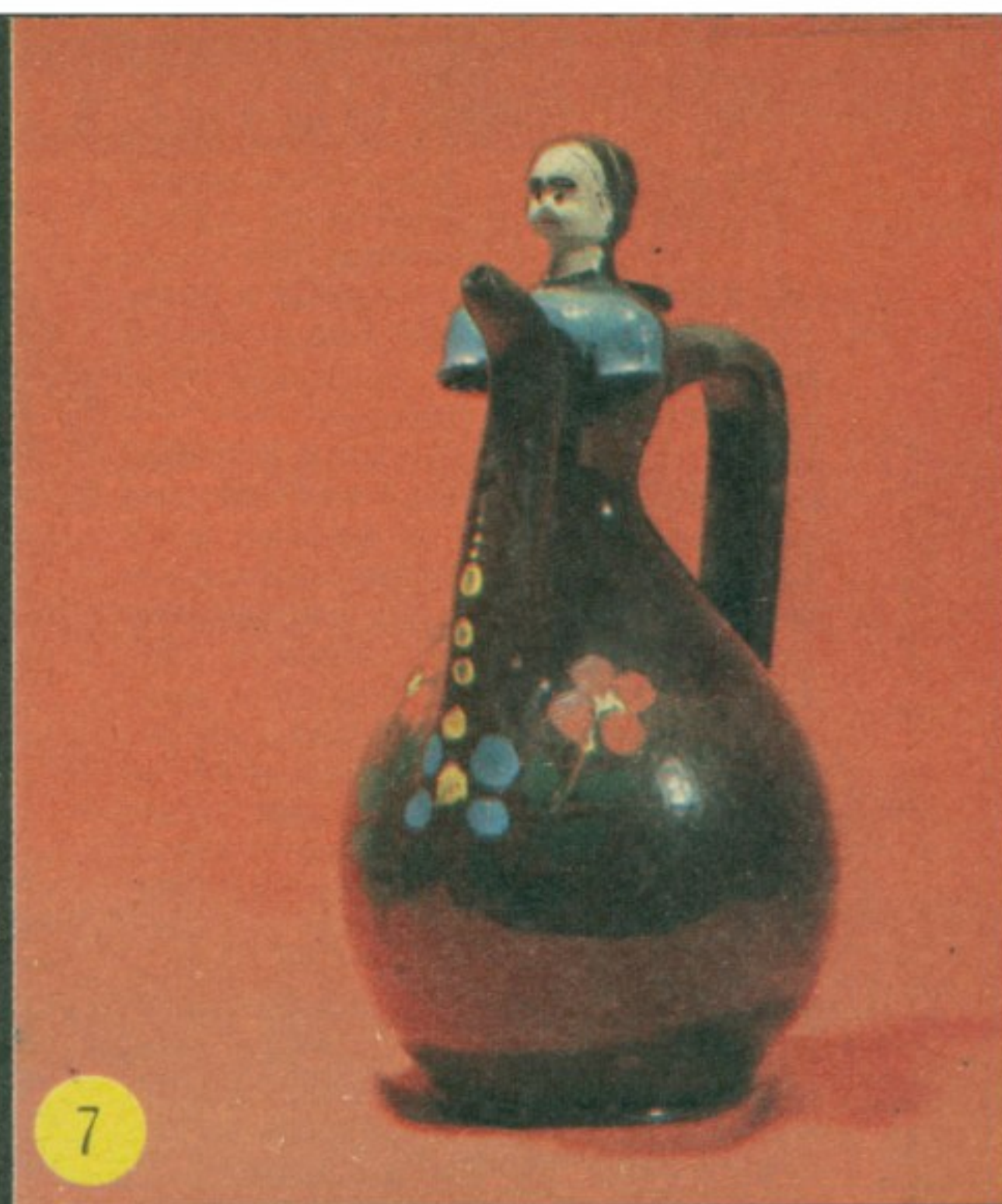
се носи обешен о седло. Временом, функција тих испупчења се изгубила, остале су само њихове назнаке које постају орнамент и подсећају на розете, као на овом жутом бокалу из Алексинца.

7 Служећи се разним техникама, народни уметник покушавао је да изradi представу човека у металу, тканини, кожи, глини... и често стварао права ремек-дела. Људски лик постао је декоративан елемент на разним предметима за свакодневну употребу: попрсја се налепљују на судове од глине као на овај ибрик за ракију. Грнчар је „Девојци у плавом“, израђеној у Књажевцу, уместо руку направио — патрљке, то му је било лакше него да обликује шаку и прсте.

8 За прављење жуте, зелене и мрке боје грнчари су употребљавали разне оксиде метала, најчешће бакра, док су нијансе беле и црвене боје зависиле од врсте глине и начина печења. Најређе и најскупље боје биле су тиркизноплава (добија се од кобалта) и црна која је настајала приликом технолошке прераде злата. Зато су се тестије бојиле чађу, а квалитетна црна боја употребљавала се само за исписивање монограма наручиоца глиненог суда и за понеку шару. Тестија на слици десно израђена је у Зајечару, а друга, на слици лево која има античку форму, у Новом Пазару.

9 Тестије обично имају крушкаст облик „трбуха“, а неке подсећају на лубеницу, као ова направљена у околини Крушевца. Грнчари су инспирацију проналазили у природи или народним ношњама, па „трбуси“ и шаре на њима често имају изглед женских сукњи, народног веза или ћердана.

10 У 18. и 19. веку, за време ратова, многи метални судови за свакодневну употребу морали су да буду претопљени да би се од њих направила топовска ђулад или пушчана зрна. Тада су грнчари имали пуне руке посла. Бокале су украшавали ликовима војника или људи из народа, а понекад се на њима види и изванредан смисао уметника за хумор. Жути бокал на слици израђен је у Врњачкој Бањи, а остали у Зајечару.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Прво што је једанаестогодишња Марија Тереза угледала када је с напором отворила очи било је замаљено небо и нека чудна белина која је блештала са стране, наслућивала ју је кроз узи ни отвор на трупу авиона. Осетила је како јој се поново мути у глави и мучнину у стомаку: учинило јој се да су се небо и облаци окупили у огромну грудву која вис над тим отвором као смртоносна лавина и прети да је сможди. Затворила је очи, али тек тада није могла да разликује кошмар од јаве — сваки део тела болоо је до лудила, као да су се њене руке, ноге, глава... претворили у огромну рану која је постајала све болнија и дубља.

Покушала је да дотакне своје лице, тамо испод ока где се налазила усирена крв која је спречавала да потпуно затвори капак, али пробади које је осетила у мишићима надлактице и у рамену зауставили су је у пола покрета. Онда је хтела да окрене главу. Успела је само мало да је забаци у страну јер су се искривљени делови авиона ниско спустили до њеног лица остављајући између два саставка узану пукотину кроз коју се ледујало небо.

Марија Тереза је хтела да заплаче од немоћи, сузе су се већ скупљале у угловима очију. Али, у том тренутку осетила је нешто топло на свом стомаку! Та жива гомила испод њеног џемпера изненада је почела да се мрда, грчи, убрзано је дисала и дахтала, покушавала је да се извуче и допре до девојчиног лица.

— Бади, помози ми! — Марија Тереза је хтела да викне свом кученцу, али је уместо гласа испрекидано крклање изашло из њеног грла.

Опет је покушала:

— Бади, пронађи маму, Франсис и оца. Они су ту, испред мене! — најзад је успела да прошапугне.

Мимо обичаја пас Бади није је послушао, већ је тужно и отегнуто заскочио. Вероватно је приликом пада авиона и он био повређен, помислила је девојчица.

ПОЧИЊЕ ОЛУЈА

Дуго се породица Кондаф припремала за зимски одмор. Четрнаестогодишња Франсис и њена три године млађа сестра Марија Тереза са одличним успехом завршиле су прво полутоге, па им је отац Роберт обећао да ће их одвести негде на скијање. Одлучили су да то буду Каскадске планине, недалеко од града Јакима у држави Орегон, које су од Килина, у Тексасу, биле удаљене око 1600 километара.

— Да бисмо што брже стигли изнајмићу мали авион — рекао је Роберт који је десет година раније завршио аматерску пилотску школу.

Из Килина су полетели око два часа по подне, 20. децембра 1975. године. Иако су пахуљице већ почеле да промичу, Роберт је веровао да ће на путу имати добро време. Уосталом, до Јакима им је требало само четири сата лета, па се надао да за то време неће бити никакве олује, тако су бар говорили и метеоролошки извештаји.

У двомоторац, петосед, типа „пајпер“ сместила се породица Кондаф и... мали кудрави мешанац Бади, трогодишње кученце које је било нераздвојни пријатељ мале Марије Терезе. Девојчица га је узела у наручје, привукла себи на груди и села на седиште поред сестре Франсис, док се њихова мајка Мари налазила напред, десно од Роберта.

ЛАВЕЖ ЗА ПОМОЋ

КАЗАЉКА НА ВИСИНОМЕРУ ПОКАЗИВАЛА ЈЕ ДА АВИОН НАГЛО ГУБИ ВИСИНУ. СВИ ПУТНИЦИ, СЕМ МАЛОГ БАДИЈА КОЈИ ЈЕ БЕЗБРИЖНО ГЛЕДАО ОКО СЕБЕ, ЗНАЛИ СУ ШТА ЋЕ СЕ ДОГОДИТИ.

Снег је све више падао, па је повремено авион нагло пропадао, али се путници због тога нису нарочито бринули. Ипак, када су стигли на две стотине километара од Јакима, потреси су постали све чешћи: Марија и Франсис жалиле су се на болове у глави и мучнину у стомаку, а Робертово лице добило је забринут израз.

УМРЉАНИ ТРАГ У СНЕГУ

— Изгледа да ћемо улетети у вејавицу и олују — гласно је казао када се небо испред њих замрачило, а крила „пајпера“ почела да се тресе и шкрипе. — Биће гадно!

— А можемо ли да се вратимо? — забринуте је запитала Мари.

— Најближи аеродром удаљен је око 500 километара — рекао је Роберт. — Немамо довољно горива, а невреме већ бесни и иза нас. Покушаћу некако да се спустим у Јаким!

Позвао је аеродром:

„... На хоризонту видим нека свегла. Саопштите ми позицију. Изгубили смо се у олуји. Крај поруке! Чекам!...“ — викао је у микрофон.

Али, нико му није одговорио. Ипак, Роберт није губио наду, наставио је да урла у микрофон, док се небо око њих ковитлало, а авион насумце летео кроз црне и застрашујуће облаке који су слутили зло.

„... Изгубили смо се у олуји. Реците ми где се налазимо... Не знам куда треба да летим... Крај поруке...“ — и даље је викао.

И опет тишина. За тренутак зачуо је неко крчање у слушалицама, учинило му се да разазнаје и речи, али само за кратко. Није успео да их разуме! Укоченим погледом посматрао је казаљку на висиномеру: авион је све више губио висину, а он ништа није могао да учини јер су ваздушне струје биле јаче од снаге мотора.

С Робертовог лица капао је зној. Његове девојчице и жена у паници су вриштале, а он није могао

да им помогне. Само мали Бади није знао у каквој се смртној опасности налази. Тога није био свесан ни када је авион ударио у брдо, а онда склизнуо низ снежни прекривач остављајући за собом дубок траг умрљан просутим уљем и бензином.

НЕМА ПРЕЖИВЕЛИХ

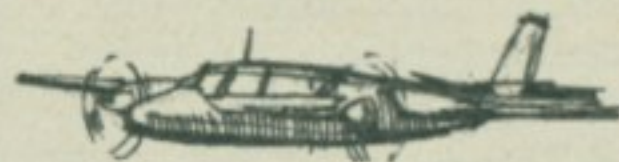
Смркавало се, мраз је све више стезао. Марија Тереза је покушавала да се присети оног тренутка када су почели незадрживо да јуре према земљи. Гледала је својој мајци у потиљак, хтела је да је зовне, да је загрли или ухвати за руку... Али, због тог ужаса којем су се приближавали страх јој је стезао грло, истиснуо дах из груди, замаглио очи. Чврсто је привила уз себе малог Бадија и загнурила главу у његово меко крзно. А онда се више ничег није сећала.

Није знала колико је дуго лежала у тој смрској, хладној и металној гробници. Изненада, тамо напољу зачула је неке гласове. Хтела је да дозове људе, већ је разазнавала и светлост батеријских лампи које су шарале мрачно небо изнад отвора у репу авиона. Али, речи опет нису могле да изађу из њеног стегнутог грла.

— Нема преживелих! — чула је како говоре. — Било их је троје. Хајдемо!

Тада, Бади, који се налазио склупчан на Маријиним грудима, заскочио а затим поче бесомучно да лаје покушавајући да се извуче из олупине.

Чули су га: знала је то по корацима у снегу који је шкрипао под ногама спасилаца. А онда ју је кроз узан отвор заблеснула светлост.

У болници у Јакиму Марија Тереза се опорављала неколико месеци јер је приликом пада авиона на неколико места поломила ноге и руке. Иако је то најстроже било забрањено, мали Бади, њен спасилац, све време је чукао поред кревета и непрестано мотрио на сваки њен покрет. Присуство тог верног пријатеља олакшало је девојчици страшну вест о судбини њене породице коју су јој лекари саопштили тек када се потпуно опоравила.

Б. Ј.

ТРИ ХИЉАДЕ ПЕТЛОВА ЗА СВАДБУ

Једна стара хроника бележи да је на свадби Вилхелма фон Розенберга у Крумау (Аустрија) 1578. године било безброј званица. Свадба је трајала 7 дана, а гости су појели: 113 јеленова, 98 дивљих свиња, 162 сридања, 2292 зеца, 490 фаза-

на, 276 тетреба, 3910 јаребица, 22.687 дроздова, 88 вестфалских шунки, 370 волова, 21.680 овнова, 1578 теллади, 427 јагњади, 399 свиња, 377 прасади, 600 ђурана, 3000 петлова, 12.887 кокоши, 2500 пилића, 3555 гусака, 40.837 јаја, 11.700 кг маси, 5960 пастрмки, 117 риблих паштета, 1844 штука, 15.800 шарана, 364 јегуље, 37 сомова и 5 буради острига. Попили су 1787 каблова рајског, 2000 мађарског, 700 аустријског, 448 словачког, 1200 моравског и 370 буради слатког вина; 1370 литара белог и исто толико црног пива. Све је то коштало 100.000 талира...

МИНИ-КВИЗ

- 1 Ко је водио „Рат двеју ружа“?
- 2 Шта је боћање?
- 3 Планктон је:
- 4 Где се налази Нуларборска равница?
- 5 Ахил је био рањив само на једном месту. На коме?

ОДГОВОРИ:

1) „Рат двеју ружа“ је трајао у Енглеској од 1485. до 1485. године. 2) Боћање је јорка, која је једна од најчешћих порода пасова. 3) Планктон је мала животиња која живи у воденој средини. 4) Нуларборска равница је највећа равница у Северној Америци. 5) Ахил је био рањив само на једном месту, на петици.

Dik
BROWNE

ХОТАР

СТРАШНИ

A black and white illustration of a crowd of people, likely soldiers or revolutionaries, holding a banner that reads "ЖИВЕ 1 МАЙ" (Long live May 1st). The man in the foreground is wearing a cap and a jacket, and is shouting. The crowd behind him is dense, with many people holding rifles and flags. The style is graphic and expressive, with strong contrasts and a sense of movement.

Због ужасне зубобоље инжењер Х. В. Г., директор истраживачке лабораторије једне од главних хемијских индустрија у западној Европи, наредио је шоферу да га брзо одвезе код зубара.

Зубар код кога је редовно ишао био је одсутан, па је Х. В. Г. сео у столицу његовог колеге.

— Ваш колега ми је пре неколико дана пломбирао зуб, али ме од тада несносно боли! Не могу да издржим! Радите шта знате, само га смирите — јадиковао је инжењер.

Зубар се дао на посао и када је отворио зуб, имао је шта да види: у кутњаку је вешто био сакривен минијатурни радио-одашљач. Хватао је све речи које је изговорио Х. В. Г. или неко ко се налази у његовој близини, да би их затим одашљачао на удаљеност од преко 300 метара!

Случај је одмах пријављен полицији и организована је потрага за зубаром који је наместио одашљач у зуб, али без успеха. Нестао је без трага! Избезумљеном инжењеру преостало је само да размишља које су све пословне тајне шпијуни успели да сазнају за неколико дана, колико је носио одашљач.

МИКРОФОН — МЕТАК

У западном свету прислушкивање и шпијунаже помоћу савремених електронских апарата постало је данас редовна појава и преплавило је индустрију, трговину и приватан живот људи. Овакве справе, некада доступне само специјалним службама, данас готово свако може да набави.

На основу рекламних огласа у САД, утврђено је да свака пета детективска агенција користи минијатурне апарате за прислушкивање и свака тврди да је снабдевена „најмодернијом електронском опремом“!

Тешко је, међутим, одредити која је опрема за прислушкивање најмодернија јер се сваког дана појављују све савршенији модели. Што је најгоре, цене ових апарата су веома приступачне.

Микрофон „007“ личи на коцку шећера и може да хвата разговоре који се воде на пет-шест метара од места на којем је постављен, а затим их преноси на даљину од преко 100 метара. Стаје само 150 долара!

Микрофон „метак“ може у мноштву гласова, по разговору већег броја људи, да изабере само један или оне који су занимљиви. Један италијански детектив додао је оваквом микрофону камеру са телеобјективом и тако сни-

И ЗИДОВИ ИМАЈУ УШИ

мио сцену која се одиграла 200 метара далеко од њега!

УСНА ХАРМОНИКА НА ТЕЛЕФОНУ

Један од најсавршенијих апарата за прислушкивање сматра се онај који се смешта у зуб особе коју прислушкују, као што је био случај са инжењером Х. В. Г. У зуб су убачени: минијатурна батерија која траје нешто више од 60 сати, осцилатор и микрофон. Такав зуб може пренети разговор са удаљености од 500 метара!

„Од сада можете запустити уши и слушати отворених уста“ — прокоментарисале су новине овај изум.

Догађа се да се микрофон одашљач подмеће људима уз разне поклоне. Такав „поклон-шпијун“ може бити налив перо, пепелара, кутија за цигаре, муштика...

Нарочито је велика могућност прислушкивања телефонских разговора, с

трејсер“. Овај мали апарат поставља се на телефонску мрежу зграде, а направа омогућава да се одабере линија која се прислушкује! Стаје око 300 долара, а врло се тешко открива.

Ипак, најопаснија и најподмуклија направа за прислушкивање је такозвана „усна хармоника“. Онај ко поседује кључ тог прислушног система, okreће број телефона за који је заинтересован, дуне у „хармонику“ једну ноту и тако спречи да телефон зазвони, а он може да слуша све разговоре који се воде у просторији где је смештен телефон. Даљина на коју се могу прислушкивати разговори је неограничена!

СПАС У ШЉИВАМА

У САД и већини европских земаља донети су закони којима се забрањује коришћење оваквих електронских уређаја без претходне дозволе одређених органа. Званично, нико не сме да их производи и продаје. Но, и поред тога,

У СВЕТУ ШПИЈУНАЖЕ

ЈЕДАН ОД НАЈСАВРШЕНИЈИХ АПАРАТА
ЗА ПРИСЛУШКИВАЊЕ МОЖЕ ДА СЕ
СТАВИ У — ЧОВЕЧЈИ ЗУБ.

прислушних апарата у становама и другим просторијама! То су, у ствари, вибратори величине шљиве који се могу уградити на место за које се сумња да су озвучена при слушним уређајима. Функционишу бешумно и емитију вибрације које ометају и онемогућавају регистрацију онога што се у просторији догађа!

Осим звучне технике у шпијунажи и прислушкивању, напредовала је и фотографска. То су разне врсте минијатурних камера и фото-апарата, ноћних телескопа, телекамера и слично. Овакви апарати производе се и у Европи.

Фотографски апарат „минокс“ који се производи у Западној Немачкој има величину плочице гуме за жвакање, а може за хиљади део секунде да направи 50 фотографија! Сада Немци припремају производњу камере величине дугмета на кошуљи која ће путем високе фреквенције бити повезана за телевизијски пријемник!

У САД су вршени експерименти са ласером и то емитовањем кроз прозор у просторију у којој се одржава неки саста-

тографисање пронађен је „противотров“.

ЧОВЕК ПРЕ ТЕХНИКЕ

Једна званична делегација посетила је француску фабрику која ради за потребе народне одбране. Снимање је било забрањено, али гости о томе нису водили рачуна и снимали су све што им се свиђало. С друге стране, домаћини нису на то обраћали пажњу. На крају посете одвели су их у просторију где је била „Златна књига посетилаца“ да би се уписали. У плафону ходника који је водио до те просторије били су уграђени апарати за емитовање Х-зрака. Они су уништили све што је било снимљено на целулоидним тракама и фото-апаратима гостију!

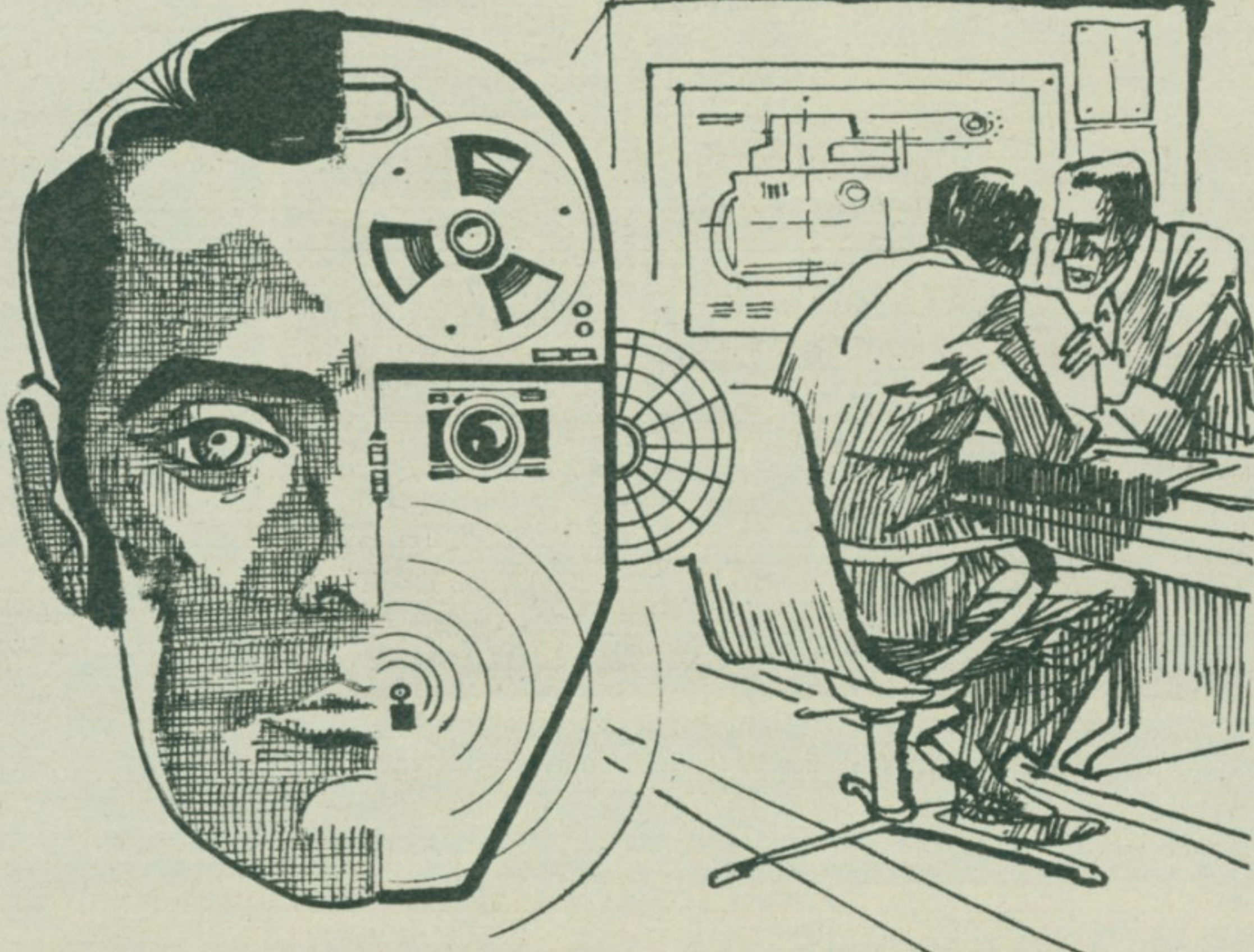
Нико није протестовао! Индустријска шпијунажа користи проналаске из области физике, оптике, фото-технике, акустике... Остаје, међутим, чињеница да је за све ово ипак потребан човек. Један од последњих шпијунских „подвига“ Американци су извели без икакве техничке опреме, ослањајући се само на људе.

Једно предузеће у Западној Немачкој расписао је конкурс у којем је, за рачун једне америчке фирме, тражило више инжењера који су се специјализовали у производњи електронских уређаја у одређеној фабрици. Оглас је био вешто састављен а плате тако примамљиве да су се одазвала четири висококвалификована стручњака баш из оне фирме за коју је амерички биро био заинтересован!

Сва четири стручњака, независно један од другог, долазили су на одређено место и дуго разговарали: мање са шефом уреда а више са Американцима, службеницима специјалног бироа. Сваки стручњак им је нешто рекао, а нешто прехутао дугу би сачувао своју „цену“. Американци су тако вешто водили разговоре да су сазнали све што им је требало о предузећу где су ови инжењери радили. Отишли су а да ниједног стручњака нису ангажовали!

Нанели су штету предузећу и, вероватно, немачкој привреди, али нико није могао да их гони за шпијунажу!

М. Ј.

обзиром на савршене апарате конструисане у ову сврху. У САД мафија и ФБИ (Федерални истражни биро) најчешће користе такозвани „Лајн

они који се баве продајом апарата за прислушкивање добро зарађују, нарочито у последње време када су почели да се израђују апарати за ометање

нак. Стручњаци тврде да је на овај начин могућа и оптичка и акустична репродукција свега онога што се у просторији дешава! Међутим, и за тајно фо-

Акробатином се обично баве читаве породице и она је најцењенија грана циркусне уметности.

МОСКОВСКИ ДРЖАВНИ ЦИРКУС

ФАБРИКА ЧУДА

Неколико година узастопно покушавао је Јуриј Никулин да положи пријемни испит на Московској позоришној академији. Изнад свега је желео да постане глумац, али узалуд: стално су га одбијали с образложењем да нема талента. Никулин је био упоран па је утеху потражио у Државној школи циркусног и естрадног знања која обучава артисте и кловнове за рад у аренама. Бити кловн доста је блиско глуми, закључио је он и са жаром прионуо на учење.

По завршетку школе у којој је стекао и углед врсног пантомимичара, запослио се у Московском државном циркусу и убрзо постао најпознатији и најомиљенији кловн Совјетског Савеза, оставивши у сенци чан и чувеног Олега Попова. И, гле чуда: несуђени глумац добио је понуду да игра у филмској комедији, а онда је

**ЧУВЕНИ НАУЧНИК И ПОЗНАВАЛАЦ
ЖИВОТИЊА БРЕМ ТВРДИО ЈЕ ДА СЕ ЗУБАРУ,
БИЗОНУ ИЗ ОБЛАСТИ БЕЛОРУСИЈЕ, НЕ МОЖЕ
НИ ПРИЋИ, А ВИКТОР ТИХОНОВ ЈЕ НЕКОЛИКО
ОВИХ ЖИВОТИЊА — ДРЕСИРАО!**

Кловн мора да изазове смех. Да би то постигао, често се излаже великим опасностима.

Но у свету није чуо за Валентина Филатова, дресера медведа, чије су тачне у програму посебна атракција.

доживео да му познати режисер Сергеј Бондарчук, недавно, понуди главну улогу у филму озбиљног, драмског садржаја!

САЛТО — НА ШТУЛАМА

Московски државни циркус није једини у Совјетском Савезу, али је највећи и најбољи. Тешко би се данас нашао Московљанин, био стар или млад, који није видео бар једну његову представу. Иако је по броју извођача мањи од познатог америчког циркуса «Барнум», ипак је ненадмашан. Програм који нуди гледаоцима за два и по часа, колико отприлике траје, ретко где се може видети.

Научник Брем, врсни познавалац животиња, тврдио је да се зубару, врсти бизона у областима Белорусије, не може ни прићи, а Виктор Тихонов је неколико тих животиња дресирао.

Ненада је у овом циркусу Евгениј Морус, одбивши се ногама од земље, приказао дотад немогућу и невиђену ствар: троструки «салто мортале» (скакот смрти) у ваздуху. Данас, међутим, Владимир До-
шенно изводи то исто, али се истовремено

у ваздуху попут чигре и окреће оно своје осе! Гледајући га, Александру Сажењеву се тачна учинила «слабом» па се бацио на вежбање и да «прави» салто са — штулама!

О медведима дресера Валентина Филатова зна се, вероватно, на свим деловима Земљине кугле. Шта све они нису у стању да учине на захтев свог господара, чак и да имитирају кловнове! А његова колегиница Маргарета Назарова, која дреси-
ра лавове, толико је срасла с тим послом да више и не страхује од чељуст и шапа својих миљеника.

Артисти Московског државног циркуса немају премца. Све што раде готово да је савршено. На највећој цени су акробатина и ваздушна гимнастика. Но, ипак, најтеже је кловновима јер они морају да знају жонглерство, мађионичарство, све...

ТАНТАЛОВЕ МУКЕ

Сви совјетски артисти су у радном односу, имају стан у граду у којем живе и стичу пензију. Њихова вештина призната

је у Совјетском Савезу као уметност. Поред тога, сви имају звање народног мајстора републике којој припадају или СССР-а.

Овим послом не може да се бави свако у Совјетском Савезу. Ко жели да буде артиста, под условом да има талента, мора да прође кроз Државну школу циркусног и естрадног знања. На располагању су му три: у Москви, Бакуу и Ташкенту.

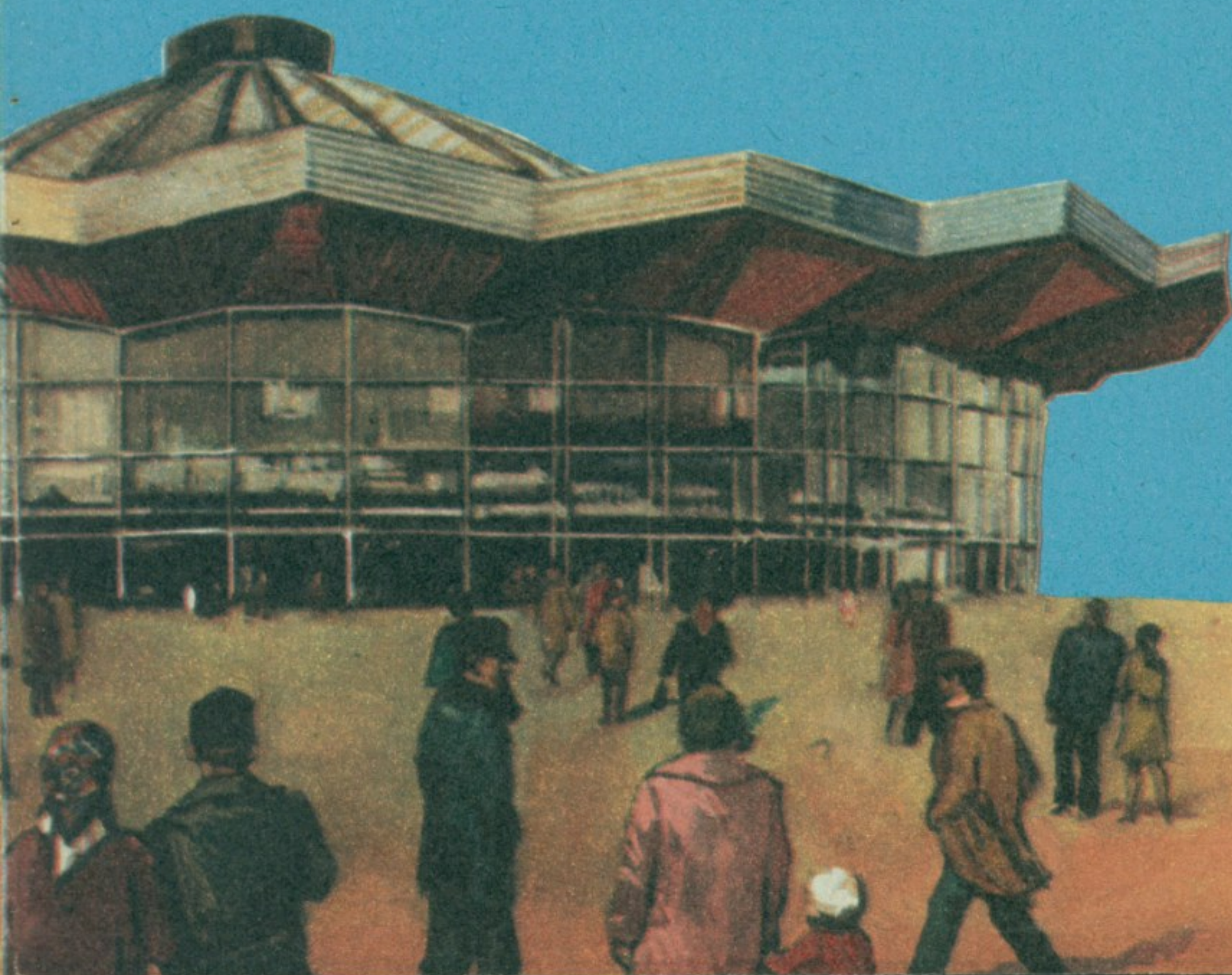
На првом курсу ученици се обучавају свим артистичким вештинама, током другог остају у жанру за који су показали највише смисла, а тек на трећем и четвртном га усавршавају. Школовање траје оно три године, с тим што питомци на крају сваке године организују представу на којој показују наставницима шта су научили и докле су стигли.

Вежбање је веома напорно. Свакодневни рад, исцрпљујући и вишечасован, граничи се са — фанатизмом!

Школа у Москви веома је модерна. Поред већег броја учионица за вежбање, има и три арене. Када је заврше, артисти могу да се упишу у Централни студио где се припремају програми и врше разни експерименти, углавном са вештинама које се налазе на граници људских способности.

Мајстори Студија по правилу су чланови Московског државног циркуса, чија је традиција веома дуга јер је настао још 1919. године када су после октобарске револуције национализована два приватна циркуса: Саламанског и браће Никитин. Његова садашња прелепа зграда на Цветном булевару свако вече је испуњена до последњег места. Разлог је једноставан: у Совјетском Савезу има 49 сталних, 12 покретних и 6 зооциркуса, али — само један Московски државни циркус.

М. Т.

Нова зграда Московског државног циркуса на Цветном булевару позната је у свету и као изузетно архитектонско решење.

Кораћа и Трајка Рајковића одавно већ нема међу живима. Данеу, Цвеле, Чермак, Неца Ђурић, Ражњатовић и Сканси опростили су се од играчког дреса, а сада то чини један од последњих Мохиканаца из ове плејаде, капитен оплитских „жутих“ Рато Тврдић. После 16 година дружења са кошаркашким лоптом, преко 1.000 одиграних утакмица и десет година проведених у државном тиму, Рато је одлучио да каже збогом дворани на Грпима и онима широм наше планете које су се неретко проламале од плескања његовим бравурама. А Сплићани му 3. маја припремају прави опросташњи празник: на почасну утакмицу долези репрезентација Европе, из штампе излази књига о њему, од „Југопластике“ ће добити огroman пехар.

КАО У УТРОБИ БРОДА!

Из магле сећања извире Антофагаста, чилеански градић на обали Тихог океана, насељен углавном нашим људима. Брачанима, који су пре пола века напустили родни крш не би ли зарадили за живот копајући чилеанску шалитру на овој далекој, али врло јужноамеричкој обали која их макар по мору и сунцу подсећа на Далмацију. Долазак југословенске репрезентације у лето 1966. године на Светско првенство у кошарци — додуше неслужбено — за исељенике је био прворазредни догађај, поготово што су се међу високим младићима у „плавом“ тиму налазила двојица из Сплита: Рато и Сканси.

Рато прво тражи по сећањима, а онда она сама навиру:

„Сусрет је био и чудан и дирљив и радостан. Сканси, пореклом са Брача, био је сав натоварен поклонима које је родбина слала у далеки Чиле и то је требало однети, у свакој кући поседети и разговарати, сви су желели да двојицу младих репрезентативаца задрже на ручку или вечери, да се подсети на родни језик и крај, а време је било кратко! Јер, требало је тренирати, рано отићи на спавање, укратко, живети спортским режимом и спреман и одморан изићи на такмичење.

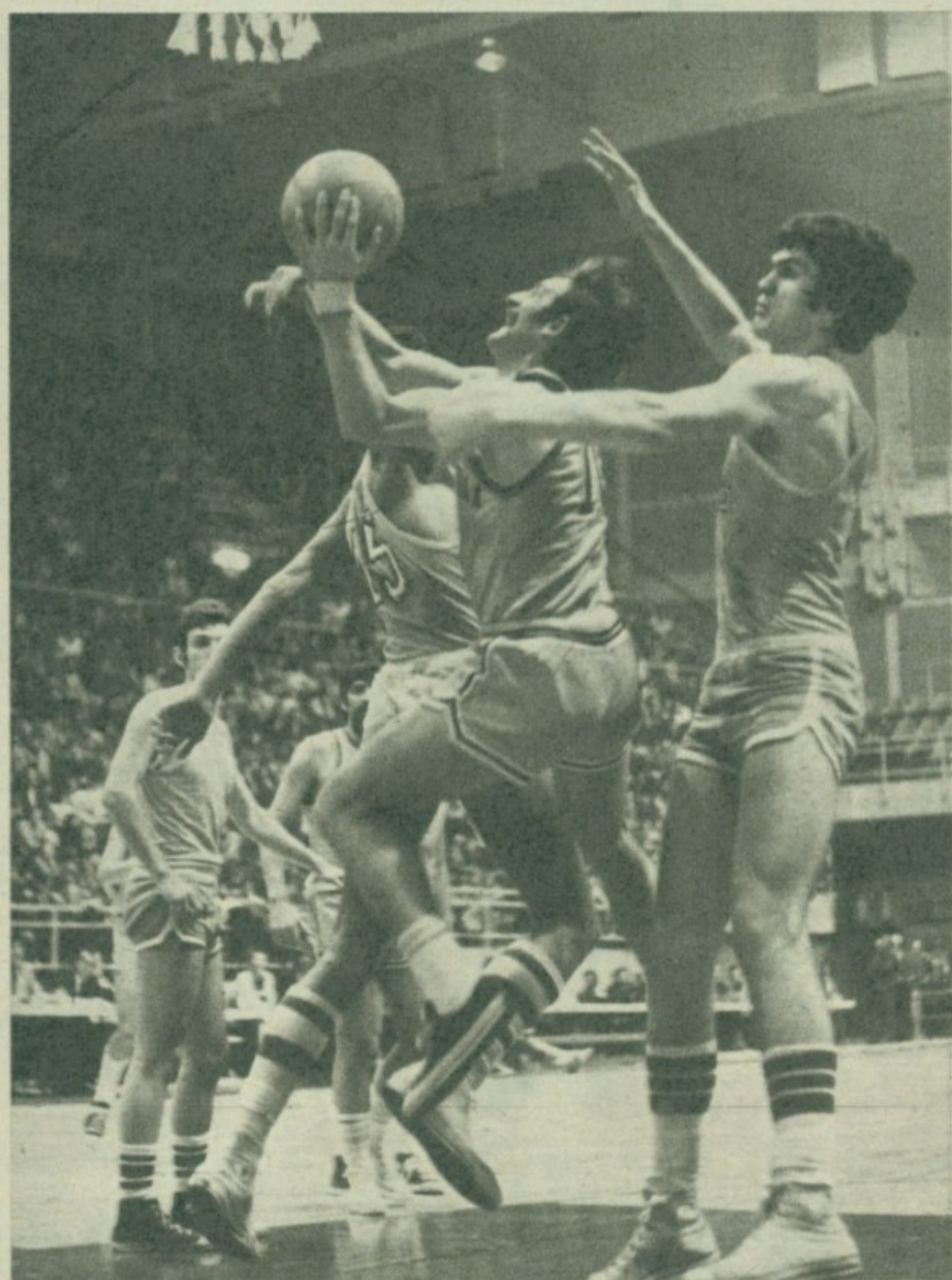
Бразилци су долетели у Чиле као светски прваци. У то време они нису имали високих играча, али су играли виртуозну кошарку, пуну мајсторија, надахнуто, духовито и брзо. Нисмо пред утакмицу с њима још ништа калкулисали, нити се надали. Резуме се, жеља за победом увек је присутна! Када смо истрчали на паркет, гледалиште се ускомешало, а затим проломило од аплауза и повика, завијориле су се наше заставе и пароле са познатим речима.

Очекивали смо да ће нас исељеници бодрити, али не и оволики одзив! Било је

ПОБЕДА У АНТОФАГАСТИ

— ДО УТАКМИЦЕ СА БРАЗИЛОМ ЖЕЛЕЛИ СМО САМО ШТО БОЉИ ПЛАСМАН, А ПОСЛЕ ЊЕ — ПРВО МЕСТО, АЛИ ОД ЊЕГА НАС ЈЕ ДЕЛИЛО ЈЕДНО ВЕЛИКО »АКО« — СЕЋА СЕ РАТО ТВРДИЋ ДАВНОГ, АЛИ НЕЗАБОРАВНОГ ТАКМИЧЕЊА.

то за све нас и изненађење, и подстрек и обавеза. Током читаве утакмице у сали је било не као у кошници, него, пре би се могло рећи, као у утроби каквог великог брода! Са трибина се просто орило: „Југо-славија, „Југо-славија“, свака наша успела акција, сваки погодак и кош били су поздрављени плеском, скандирањем имена играча. И ми смо надмашили себе, играли смо све

боље, све нам је ишло од руке. До коначне победе! Савладали смо Бразил.

Ушли смо у свлачионицу ознојени, врели, уморни, прљави и срећни. Радовали смо се и већ рачунали: сутрадан се играла последња утакмица између репрезентација Бразила и СССР-а, две кошаркашке велесиле. Необичном случајношћу, како у спорту често бива, тај сусрет имао је да реши нашу суд-

бину. Ако победи Совјетски Савез, освојиће ово првенство, а ми ћемо се наћи на четвртм месту. А ако победе Бразилци, прво место припастиће — нама! И дрхтали смо пред ту утакмицу више него да смо сами играли, јер после јучерашње победе над светским прваком, више нам није било свеједно на којем ћемо се месту наћи. Људи увек желе још више.

КРИЛИ СЕ ОД ПУБЛИКЕ

Наш „шести играч“, далматински исељеници, помогли су и у овој утакмици. Дошли су да навијају — овога пута за нашег јучерашњег противника, екипу Бразила. А самим Бразилцима један пораз већ је био доста, морали су бар донекле да се искупе за њега и врате озбиљно пољуљани углед најбољих у свету кошарке. И, успели су: када је пиштаљка означила крај, победа је била њихова! Они су се грлили на терену, ми на клупи где смо седели, наши навијачи на трибинама. Тријумф је био потпун, враћали смо се као најбољи на свету, први пут откако се у Југославији игра кошарка.

После проглашења победника морали смо да се кријемо од људи који су у нама гледали хероје, који су желели да нас додирну, зграбе, понесу, можда сачувају који делић наше одеће за успомену на далеки родни крај. Били су у већем трансу него ми, као да нису схватили да морамо натраг, у Југославију. Било је то незаборавно првенство, незаборавна утакмица, незабораван сусрет са тим људима, нешто, можда, наупечатљивије за ових шеснаест година колико играм кошарку!“

Рато се опрашта од лопте и кошева у тренутку када се љубитељи „спорта“ за двометраше, диве његовој маштовитој игри и непопретиивој руци. Иако има 34 године, игра тако да би се сигурно још дуго нала-

После 16 година Рато се опрашта од кошарке, а „Југопластика“, којој је остао веран све то време, приредиће му величанствен растанак 3. маја.

зио међу асовима у данашњој кошаркашкој генерацији, али, каже, нема више времена. Посао је све обимнији — Рато је, по мишљењу његових суграђана, најбољи и најцењенији електротехничар у граду под Марјаном и у његовој радњи, на почетку старе сплитске четврти Вароша, налазе се рекламе многих великих европских фирми. Сви желе да их баш он представља, а то није мала одговорност.

Зато последњи из кошаркашке породице Тврдића — најстарији брат Ловре један од оснивача КК „Југопластика“, најмлађи Дражен такође је играо за „жуते“ — заувек скида дрес са бројем 10. Остају многе медаље освојене на медитеранским, европским и светским првенствима, по којима је Рато постао легенда сплитске и југословенске кошарке.

Забележила:
М. Крстуловић

РАЗМЕНА ЗАРОБЉЕНИКА

Током јануара 1804. године дахије су почеле хватати и убијати све виђеније Србе који се нису на време склонили. Између осталих, био је ухваћен и Младен Миловановић, богат и чувен трговац стоком из села Ботунца, крај Крагујевца. Турци су га дотерали у Крагујевац и затворили. Међутим, први српски устанак је пла-

нуо и већ у првим данима Срби су попалили многе турске ханове и чардаке, побили и заробили много Турака. Карађорђе није много размишљао шта ће са заробљеницима: понудио је да у замену за Младена и још неколико затворених Срба пусти 20 Турака. Турци су пристали на понуду и прва размена заробљеника извршена је почетком фебруара исте године.

Зец, ево нових књига за вас!

2

ПУТОВАЊА МИША МИЈЕ

БИЛБОКЕ — МАТЕМАТИЧКА БАЈКА 1 ЈЕДИНСТВЕНА — ЛАКА — ПОУЧНА

„КО СЕ ПОИГРА ИГРЕ, НАУЧИТЕ ДА БРОЈИ, НАУЧИТЕ ДА САБИРА, НАУЧИТЕ ДА РАЧУНА, ЗАЈЕДНО СА МАЛИМ ПРИНЦОМ БИЛБОКЕОМ ПРОЋИ ЋЕТЕ КРОЗ НЕОБИЧНЕ ДОЖИВЉАЈЕ И АВАНТУРЕ, НАУЧИТЕ ПРВЕ РАЧУНСКЕ РАДЊЕ И ПРИНЦИПЕ И ЈОШ НА САМОМ ПОЧЕТКУ ЗАВОЛЕТИ ТАКО „СТРАШНУ МАТЕМАТИКУ“ СВЕ ШТО СЕ У ОВОЈ БАЈЦИ ДОГАЂА, ИЗВАНРЕДНО ЈЕ ИЛУСТРОВАО ЈЕДАН ОД НАЈБОЉИХ ИЛУСТРАТОРА У ЕВРОПИ К. ХОЛАНДЕР.

Ћирилица, формат 24X30 см. 62 стране, тврди повез, са пластифицираним корицама у боји.

ЦЕНА КЊИГЕ 120.— динара.

2 ПУТОВАЊА МИША МИЈЕ ЗА МЛАЂЕ РАДОЗНАЛЕ ПУТНИКЕ

СЛАВНИ ПУТНИК, ХРАБРИ МИЈА, РАДОЗНАЛИ МИШ ДЕЛИЈА, ХИТАР, УВЕК У ПОКРЕТУ, ПУТУЈЕ ПО БЕЛОМ СВЕТУ. НАША ПРИЧА ОТПОЧИЊЕ ОВДЕ ГДЕ МИШ ЗАПОЧИЊЕ СВОЈ БОРАВАК У ШПАНИЈИ... ПРЕПУСТИМО, ДАКЛЕ, МИЈИ ДА НАС ВОДИ С МНОГО ЗНАЊА КРОЗ ЧАР СВОЈИХ ПУТОВАЊА... МИЈИНЕ ЗГОДЕ ИНСПИРИСАЛЕ СУ ПЕСНИКА ЛАЗУ ЛАЗИЋА ДА НАПИШЕ ОВУ КЊИГУ У СТИХУ, А ИЛУСТРАТОРА ИВАНА ГОНГАЛОВА ДА СВЕ ОБОЈИ ЈАРКИМ АКВАРЕЛОМ.

Ћирилица, формат 24,5X31 см. 92 стране, тврди повез, са пластифицираним корицама у боји. ЦЕНА КЊИГЕ 100.— динара.

Купци из Београда могу подићи књиге сваког радног дана до 15 часова у предузећу „Вук Караџић“, Краљевића Марка 9.

БИЛБОКЕ

математичка бајка

Издавачко предузеће „Вук Караџић“, Београд, Краљевића Марка 9
НАРУЧБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем:

1) БИЛБОКЕ по цени од 120.— дин; 2) ПУТОВАЊА МИША МИЈЕ по цени од 100.— дин.

Одговарајући износ од _____ динара исплатићу:

А) ОДЈЕДНОМ — ПОУЗЕЋЕМ са попустом од 5% (плаћање поштару приликом пријема књига). Б) НА ОТПЛАТУ у 2 месечне рате по 110.— динара.

Рате ћу отплаћивати редовно почев од _____ 1977. године.
(Непотребно прецртати)

У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Презиме и име _____

Поштански број и место _____

Адреса стана _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера запослења за купце на отплату _____ Купац _____

Печат и потпис овлашћеног лица _____ Бр. л. к. _____ Издате од СУП-а _____

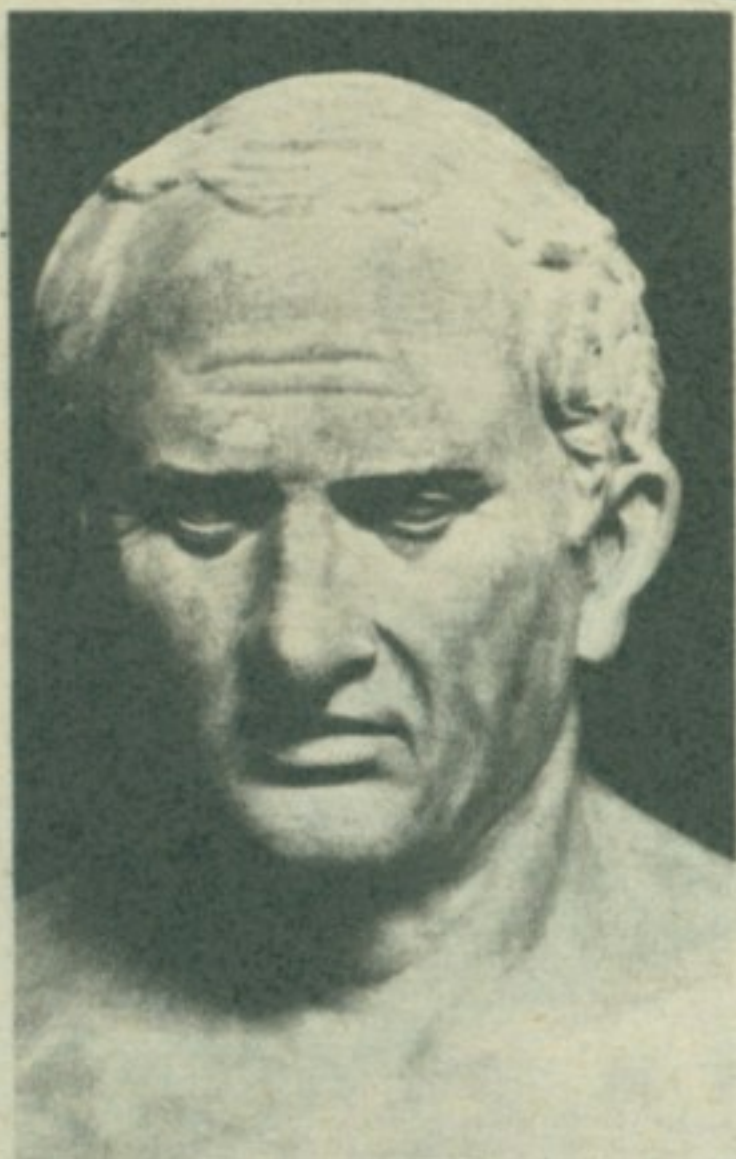
Наручбеница се оверава само при куповини књига на отплату.

Пензионери уместо овере прилажу одрезак последњег чека од пензије.

ОД БРЗОПИСА ДО
СТЕНОГРАФИЈЕ

ГЕНИЈАЛНИ ИЗУМ РИМСКОГ РОБА

Цицерон је први схватио колико је начин брзог писања његовог роба генијално смишљен.

У доба кад сателити већ слећу на Марс, кад је пробијање звучног зида авионом обична ствар и кад вести лете с краја на крај наше планете брзином звука, изгледа готово невероватно да вештина као што је стенографија постоји већ хиљада година! Ипак, истина је да се још у доба фараона јавила потреба за брзописом: на пирамидама постоје уклесани први знаци скраћеног писма. А у старој Грчкој овакав начин био је део свакидашњег живота у којем су се говорништво и филозофија сматрале највећим врлинама. Не само ученици, него и многи грађани који су долазили, на пример, у Платонову Академију на периферији Атине да слушају великог мислиоца, желели су да забележе сваку његову реч, што показује како је већ пре две и по хиљаде година и те како било неопходно знати брзопис! Да и не говоримо о судским процесима у којима је и онда било важно добро проценити реч туженог и тужиоца.

Тада, ипак, то још није

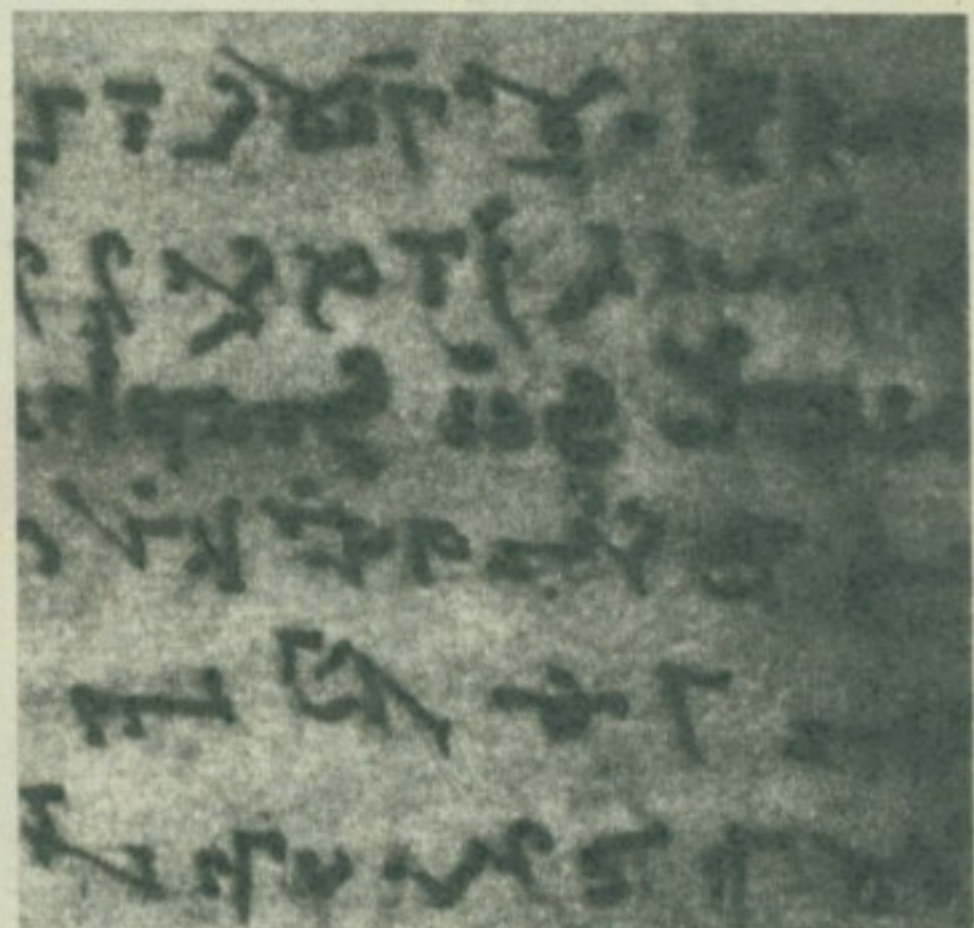
Можда већина Цицеронових дела не би никада угледала светлост дана да није било његовог секретара и пријатеља који је нашао начин да забележи сваку реч великог говорника.

била стенографија, па ни ово име, иако је грчка сложеница од стенос, што значи узан и графеин, писати, не потиче из времена Платона, Аристотела или Теофраста. Њега ће тек у 16. веку сковати Енглези Брајт

будућег највећег римског говорника није се устручавао да га школује са својим сином. Тирон и Цицерон су тако постали велики пријатељи, али и сарадници. Чим је почео да држи своје прве говоре и да

стенографији. Постепено је написао и уџбеник.

Први су његовим изумом одушевио Цицерон. Остало је забележено како је лично учио појединце којима је то било потребно „цртицама“ и „жукицама“ које је измислио Тирон. Овај систем брзог писања био је за латински језик толико савршен да се раширио по Римском царству великом брзином и постао обавезан предмет у свим школама. Назвали су га „notae Tironiae“ — Тиронови знакови.

Овано су изгледали „Тиронови знаци“ — први прави стенографски систем на свету.

знакови — забрањени! Император Домицијан овим је желео да спречи ширење нове вере, али „жукице“ су надживеле и њега, а претече данашњих стенографа у време када је у Риму хришћанство постало и званична вера, проглашени су великомученицима...

Све до 12. века на територији бившег Римског царства Тиронови знакови су у употреби. Међутим, када су народни језици, италијански, шпански, француски и остали потиснули латински, његов брзопис полако је постао непотребан. Европа је четири века била без замене овог првог правог стенографског писма. Тек 1588. године настаје у Енглеској претеча модерне стенографије, а убрзо и у Француској, Италији, Немачкој и другим земљама. На нашем тлу потреба за брзописом није се јавила све до под крај прошлог века.

ПИСАЊЕМ ДО СЛОБОДЕ

Познавање Тиронових знакова постало је незаменљиво у римском правосудју. Јер, право које је и данас основа свих модерних законодавстава, налагало је онда да се парнице одржавају искључиво усмено: на форуму је тада долазила до изражаја говорничка вештина римских правника, али и брзописна — писара који су пратили процес. Марко Тулије Цицерон желео је да награди Тирона за његово дело највећом наградом: подарио му је слободу. Како је тада био обичај, ослобођеник је свом имену додао и господарева, па је постао Марко Тулије Тирон.

Не зна се тачно шта се дешавало после убиства Цицерона, 43. године пре н. е. са човеком у којем је велики говорник и писац до краја живота гледао свог најоданијег пријатеља и који је најзаслужнији што су сва његова дела забележена. Тирон се увелико користио вештином коју је сам створио како би записав све оно за шта Цицерон није налазио времена. Али, година Тиронове смрти и није толико важна, јер његови „знакови“ надживели су га читавих тринаест векова!

Били су веома прилагодљиви и подесни да прате све промене које су временом настајале у језику. Прихватили су их и први хришћани који су, скривени у катакомбама Тироновим знаковима писали своје прве трактате и зато су

и Вилис — тада је у Европи било модерно познавати грчки језик и литературу. Међутим, стенографију као научно организован систем брзог писања, измислио је читавих 1700 година пре њих — један римски роб.

ТИРОВЕ ЦРТИЦЕ И КУКИЦЕ

Тирон се родио 103. године пре н. е. на имању Цицеронових. Његова породица генерацијама је већ припадала овој познатој фамилији римских патриција, у којој ће се Марко Тулије и млади роб Тирон прославити у исто време. Јер, приметивши колико је син његових робова паметан, отац

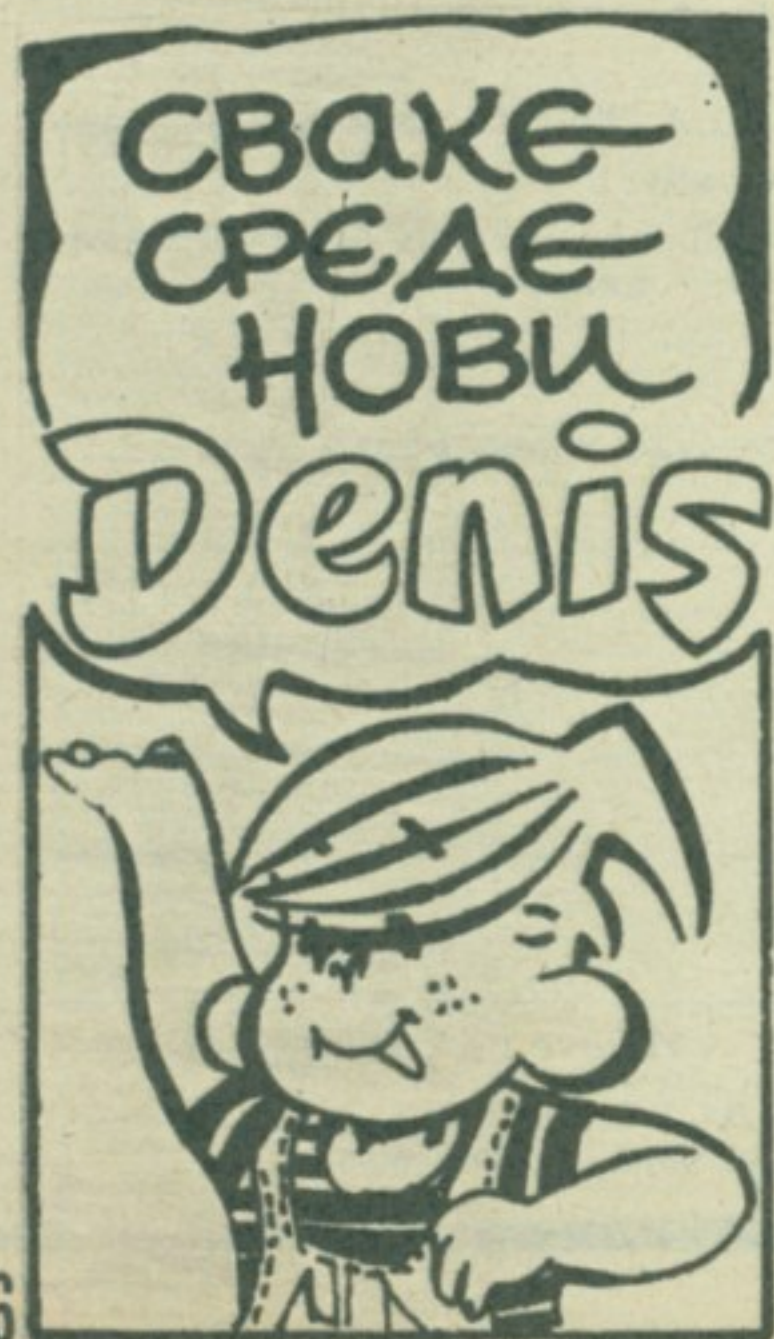
пише текстове које ће многи у његово време и после њега сматрати врхунцем лепе латинског стила, Марко Тулије се уверио колико му је неопходно Тироново знање и способност да „ухвати“ сваку његову реч.

Тирон је постао Цицеронов секретар. Били су нераздвајни, па су заједно путовали и у Грчку. Данас има научника који сматрају да је Тирон тамо научио брзопис, па иако му у томе оспоравају оригиналност, нико, ипак, не одриче генијалност система који је он разрадио. Јер, Грци су једино скраћивали већ постојећа слова свог писма, а Тирон је смислио и знакове који су замењивали поједине, често употребљаване и непроменљиве речи, баш као што се и данас чини у

Данас се стенографија дели на две врсте: конференцијску и дебату. Прва углавном служи за бележење важних говора, а друга разговора. Док конференцијски стенограф треба да забележи 70—80 речи у минути, добар дебатни стенограф мора бити у стању да ухвати — двоструко више! Разуме се, треба очекивати да ову вештину можда већ у блиској будућности сасвим истисне техника. Јер, данас су већ и магнетофони са тракама постали „музејска вредност“: преовлађују касете, све мање и све боље.

М. К.

НЕПОЗНАТИ ПОДВИЗИ НАШИХ ПОМОРАЦА

Никад у току двадесет и три године пловидбе на многим морима света и пристајања у безброј лука на свим континентима капетану Иви Млинарићу није било теже него 24. децембра 1960. кад је с командног моста брода „Похорје“, захваћеног страховитом буром, угледао кроз помрчину и пљусак необично, тајанствено светлуцање далеко на палуби великог брода којим је заповедао.

Све је почело у туниској луци Сфакс, где је „Похорје“, натоварено фосфатом, дигло сидро и кренуло уобичајеном маршрутом ка јапанској луци Осака. Време је било повољно, море с нешто мало таласа који не заслужују нарочит напор посаде ни капетанову пажњу. Морнари с „Похорје“ налазили су се на уобичајеним дужностима, све је текло по плану и без тешкоћа. Капетан Млинарић је, као и толико пута до тада, највише времена проводио над поморским и метеоролошким картама и извештајима преслишавајући се, у себи, куда све треба да проведе брод да би стигао до јапанских обала. Тим путем већ је пловио неколико пута, али је добро знао да ни искусан поморац и вешт капетан не сме да препусти брод и посаду само свом познавању мора које је увек спремно да изненади. Осим тога децембар је у готово целом Средоземљу врло опасан и подмукао, па је нарочиту пажњу посветио извештајима о кретању и јачини ветрова, загледајући истовремено велики, стари, али поуздани барометар у својој кабини. Њему је највише веровао.

Али, и најсавременији радар и најспремнији метеоролози понекад су немоћни да примете јак оркански ковитлац на веома маленом простору, који је и за најiskusније поморце велика опасност и драматична провера снаге, знања и издржљивости. И баш у такав ковитлац, на неколико дана пловидбе од Сфакса, ненадано је улетео брод капетана Млинарића.

НЕМОЋНИ ЈУНАЦИ

У сумрак 24. децембра, док су небо и море постали све тамнији, као огромна, мрачна препрека пред „Похорје“ од десет хиљада тона носивости изненада су се указали велики таласи. Убрзо је преко палубе зафијукао хладан, стравичан оркан, а из црног неба је грунула густа, студена киша.

ЖИЖАК У ОРКАНУ

И најхрабрији поморци признају да су у тим тренуцима готово немоћни. Сваком од тридесетак чланова посаде остаје једино да се што чвршће ухвати за нешто што се неће померати пред најездом таласа и при тумбању брода и да, блед, гладан и уплашен, чека да олуја прође, верујући у издржљивост брода, умеће кормилара и капетаново искуство. Тридесет седмогодишњи капетан Иво Млинарић, уплашен више за брод, герет и посаду него за себе, учинио је тада потез на који су приморани сви капетани: окренуо је брод тако да му таласи бију право на прамац, будно пазећи да ветар нагло не промени смер и да таласи не навале на брод с бока. Тада долази до великог нагнућа, до померања терена, до...

Тешко се истовремено да олуја неће трајати дуго и да мора изгубити у силини, капетан Млинарић је забринут погледао кроз стакло свог командног моста и пренеразио се; кроз олујну тмину нешто је чудно светлукло. Вероватно неко од посаде, грозничаво помисли капетан Млинарић.

СРЦЕ У ВЕТРУ

Обучен у непромочиво одело, привезан чврстим

ужетом око појаса, одлучан и напет, капетан је, испраћен забринутим погледима посаде, крочио с командног моста на мокру палубу. Дочекао га је дивљи урлик ветра, разудан бес таласа и снажна киша. Занео се. Ветар који је с лакоћом носио све пред собом натерао га је да немоћно поклекне и да одмах легне по палуби. Чуо је како распршене капи таласа и кише добују по пластичној кабаници. У ушима је истовремено чуо ветар и сопствено срце.

Размишљао је брзо и брижно. Онако исто светлуца нарочита светиљка на појасу за спасавање кад дође у додир с водом. Али, појас за спасавање никако не може бити тамо где се нередовно и несигурно, само на тренутак, указивао тајанствени жижак. Можда је ипак неко од посаде? Можда је некоме тешко, а поморцима је увек тешко, па хоће да се баца у море? Можда је неког олуја затекла на палуби, па је за сваки случај узео појас за спасавање? Безброј мисли, претпоставки, нагађања и слутњи стреловито је пролазило кроз главу капетану Млинарићу.

Закрећући главу од ветра, приљубљен уз склиске даске палубе, згрчен и јачи него иначе, капетан је педаљ по педаљ, стопу по стопу, пу-

зио ка загонетном светлу. Познавао је брод изврсно и жмурећи је могао да нађе сваки његов део, па је претпостављао да му је до необичне светиљке остало још тридесетак метара. Ниједног тренутка није се уплашио да неће моћи да се одупре снази ветра и заплускивању таласа. Мора издржати због целе посаде, предузећа, себе. Ниједног часа, од оног мучног тренутка кад је угледао ту ситну, а тако велику светиљку на месту где тешко може да буде, није дошао на помисао да у тако опасан поход пошаље неког од чланова посаде. Он је капетан, брод и људи су у његовим рукама и моћи, и ово мора да изврши сам, надјачавајући ветар, и таласе, и страх.

Хватао се грчевито за све, заклањао се вешто као да се прикрада, хватао дах у мокром ваздуху, дишући тешко и испрекидано. Али, чудесна снага, мисао да мора успети, да мора видети шта је и спасти човека буде ли заиста човек, гонили су га напред. Осећао је на себи невидљив брижан поглед својих морнара, њихов страх давао му је нову снагу, иако је на моменте осећао да се она из мишића целог тела топи и нестаје. Кад је дошао на неколико метара од светлеће загонетке, згрчено, промрзло лице ка-

— АКО ЈЕ НА ПАЛУБИ ЧОВЕК, МОРАМ НАДЈАЧАТИ И ВЕТАР И ТАЛАСЕ И СТРАХ! — РЕКАО ЈЕ СЕБИ КАПЕТАН МЛИНАРИЋ И С КОМАНДНОГ МОСТА КРЕНУО ПРОТИВ ОЛУЈЕ.

петана Млинарића развукло се у нејак осмех, одмах угушен ветром и урликом таласа.

МЕРИДИЈАНИ ЗОВУ

Враћао се још спорије, први пут мислећи о себи и прекоревајући и саму помисао да је то могао бити човек с појасом за спасавање којег је бура бацила на бродску ограду. Био је то само појас за спасавање, којег су налети ветра откинули са његовог уобичајеног места, где је иначе чврсто привезан и заштићен од олује, бацили и углавили на ограду палубе. Од кише и таласа светиљка на њему је засветлела, што јој је, коначно, и задатак.

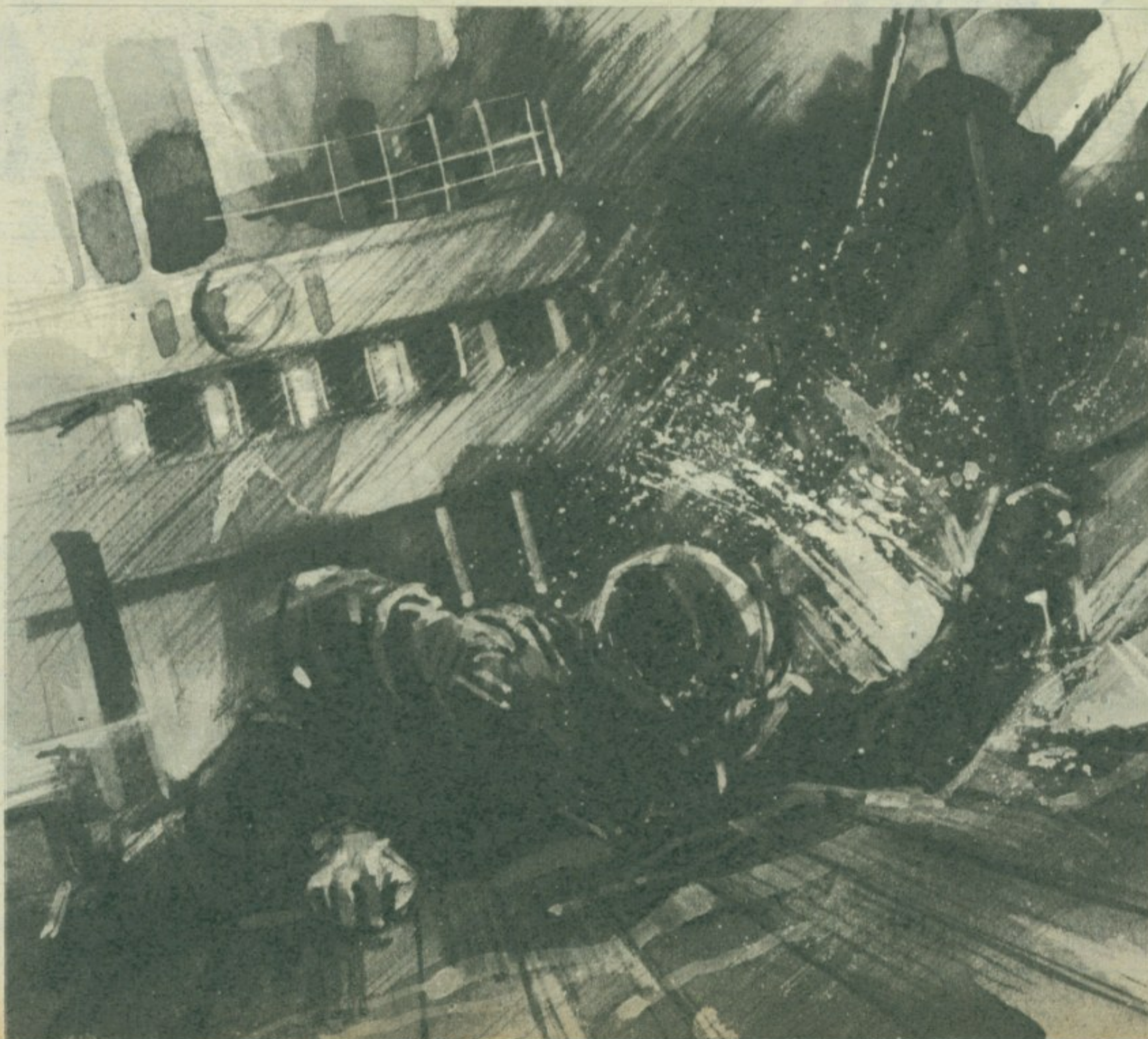
На тренутке помало љут и на себе, капетан Млинарић је одвезао и одбацио уже којим је био везан за командни мост. Воље је да ме однесу ветар и таласи, него да ме посада задирује, помислио је. А то они знају и те како!

Мокар, уморан, задихан и ознојен, готово је пао међу своје морнаре. Као кроз измаглицу, угледао је над собом њихова озбиљна лица, ђутљива и непокретна. Иако се „Похорје“ и даље љуљало на таласима и ветру који није попустио, капетан Млинарић се громогласно насмејао и одмахнуо руком. Неколико тренутака касније издавао је нове заповести.

Данас педесет трогодишњи капетан Иво Млинарић гледа море кроз прозор своје канцеларије у Установи за одржавање поморских пловних путева за дубровачко подручје. Океане и далеке луке напустио је пре седам година, али још је уверен да је потпуно исправно и капетански поступио кад се оне страшне вечери, 24. децембра пре шеснаест година, одупро ветру на палуби „Похорје“. Јер, човек је незаменљив, нарочито на броду, каже капетан Млинарић, и напомиње да се још није сасвим одрекао командног моста и меридијана.

И. Лончар

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР:

ВЕЛЖИ КОКОМЕ

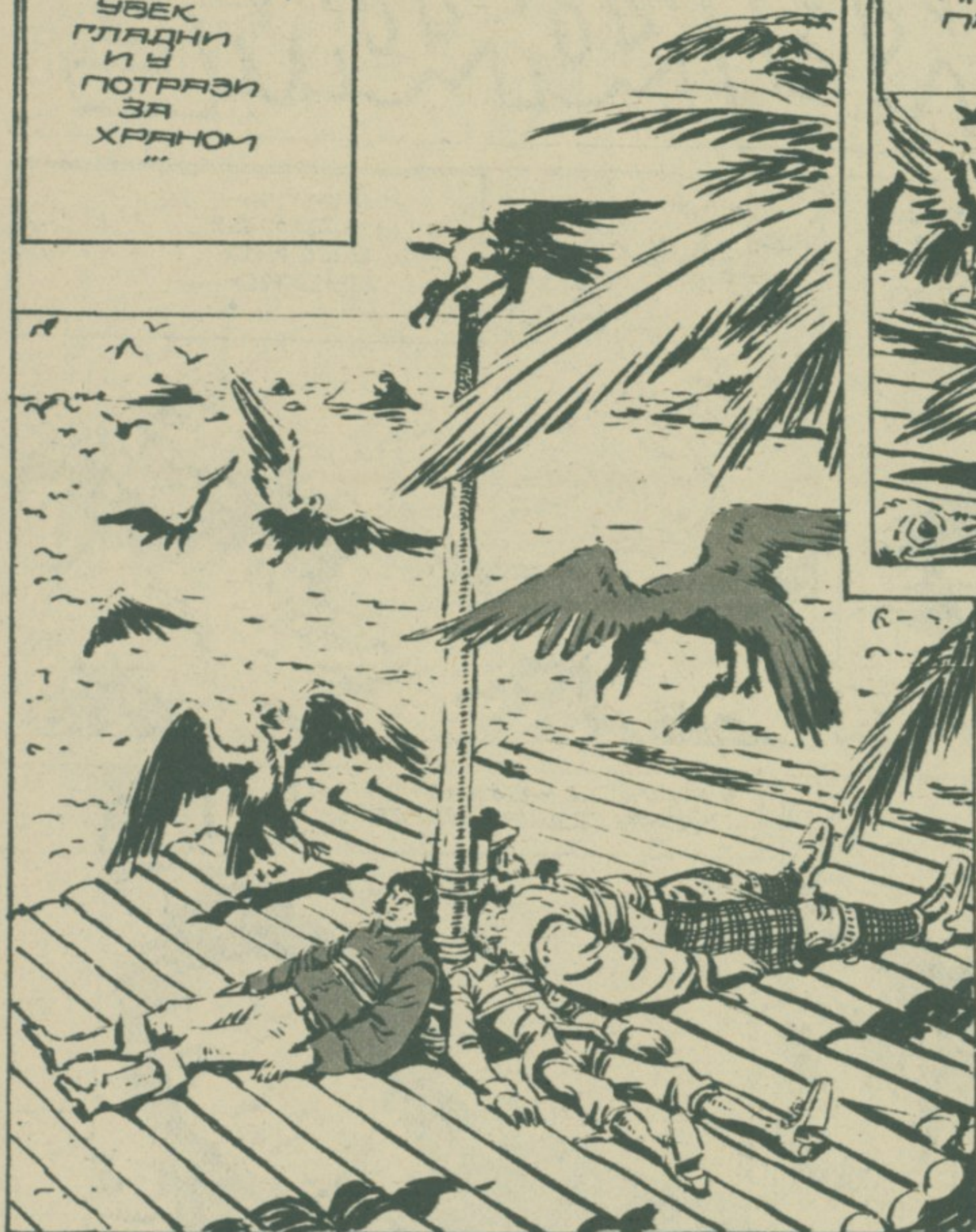
СВАКОГ
ТРЕНУТКА
ЋЕМО СЕ
ПРЕВРЊУ-
ТИ!

ПРИЈАТЕЉИ,
НЕМА НАМ
ДРУГЕ!
МОРАЋЕМО
ДА СЕ ВЕ-
ЖЕМО
ЗА ЈАР-
БОЛ!

МОРСКИ
ГЛАВНОУ,
УВЕК
ГЛАДНИ
И В
ПОТРАЗИ
ЗА
ХРАНОМ
'''

ТРИ НЕПОМИЧНА ЧОВЕКА
ПРИВУКЛА СУ ИМ
ПАЖЊА'''

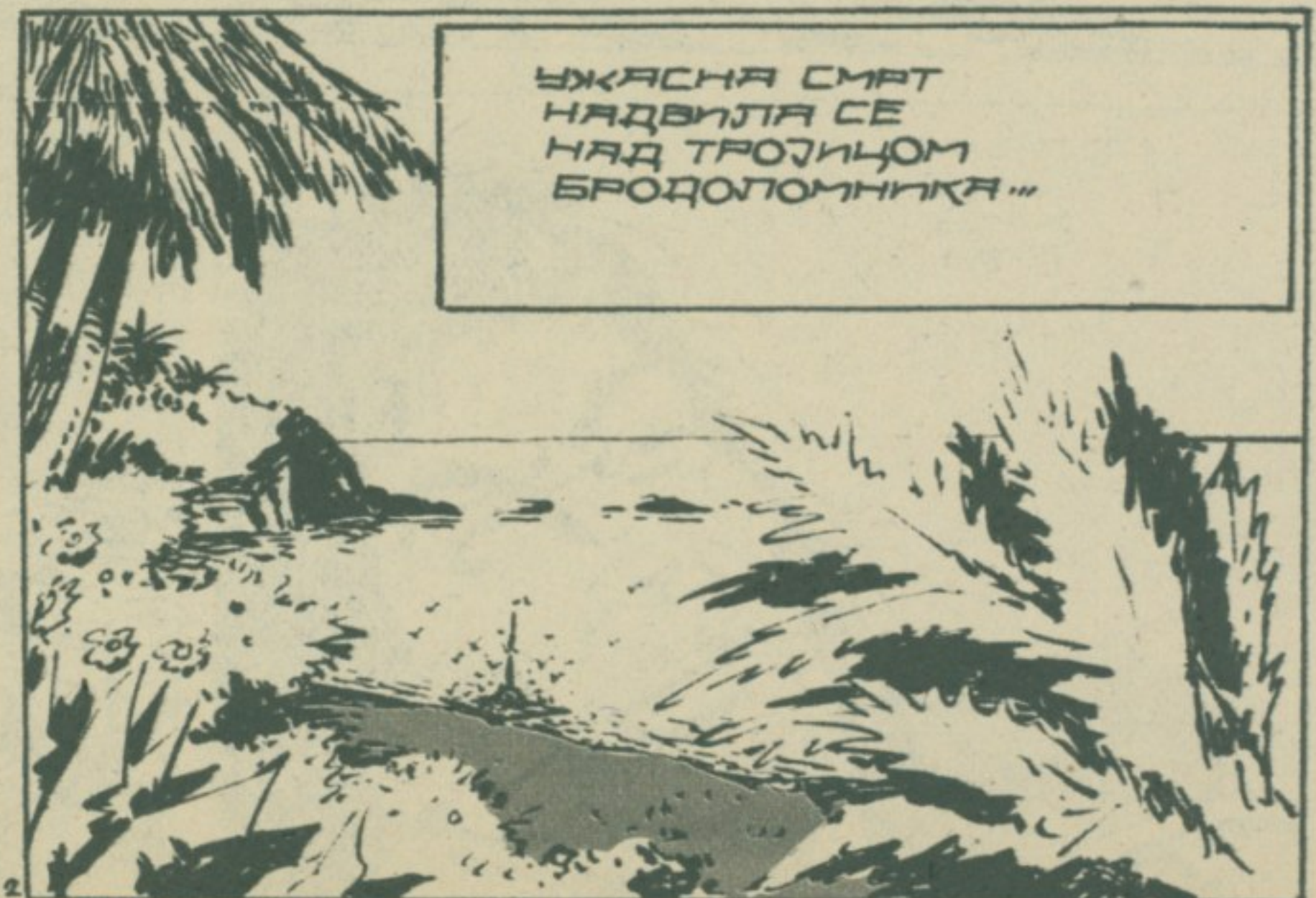

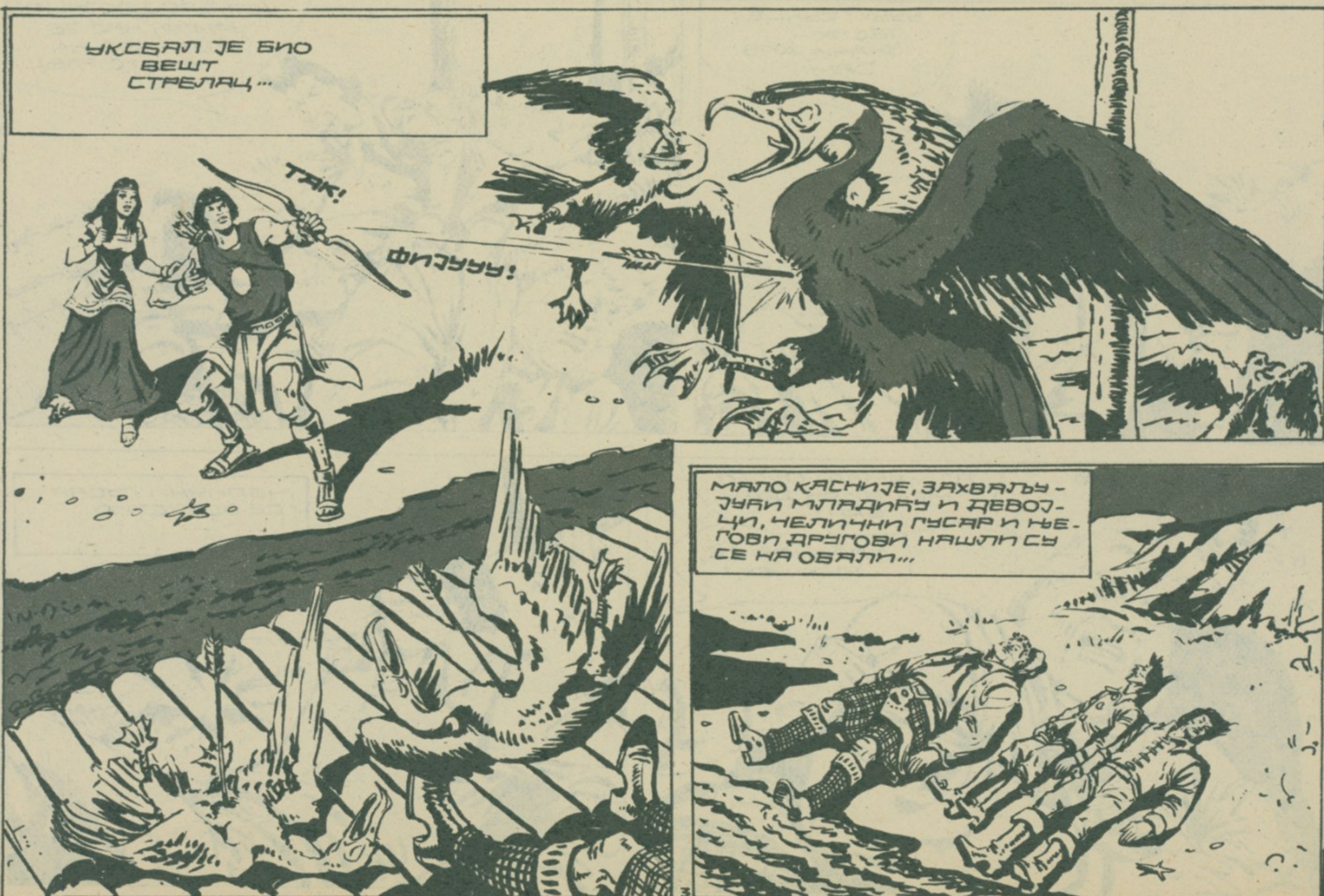
БУКА КОЈУ СУ
ПТИЦЕ СТВАРАЛЕ
ПРОБУДИЛА ЈЕ
ЧЕЛИЧНОГ
ГУСАРА'''

АЛИ, ИЗНЕМО-
ГАО, НИЈЕ
МОГАО ДА
СТАНЕ НА
НОГЕ'''

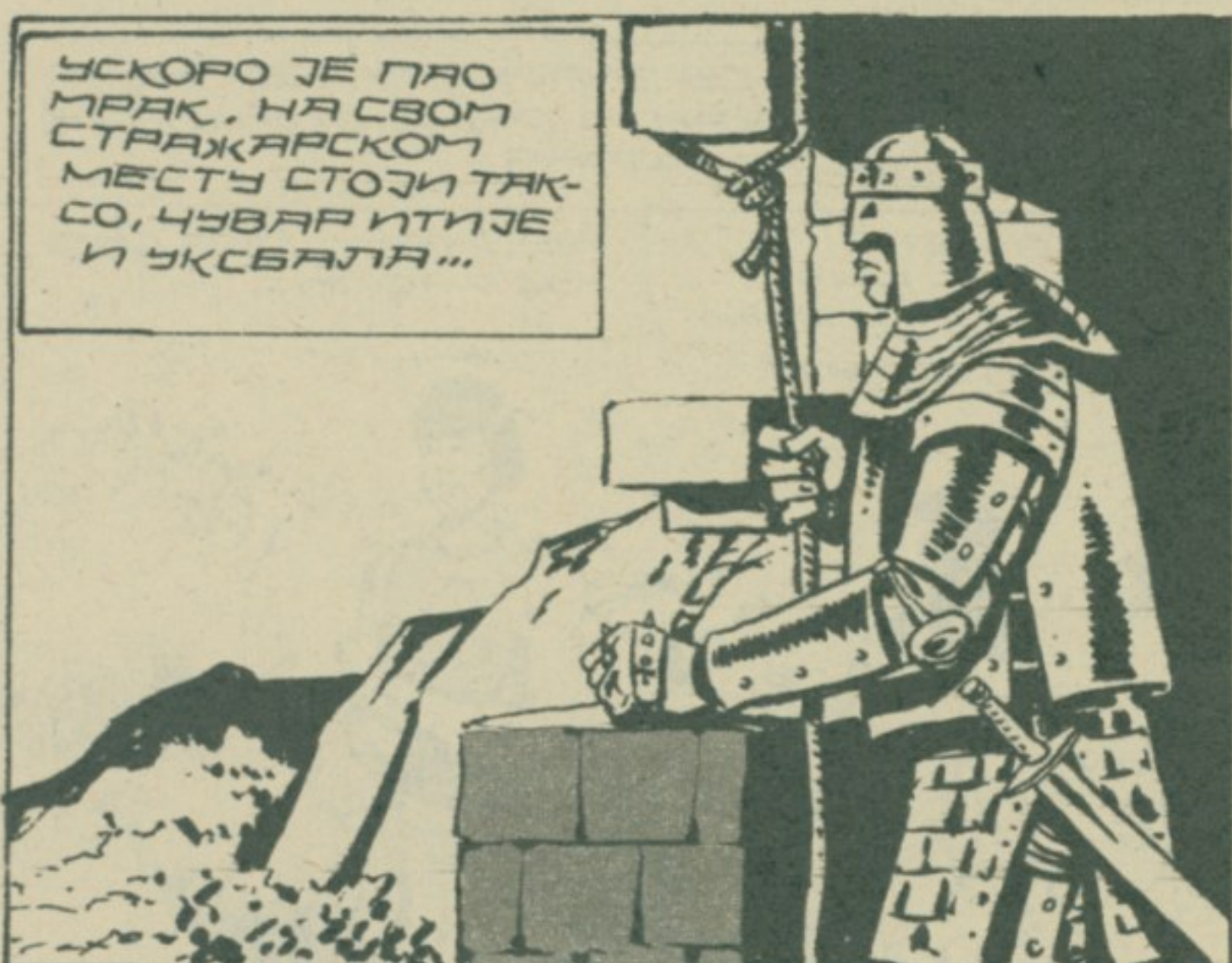

УЖАСНА СМРТ
НАДВИЛА СЕ
НАД ТРОЈЦОМ
БРОДОЛОМНИКА'''

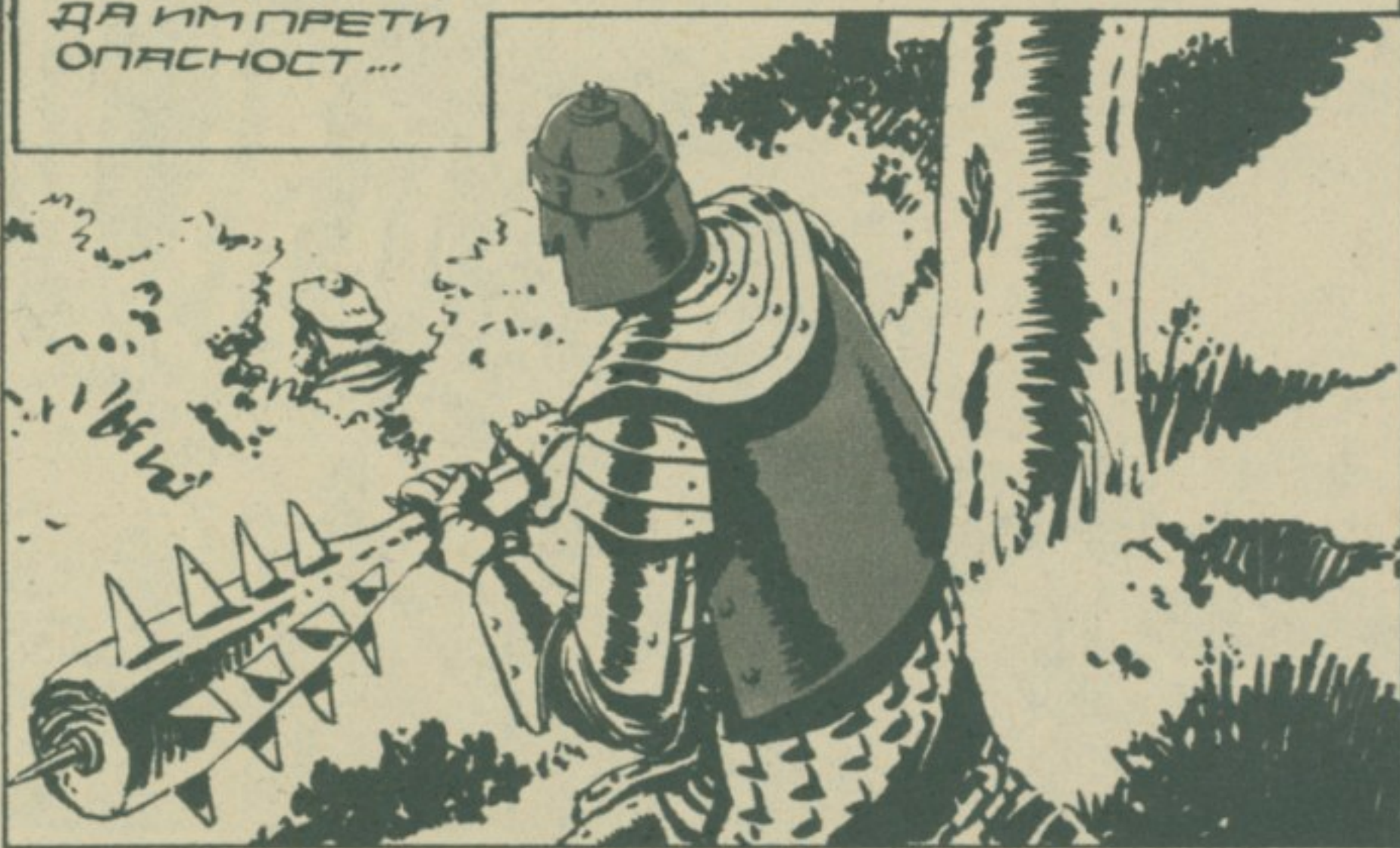

МЕРЛИНИН ЈЕ ЖЕЛЕО ДА ИЗВЕДЕ
ЈЕДАН ТРИК...

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР И МЕК НЕК СУ СЕ СМЕЈАТИ
И НЕ СЛУТАТИ
ДА ИМПРЕТИ
ОПАСНОСТ...

ТАКО ИМ СЕ ПРИ-
КРАО ИЗА ЛЕЂА И
БЕГ ИХ ЈЕ ВИДЕО
ПОКОШЕНЕ СВОЈИМ
БУЗДОВАНОМ...

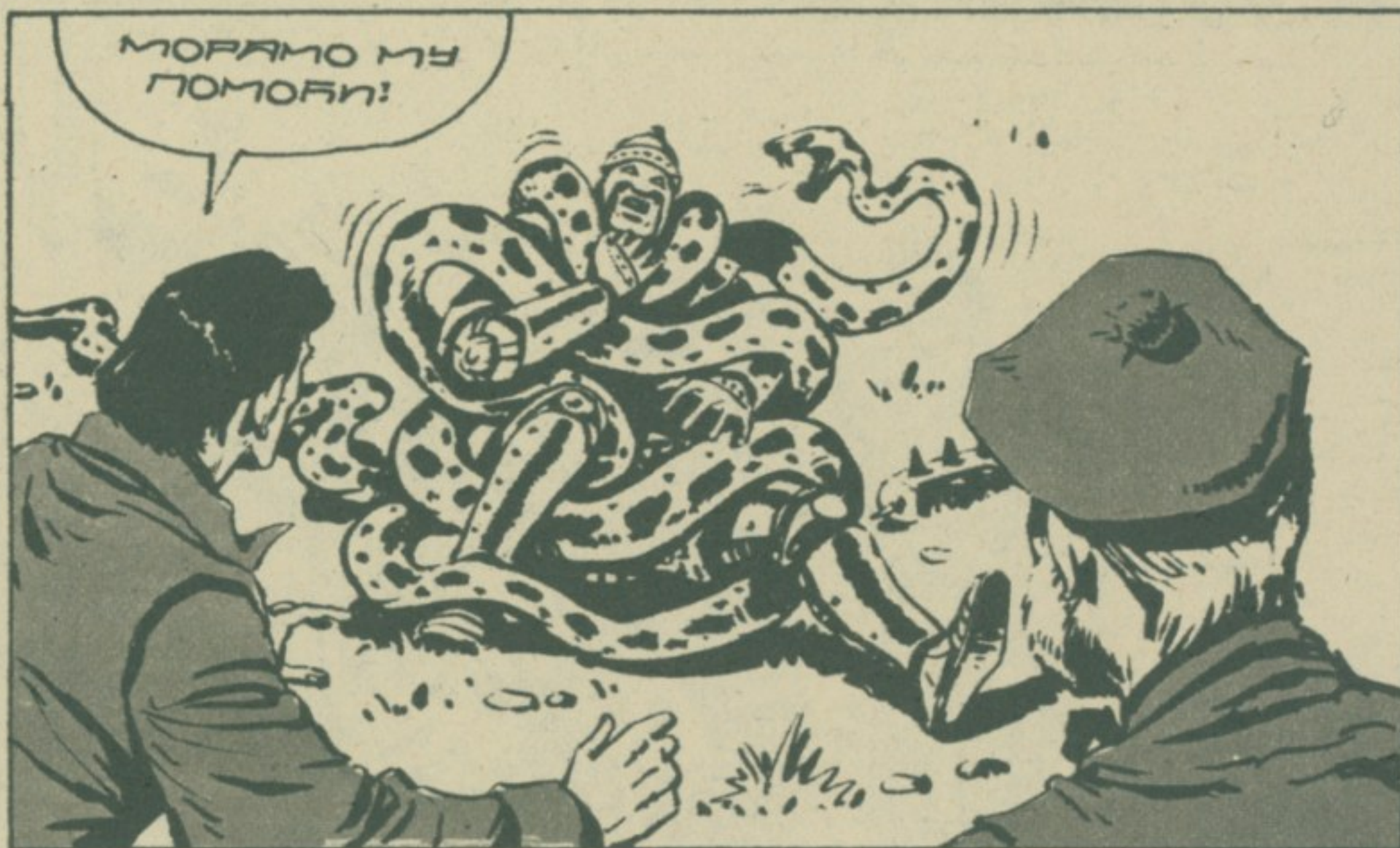

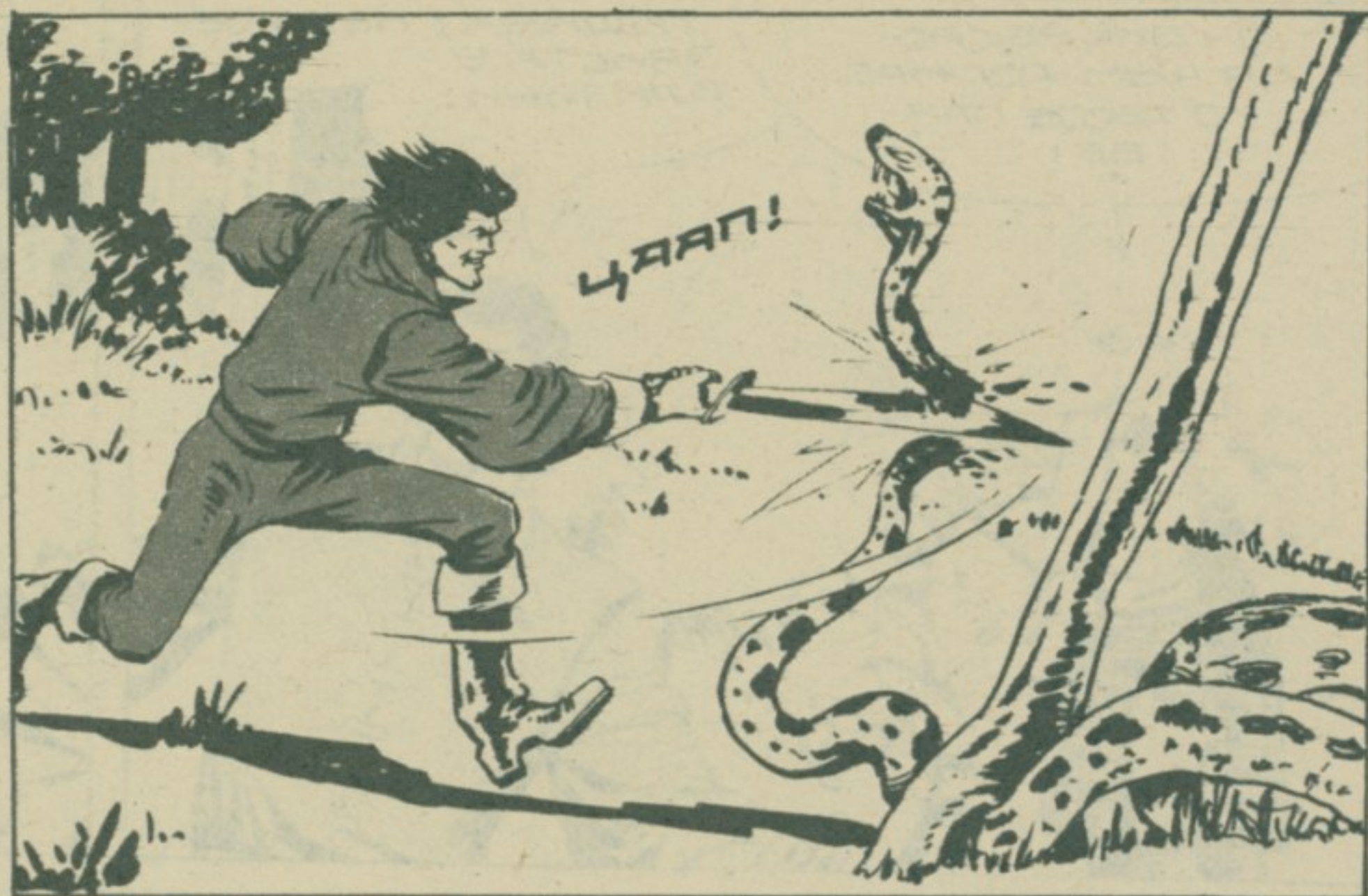
АЛИ, НИЈЕ ЗНАО
ДА ЈЕ И ОН У
ОПАСНОСТИ...

ПССЕТ!
ЧУЈЕТЕ ЛИ
ТАЈ ШУМ?

УУФ! МИСЛИО
САМ ДА НЕБЕМО
УСПЕТИ!

ХЕЈ, ПРИЈАТЕЉИ!
ГДЕ СТЕ?

МЕК НЕК, ШТО
ИМАШ ТЕШКУ
РУКУ!

ЧЕЛНИЧКИ РУСАРИ И МЕК
НЕК НАШЛИ СУ СЕ У ЧУДУ
ПРЕД НЕОБИЧНОМ ПРИЛИ-
КОМ...

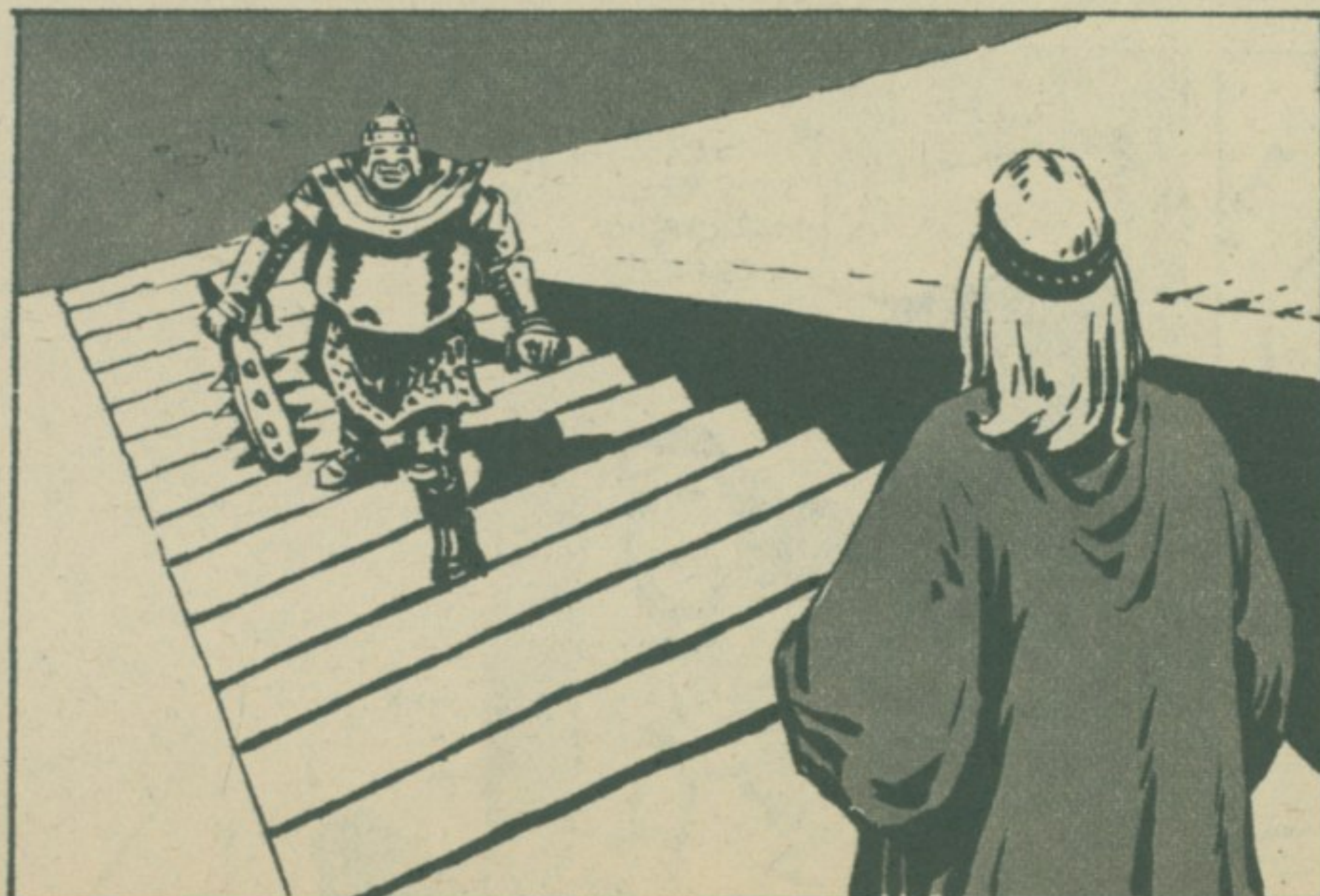
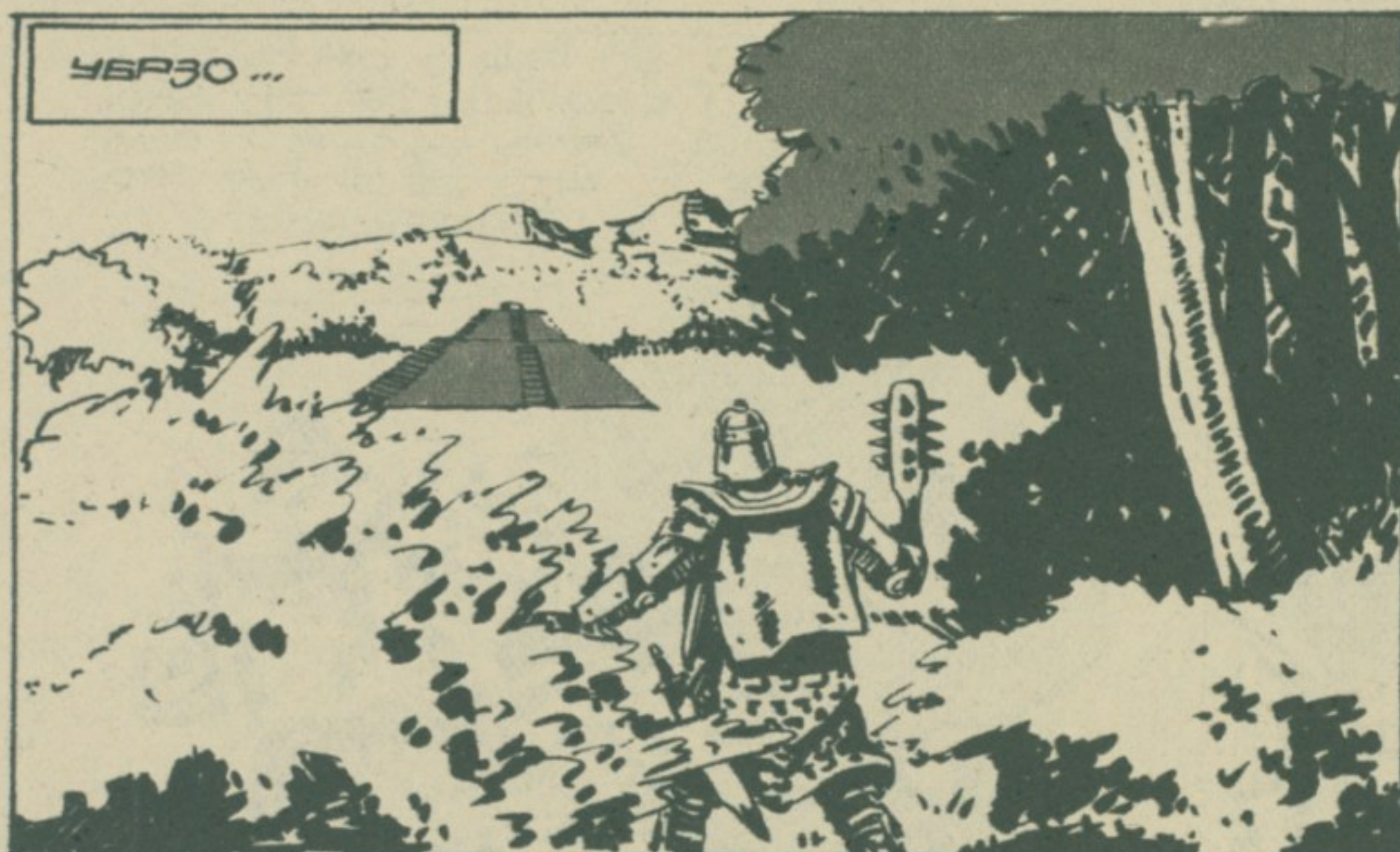

ГЛЕДАЈ ГА! ЗАР
ТИ СЕ НЕ ЧИНИ
ДА ЈЕ ХТЕО...

... ДА НАС
НАПАДНЕ?
ТО И ЈАМИС-
ЛИМ!

ТАКО ИХ ЈЕ
САМО ПОСМАТ-
РАО...

ПРИШАО ЈЕ ХАК-
СМИЛА И КЛЕК-
НУО...

НИШТА ТЕ
НЕ РАЗУ-
МЕМ!

ХЕЈ! ПА ОН
ТРАЖИ ОД ТЕ
ЖЕНЕ ДА ГА
УБИЈЕ!

ОСЕЂА СЕ КРИВИМ
ШТО НАС НИЈЕ
НАПАО!

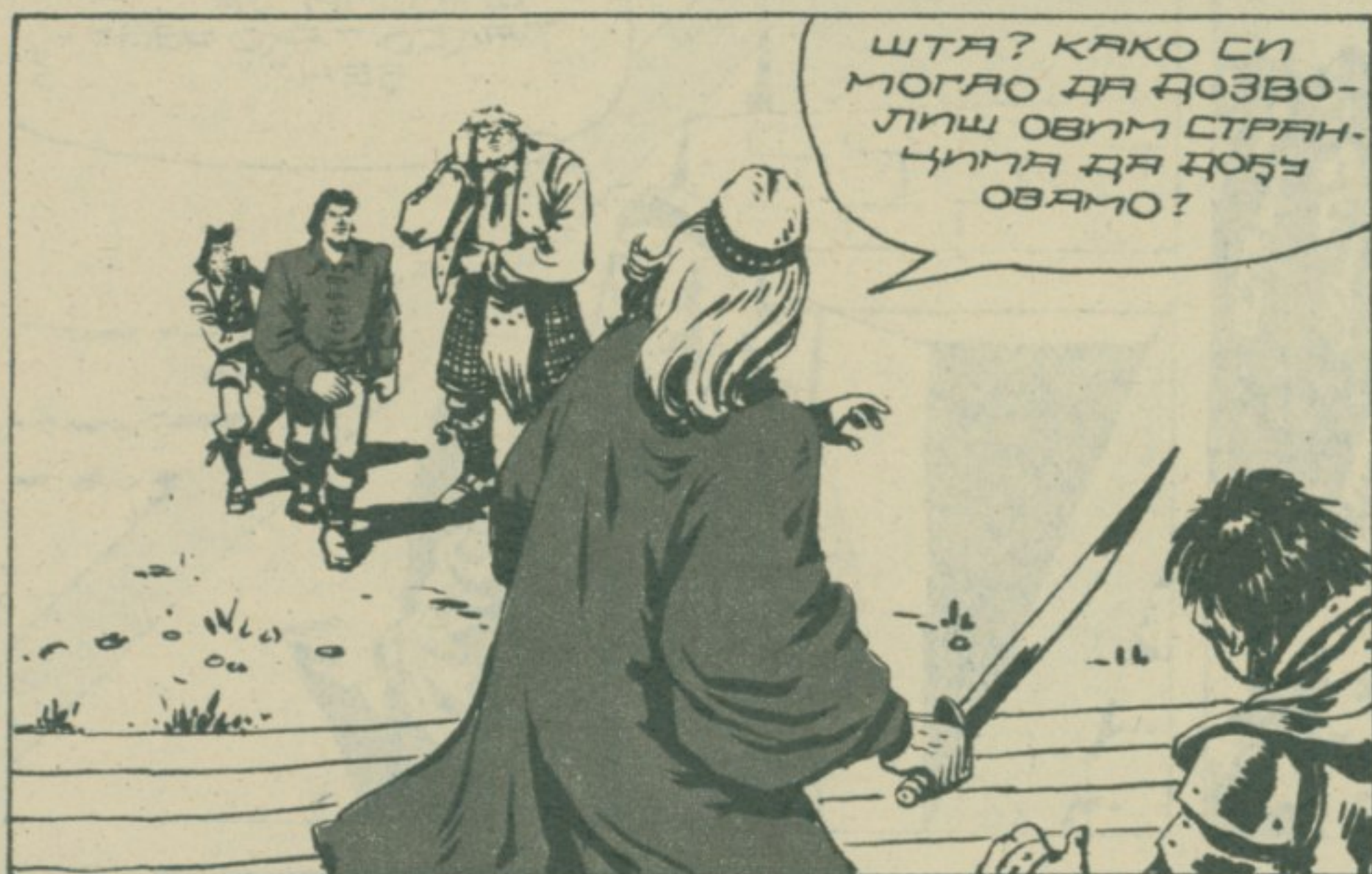

ДАЈ ТО
ОВАМО!

ЗАШТО ДА ТЕ УБИЈЕМ?
ХАЈДЕ, ОДЛАЗИ НА
СВОЈЕ МЕСТО!

ХАКСМИЛА ГА ЈЕ СА-
МО ЛУПНИЛА БОДЕ-
ЖОМ ПО ГЛАВИ...

ШТА? КАКО СИ
МОГАО ДА ДОЗВО-
ЛИШ ОВИМ СТРАН-
ЦИМА ДА ДОЂУ
ОВАМО?

УПЛАШИО СИ ИХ СЕ, КУ-
КВИЦЕ! ЈЕ ЛИ? ЕВО,
ЈА ЋУ УЧИНИТИ ОНО
ШТО ЈЕ БИЛА ТВО-
ЈА ДУЖНОСТ!

ИДЕ ПРАВО
НА НАС!

НАМЕРЕ СУ
ЈОЈ САС-
ВИМ
ЈАСНЕ!

УКСБА-
ЈЕ!
ДОЋИ
БРЗО!

ИТИЈА ЈЕ СВЕ
ОВО ВИДЕЛА...

СТОЈ!

УКСБАЛ И
ИТИЈА МИ БИШЕ
HERE CME-
ТАТИ!

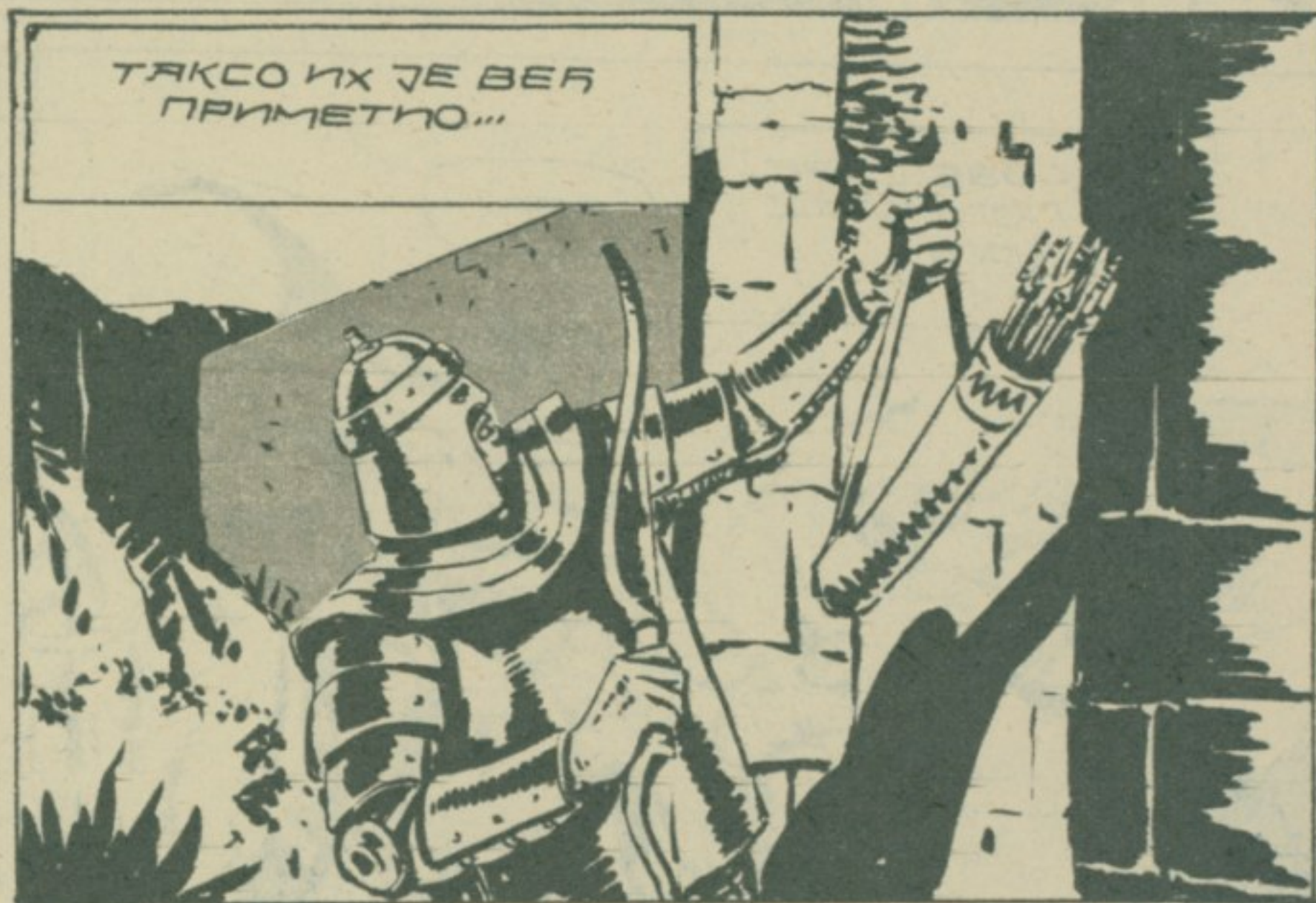
БЕЗБРИЖНО
ЋУ ВЛАДА-
ТИ!

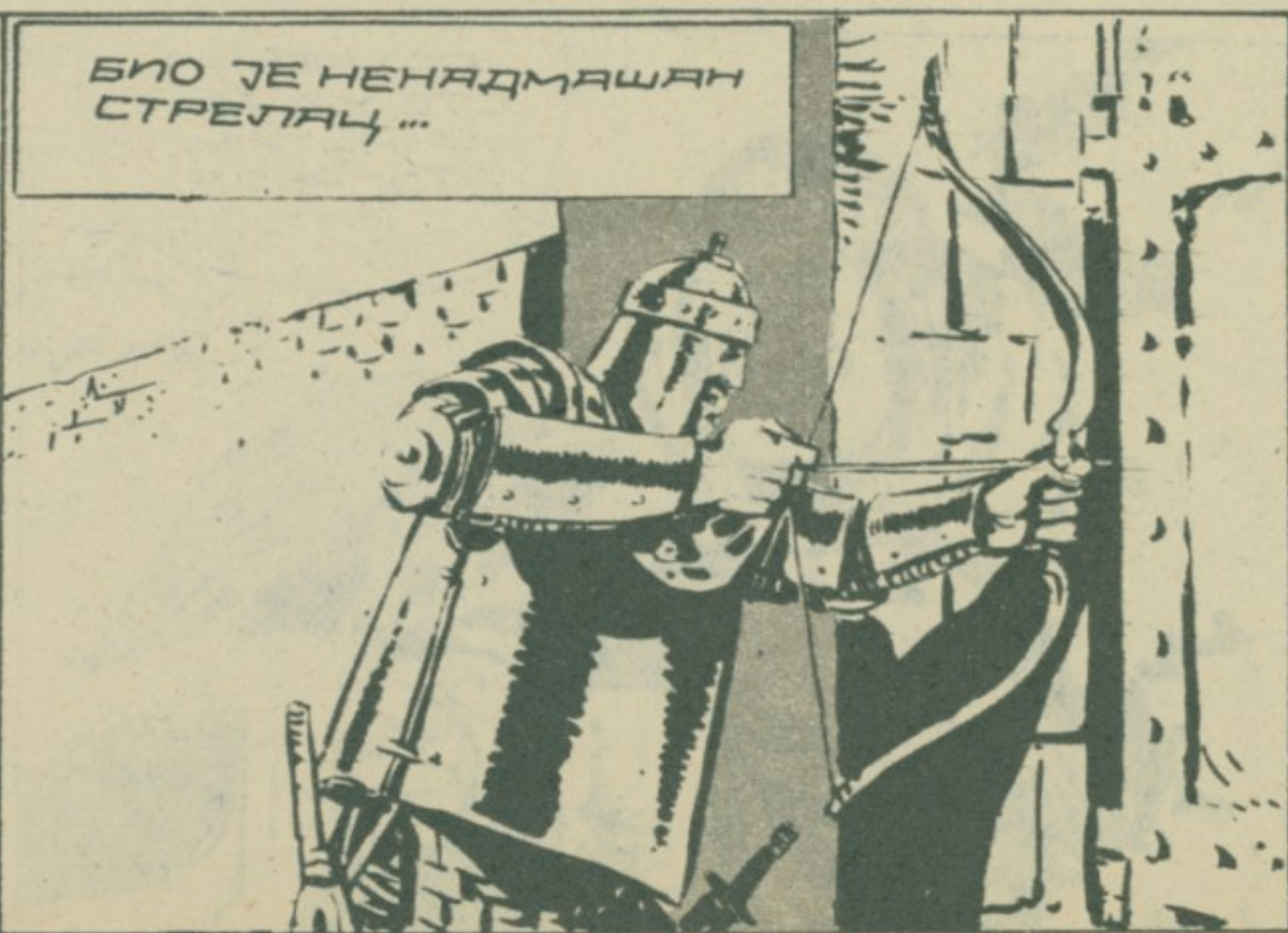
НАПРЕД! НЕ БОЈТЕ
СЕ! ИМАЈУ САМО
ЈЕДНОГ ЧУВАРА!

НИСУ НИ СЛУТИЛИ ДА УОПШТЕ НИЈЕ
БИЛО ЛАКО ПРОДРЕТИ ДО ЗАМКА У
КОМЕ СУ ЖИВЕЛИ БРАТ И
СЕСТРА ...

ТАКСО ИХ ЈЕ БЕШ
ПРИМЕТНО ...

БИО ЈЕ НЕНАДМАШАН
СТРЕЛАЦ ...

ФУУУУУ?

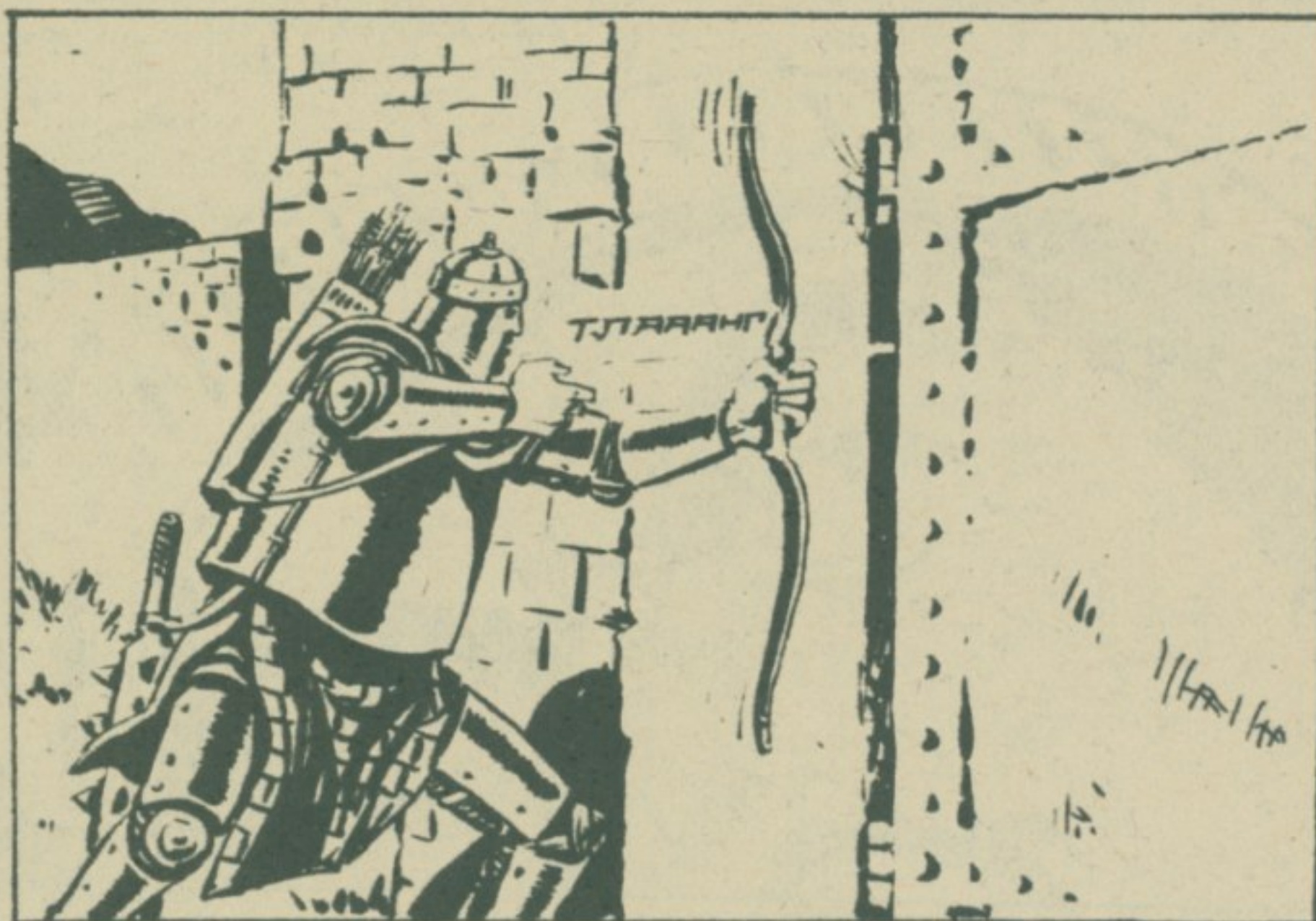
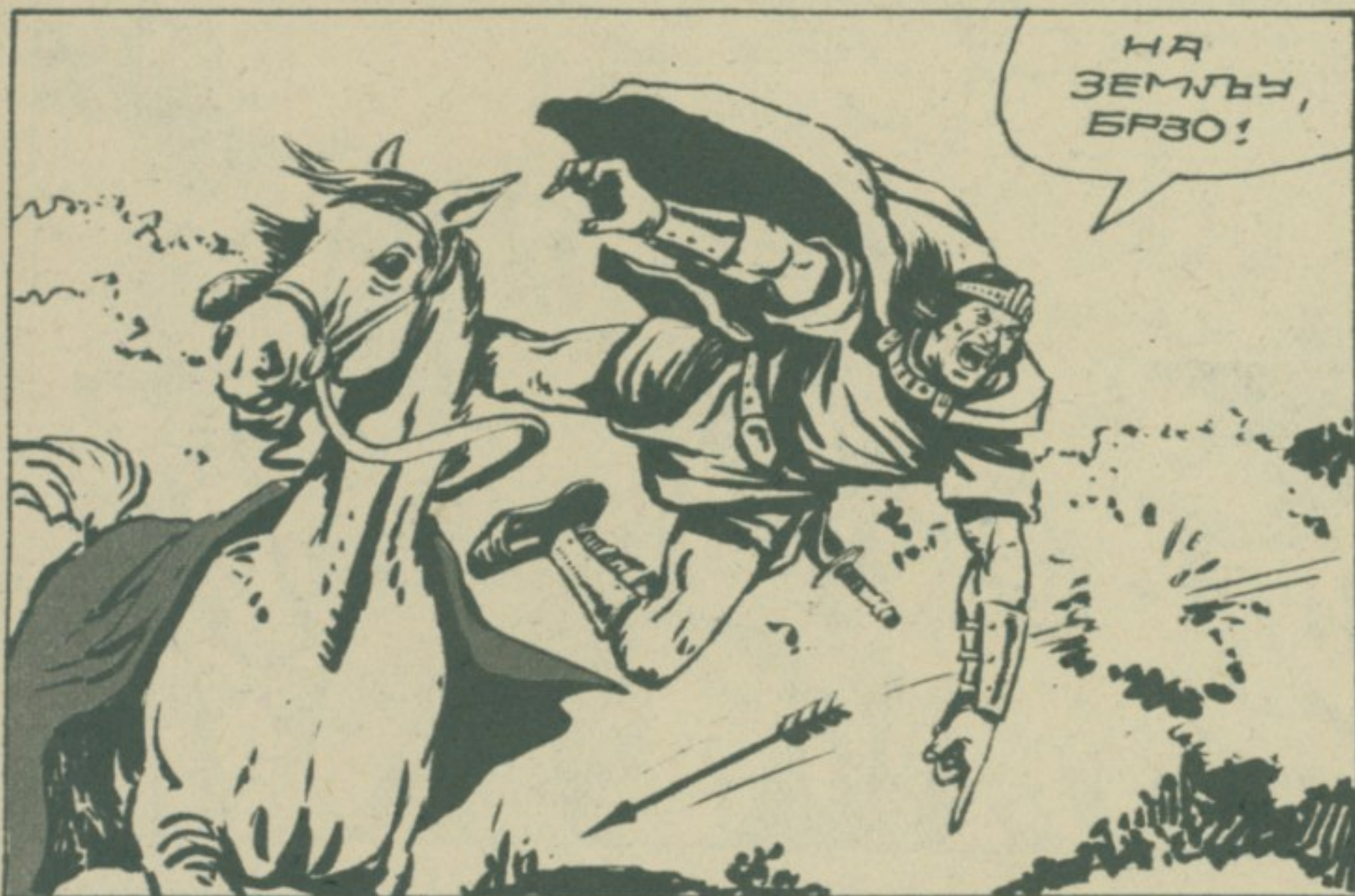
ВОЂА РАЗБОЈНИКА
НИЈЕ МОГАО ДА
ИЗБЕГНЕ
СТРЕЛУ...

НА ЊЕГОВУ СРЕЧУ
ЈЕДАН ОД
ДРЕСИРА-
НИХ
СОКОЛО-
ВА...

НА
ЗЕМЉУ,
БРЗО!

ТАКСОВЕ СТРЕ-
ЛЕ ПОГАЂАЛЕ
СУ ЦИЉ...

ААААХ!

ДЕСЕТКОВАО
ЈЕ МОЈЕ
ЉУДЕ!

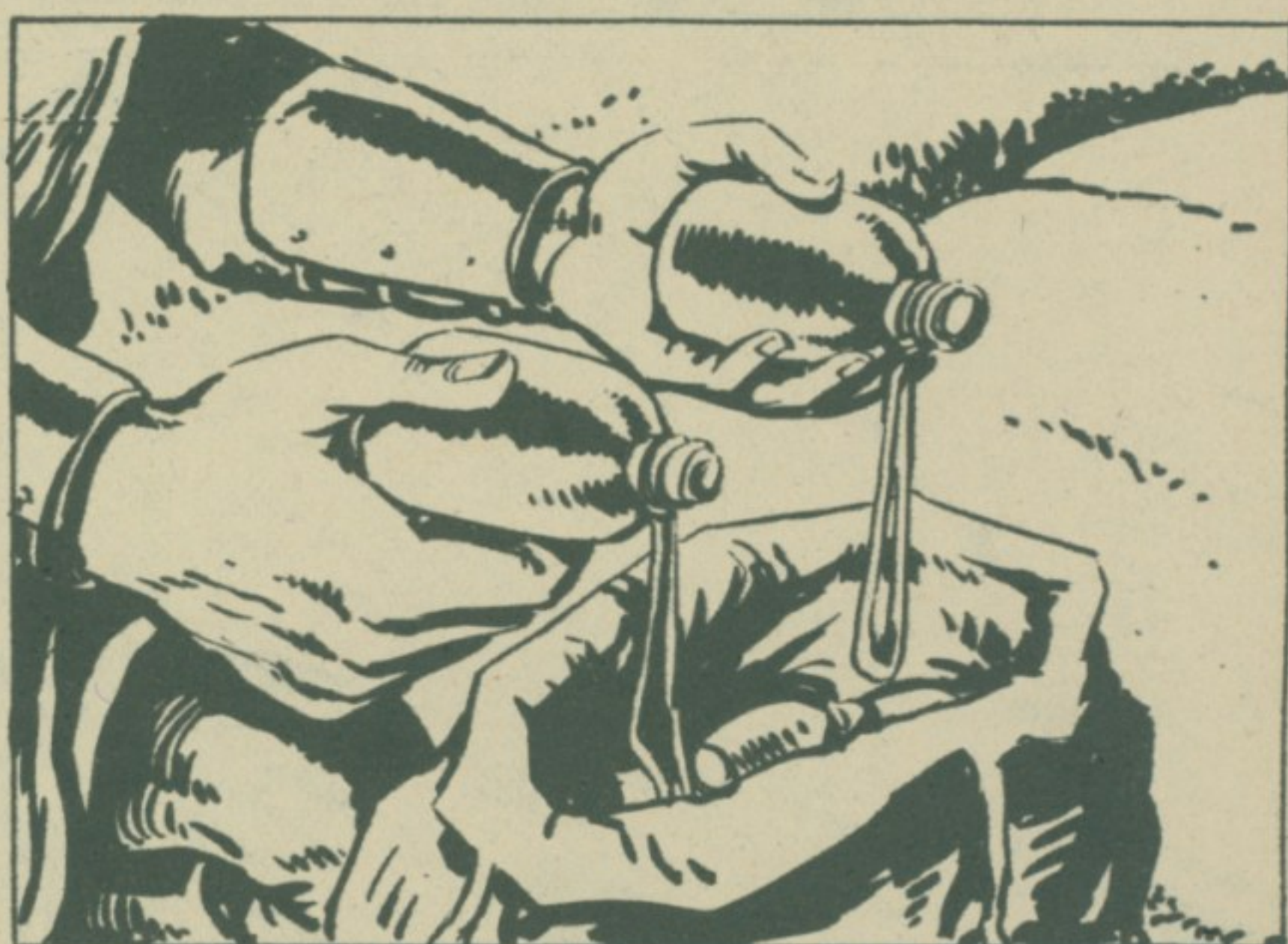

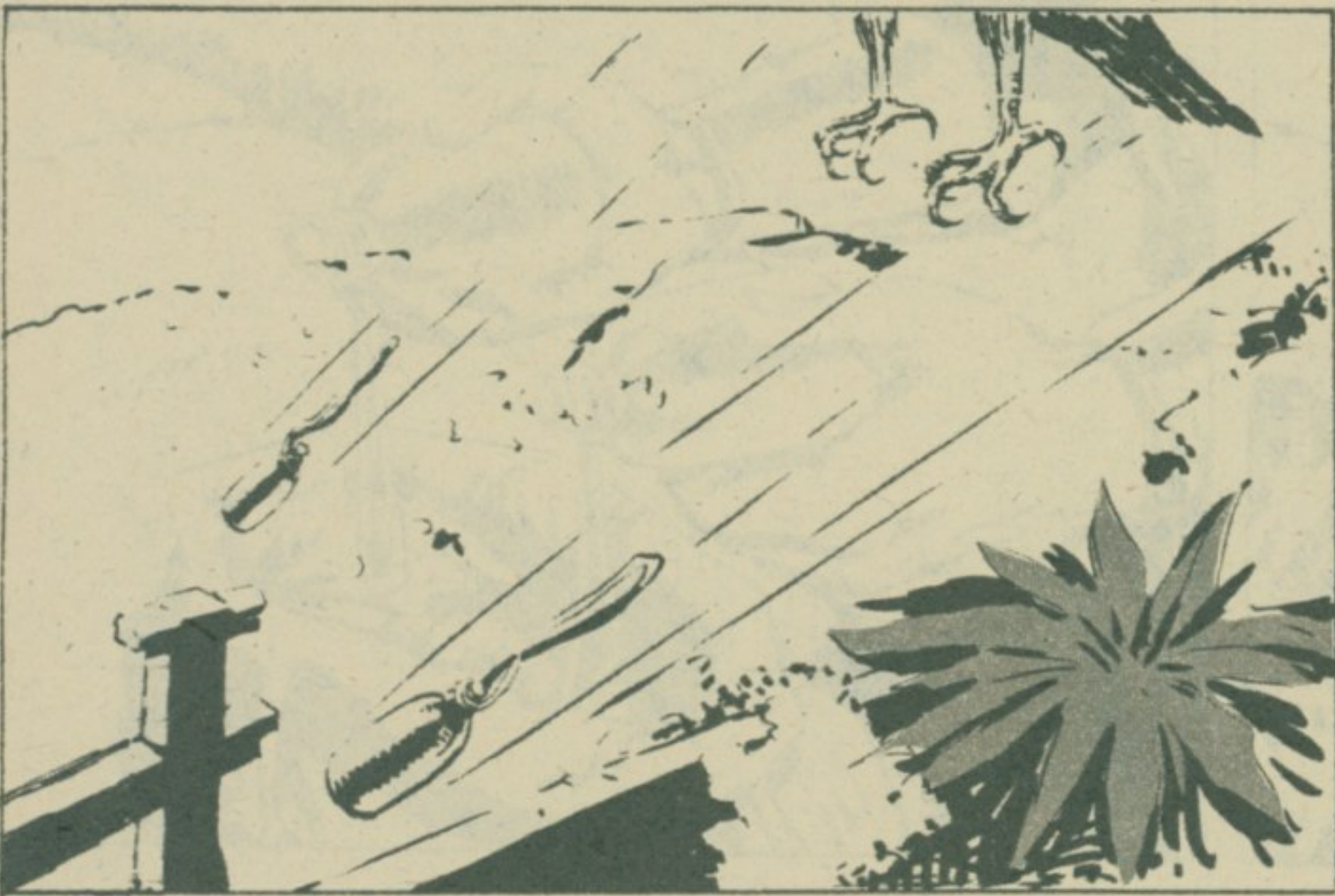
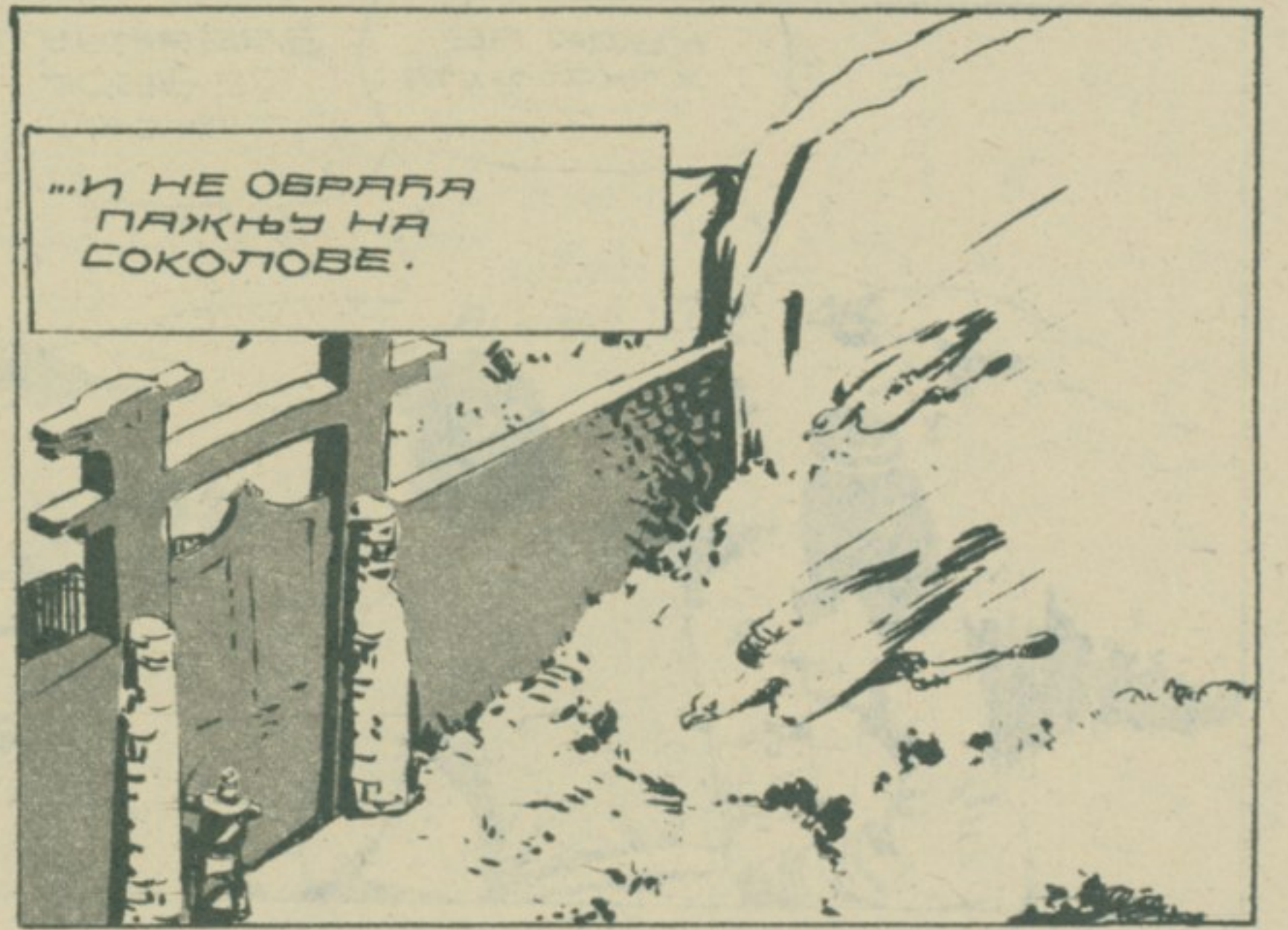
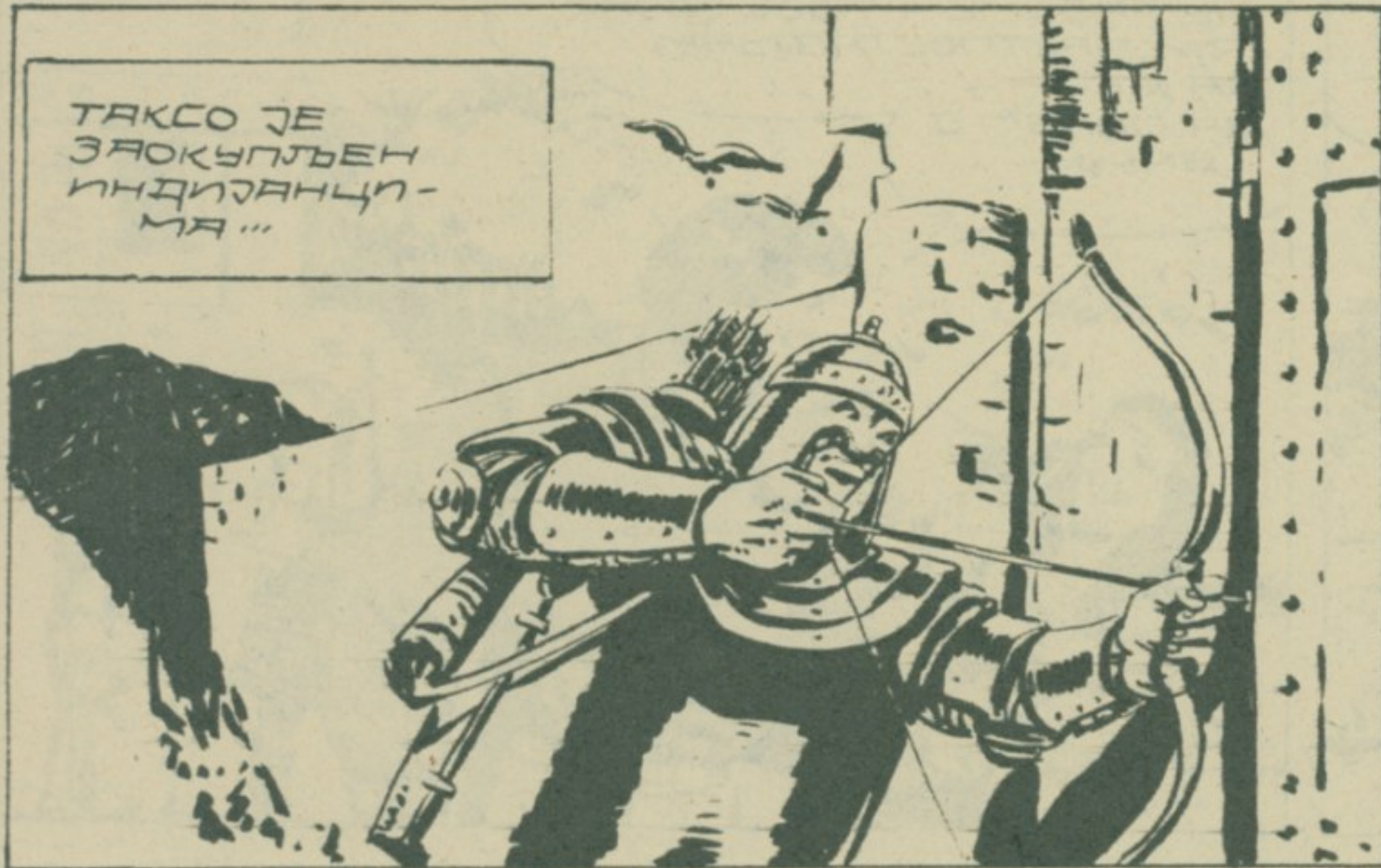
ОВАМО, СОКОЛОВИ
МОЈИ!

ПОТРЕБНИ
СТЕ МИ ДА
УНИШТИМ
ТОГ ЧУВА-
РА!

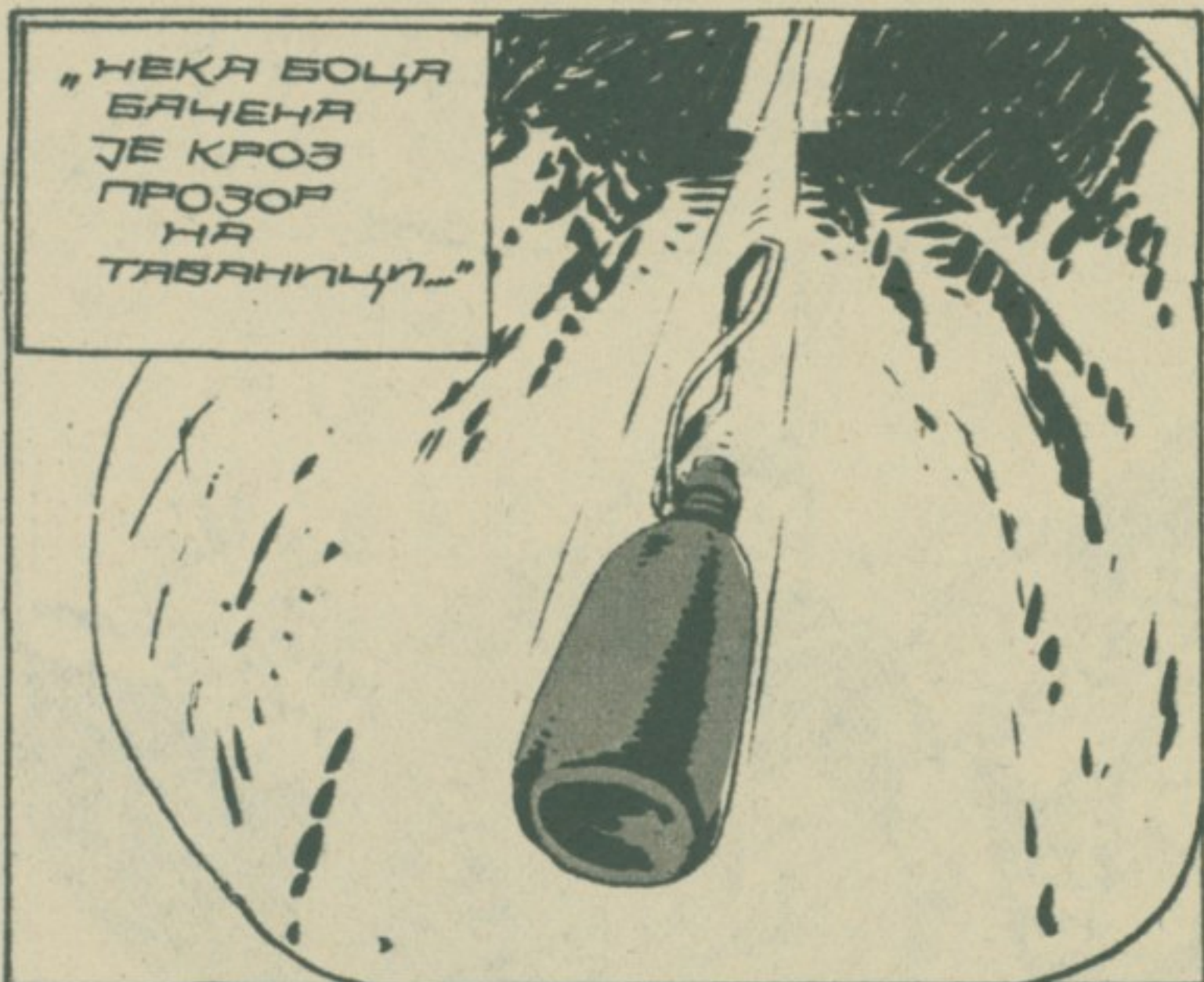
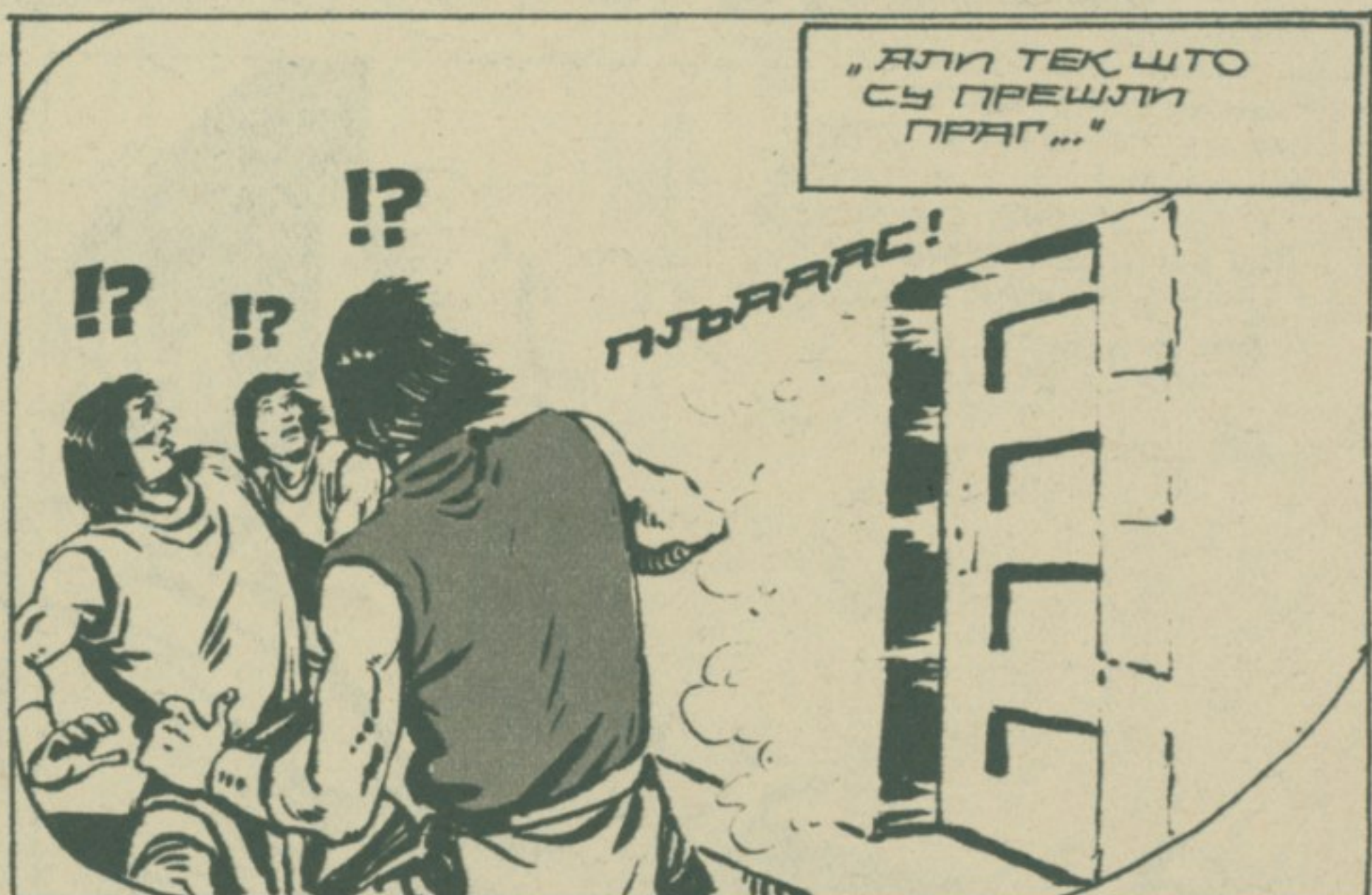
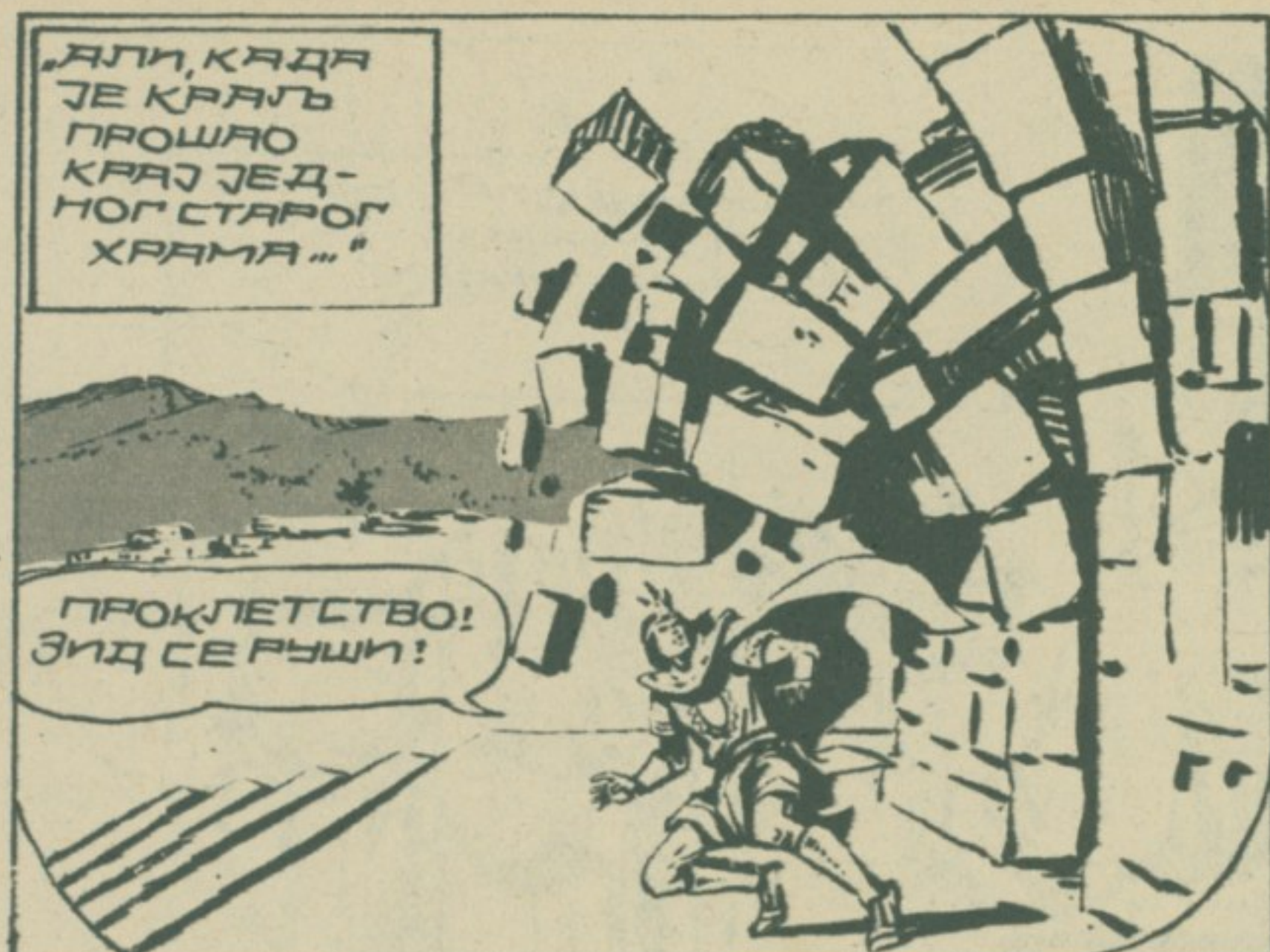

„КОКОМЕ ЈЕ ОБЈАВИО ДА ЋЕ СЕ ОЖЕНИТИ КРАЉИ-
ЦОМ, ВАШОМ МАЈКОМ. НАРЕДИО ЈЕ ДА
ВАС УБИЈУ, АЛИ СУ СЕ МНОГИ ПОБУНИ-
ЛИ ПРОТИВ ТОГА ЗБОГ ЧЕГА СУ
БАЧЕНИ У ТАМНИЦУ...“

„ПРВИ МИНИСТАР ЈЕ
ПОЗВАО МЕНЕ И
ТАКСА НА РАЗГО-
ВОР...“

ЗАКУНИТЕ СЕ
ДА РЕТЕ ОДВЕСТИ
УКСБАЛА И ИТИЈУ
ШТО ДАЉЕ ОДАВДЕ
И ДА СЕ НЕ РЕТЕ
ПОЈАВИТИ ДОК
НЕ ЧУЈЕТЕ ДА
САМ МРТАВ!

КУНЕМО СЕ!

„ВАША МАЈКА ЈЕ БИЛА ОЧАЈ-
НА. МОРАЛА ЈЕ ДА ПРИСТАНЕ
НА СВЕ, ПА ЧАК И НА
ВЕНЧАЊЕ СА
КОКОМЕОМ...“

ЈАДНА МОЈА ДЕЦО!
ШТА ЋЕ БИТИ С
ВАМА?

ВАША МАЈКА
ЈЕ СИГУРНО
УМАЛА И
ТАЈ НИТКОВ
ЈЕ ДОШАО
ДА СЕ ЗАВЕК
ОСЛОБОДИ
И ВАС!

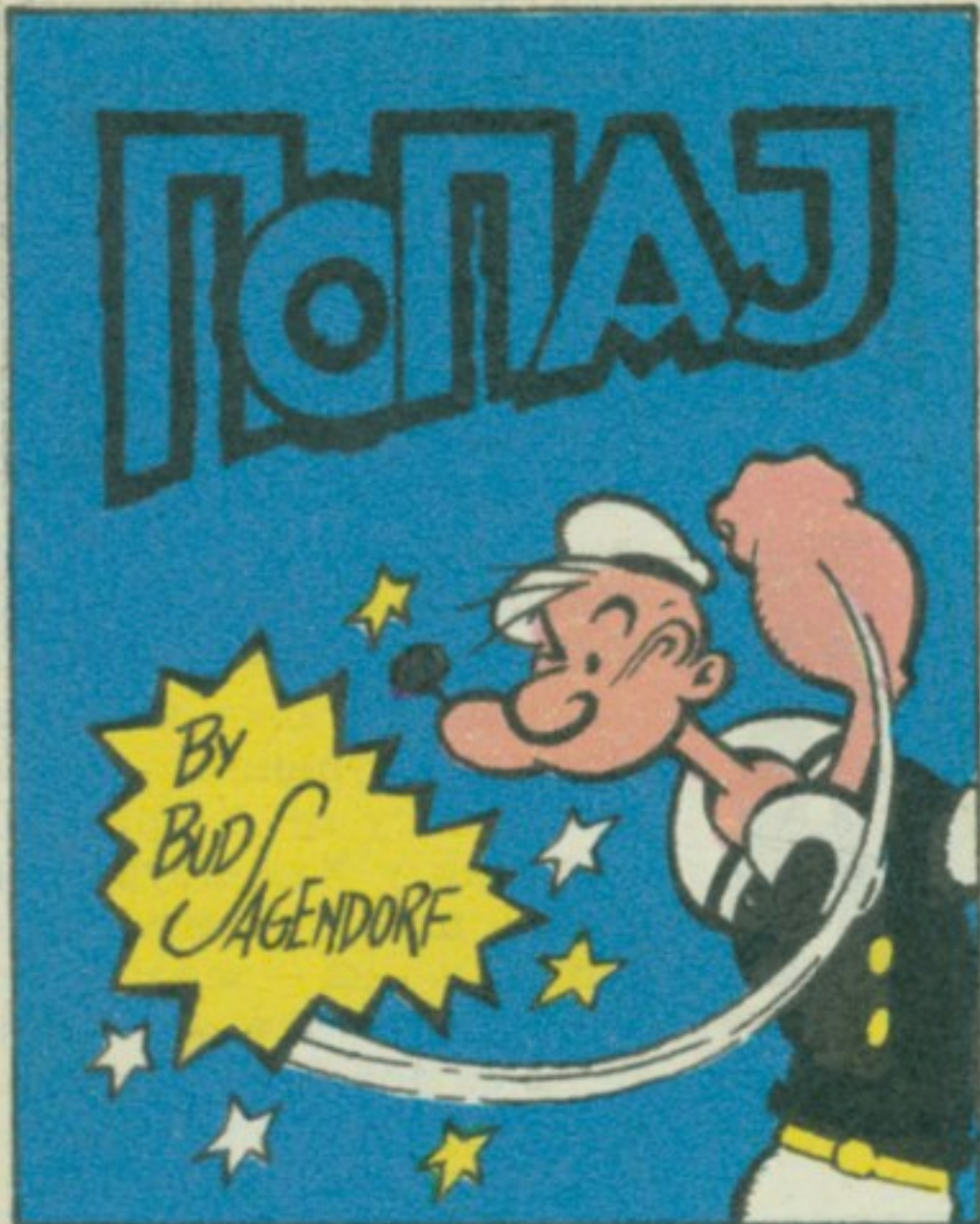

ХЕЈ, ДОБИ ДА
ВИДИШ! НАПРАВИ-
ЛИ СУ МОСТ!

БАУМОВА САБЛАСНА КОЛОНА

ИЗ РАЗНИХ ЈЕДИНИЦА ПАТОНОВЕ
ТРЕЋЕ АРМИЈЕ СКУПЉЕНО ЈЕ 307
ВОЈНИКА, СПРЕМНИХ И НА НАЈТЕ-
ЖА ИСКУШЕЊА. ЊИХОВ ЗАДАТАК
ЈЕ БИО ДА ОСЛОБОДЕ 5000 САВЕЗ-
НИЧКИХ ЗАРОБЉЕНИКА ИЗ ЛОГО-
РА У ХАМЕЛБУРГУ.

у пуној брзини дошла до
жица и прошла кроз њих,
не тражећи капије. Стра-
жари нису опалили ни мет
ка.

Пред Баумом се појавио
командант логора и саоп-
штио да се предаје побед-
нику. Међутим, у том часу
су из заседе припуцали
скривени есесовци. Тада је,

на прагу слободе, тешко ра-
њен Патонов зет Вотерс,
који је међу првима потр-
чао ка ослободиоцима. А-
мериканци су брзо ућутка-
ли есесовце.

У логору је настало сла-
ве: пет хиљада савезнич-
ких заробљеника разних
националности, међу који-
ма преко 1500 Американаца,

поверовало је да је најзад
дошао крај њиховим пат-
њама. Прошло је неколико
часова док је поново
успостављен ред и зароб-
љеницима објашњена сва
озбиљност ситуације.

Баум, у ствари, није био
ни свестан колико је тежак
и неодржив положај у ко-
јем се нашао са преосталим
оклопним возилима и осло-
бођеним заробљеницима.

Командант овог немачког
батаљона јуришних топова
са којим су се Американци
сукобили у Хамелбургу ни-
је знао шта да предузме: да
продужи ка западу, на
фронт, куда је и упућен, и-
ли да се врати за Американ-
цима који су отишли на исто-
к, али са очигледно огра-
ниченим крајњим циљем.
Његову недоумицу решио
је један виши немачки офи-
цир, који је у Хамелбургу
проводио одсуство: он је
преузео команду над бата-
љоном и потпуно исправно
закључио да ће Американ-
ци морати да се врате ка
својој главнини. Поставио
је заседе.

Баум је наредио покрет.
Заробљеници су кренули
пешке, поред преосталих
оклопних кола. Нестало је
пређашњег одушевљења.
Људи су схватили да изме-
ђу заробљеништва и слобо-
де има још безброј опасно-
сти.

ПОТЕРА СА ПСИМА

Први немачки топ јавио
се кад је колона одмакла
од логора свега 50 метара.
Од гранате се преврнуо
челни тенк.

Био је март 1945. годи-
не и све је већ укази-
вало да је сасвим бли-
зу крај рата у Европи.

Патонова Трећа армија
продрла је кроз Сигфридо-
ву линију и прешла Рајну.
Једна оклопна дивизија на-
предовала је око 50 киломе-
тара на исток и заузела
Ашафенбург.

На саветовању у штабу
неко је приметио да се 80
километара источно од А-
шафенбурга налази Хамел-
бург. Било је познато да је
тамо заробљенички логор у
којем има и преко хиљаду
Американаца.

У том часу чланови шта-
ба нису знали да се међу
заробљеницима налази и
Патонов зет, потпуковник
Џон Вотерс. Доцније ће се
око овог податка испредати
приче да је Патон прете-
жно због тога послао у не-
извесност своје елитне вој-
нике. То, међутим, никад
није доказано.

Зна се да је Патон у први
мах намеравао да ка Хамел-
бургу упути читаву оклоп-
ну дивизију. Остали чланови
штаба нису се с тим сло-
жили. Тако је одлучено да
у акцију крене мања група
специјално одабраних вој-
ника, да ослободи Хамел-
бург и да пружи санитет-
ску помоћ заробљеницима.

Из разних јединица сакуп-
љено је 307 војника, спрем-
них и на најтеже искуше-
ње. Групи су додељена и 54
возила: 10 тенкова „шер-
ман“, 6 лаких тенкова, 27
полугусеничара, три јуриш-
на топа на гусеничарима, 7
ципова и један камион. Је-
диницом је требало да ко-
мандује један потпуковник,
који се изненада разболео,
па је команду преузео ка-
петан Абрахам Баум.

СУДАР У ЛОРУ

— Капетане Баум, ви ће-
те најкраћим путем продре-
ти до заробљеничког лого-
ра у Хамелбургу. Тамо ћете
укрцати америчке заробље-
нике и вратити се у Аша-
фенбург.

— Шта ће бити са оста-
лим заробљеницима?

— Пошто не можете све
да повезете, нека пешаче
поред ваших возила, или не-
ка се у групицама преба-
це до наших линија. Уоста-
лом, ни за све наше неће
бити места на возилима.

Група је кренула одмах
после поноћи. Тенкови су
брзо прошли кроз Штрас-
-Бесенбах, Кајлбург и Лау-
фах. Немачке посаде у ов-
им местима биле су изне-
нађене и ректо су стизале
да отворе ватру. Ипак су
стрелци базукама успели да
избаце из строја неколико
Баумових војника.

Возила су после Хаина у-
шла у густу шуму у којој

уопште није било Немаца.
Био је то леп предак пред
судар до којег је дошло у
Лору. Тамо се одједном у-
казала немачка тенковска
јединица која хита ка фрон-
ту. Баум је наредио брзу
паљбу и пре него што су
се Немци снашли, могли су
да изброје 12 онеспособље-
них тенкова. И један амери-
чки тенк је био избачен из
строја, али остали су на-
ставили напредовање пуном
брзином.

На изласку из Лора Баум
је приметио противавион-
ски воз са вишецевним про-
тивавионским топовима ко-
ји су били уграђени у бе-
тон. Американци су се зау-
ставили, отворили ватру и
врло брзо разорили локомо-
тиву и више топова.

У Гминдену, на железни-
чкој станици, владала је
пред зору неуобичајена
живост. Железничари су
састављали десетак компо-
зиција од по двадесет ваго-
на у које је кроз сат-два
требало да се укрца ком-
плетна немачка дивизија
за фронт. Баумова сабла-
сна колона је, тако рећи у
пролазу, оштетила преко
половину свих композиција.

НЕОДРЖИВ ПОЛОЖАЈ

Баумова група је одмах
после сванућа улетела у
Графендорф. Тамо је осло-
бодила један логор са пре-
ко 700 Руса. Њима је Баум
предао око 200 Немаца ко-
је је његова јединица дотад
била заробила, јер су му
они само успоравали напре-
довање. До Хамелбурга је
било преостало још десет
километара.

Било је већ подне кад се
оклопна колона појавила
пред Хамелбургом.

— Отерајте онај авион! —
наредио је Баум и митра-
љеви су се сместа устрели-
ли ка извиђачком апарату
који је неколико минута
кружио изнад јединице.

„Фоке вулф“ се удаљио
под ватром са земље, али
је успео да прикупи зна-
чајне податке: састав и
број оклопних кола.

Док је са запада у Хемел-
бург улазила колона Амери-
канаца, са истока је, готово
у истом часу, пристизао је-
дан батаљон јуришних то-
пова које су Немци повла-
чили из резерве и слали на
Западни фронт. Сукоб је
био неминован и жесток.
На бојишту су остала три
немачка топа и три возила
за муницију. Американци
су изгубили три „шермана“,
пет полугусеничара и три
ципа. Остатак се пробио
кроз немачке снаге и про-
шао кроз град.

Заробљенички логор био
је удаљен три и по кило-
метара од града. Колона је

Заробљеници, и сами војници, схватили су шта се догађа. Највећи део се окренуо и вратио у логор да сачека погоднију прилику за ослобођење. Шездесет и пет ослобођених америчких официра одлучио је да се придружи колони у пробоју на запад.

Баум је окренуо ка југо-западу и ушао у Хесдорф. Надао се да ће избећи заседе јер је већ падала ноћ. Из Хесдорфа је, негде око поноћи, колона кренула на север, тражећи мостове на притокама Мајне. У том трагању налетели су на нову препреку. Противтенковски топови избацили су из строја следећа три америчка тенка.

Баум се повукао на једно брдо и направио биланс: имао је још само три „шермана“, шест лаких тенкова, дванаест полугусеничара и веома мало горива за њих. Од 307 војника остало је још само нешто преко стотине, којима се придружило и оних 65 ослобођених официра. Наредио је да се сав бензин пребаци у тенкове, а потом су полугусеничари запаљени како не би пали у руке непријатељу. Рањенике су оставили на једној грађевини на брегу који су обележили знаком Црвеног крста.

Пробoj по групама није успео: две чете немачке пешадије, потпомогнуте тенковима, стизале су са југоистока, самоходни топови су већ пуцали са југа, противтенковски топови су спречавали пролаз са југоистока, а шест великих тенкова затварало је пролаз ка северу.

Возила су брзо била уништена. Американци су се поделили у групе од по три до четири човека. На тај начин је неколицини војника пошло за руком да се пробије. Баум би такође успео да Немци нису кренули у потеру са псима које су довели из логора. Док су га заробљавали Баума су ранили у ногу. Била је то његова трећа рана током ове акције.

У немачким званичним извештајима и на њиховом радију објављено је да је код Хамелбурга уништена комплетна америчка оклопна дивизија.

Преживели Американци, укључујући и Баума, нису дуго чекали у заробљеничком логору да се рат заврши.

Заробљеници у Хамелбургу, због којих је и било толико жртава, ослобођени су већ после седам дана.

Н. Митић

ЗАШТО ЈЕ ЗИМА КРАЋА ОД ЛЕТА

ФУРУНА ЗА ПЛАНЕТЕ

Прошле године, 21. јуна, сунце је сијало читавих шеснаест, а ноћ је трајала само осам часова.

Иако је у зимским месецима Земља далеко од Сунца „само“ 147 милиона километара дани и ноћи су много хладнији него у летњем периоду када је наша планета удаљена од ове звезде још око 5 милиона километара. Сваког 4. јула Земља стигне у — афел — у тачку на својој елиптичној путањи кроз свемир која је најудаљенија од средишта Сунца, док шест месеци касније, 3. јануара, пролази кроз перихел, тачку најближу жижи ове звезде. Према томе, нормално би било да је на Земљи знатно хладније лети, јер је тада много удаљенија од Сунца него зими!

Ипак, у природи није тако.

БРЗИНОМ СВЕТОСТИ

Када 4. јула Земља стигне у афел, губи убрзање па почиње опет да „пада“ према Сунцу: тада се њена брзина повећава јер је привлачи огромна маса ове звезде. У периоду од новембра до марта она брже пролази поред Сунца, па зато зима траје много краће него лето.

Међутим, температура на Земљи не зависи само од удаљености наше планете од Сунца!

Запремина ове звезде, која се обрће око своје осе готово нормалне на раван Земљине путање, око 1.300.000 пута је већа од наше планете. Из те усисане лопте брзином светлости шири се топлота у свим правцима по висини, а само један њен мали

део пада на Земљу. Температура наше планете зависи од положаја и висине Сунца на небу, односно, од угла под којим сунчеви зраци падају на њену површину. Тако је прошле године у подне 21. јуна Сунце било највише на небу, па је тога дана лето почело изјутра, тачно у 7 часова и 24 минута. Када је Сунце више на небу има и више светла: тог дана оно је сијало читавих 16, а ноћ је трајала само 8 часова.

Зима се дешава супротно: изгледа као да се Сунце спушта с неба, па је 21. децембра 1976. године оно било најниже: у 18 часова и 35 минута почела је — зима.

МАГАЦИН ТОПЛОТЕ

Није најхладније када је дан најкраћи и најтоплије када је најдужи. Исто тако, највеће врућине нису у подне, мада се Сунце тада налази високо на небу, нити је најнижа температура у поноћ.

Загревање наше плане-

те зависи од односа примљене топлоте коју је добила од Сунца и оне коју је дала у простор. Пошто зими сунчеви зраци падају под малим углом, њихова јачина је мала, па се Земља више хлади него што се загрева. То хлађење траје све до пролећа, када Земља пошто је прошла кроз перихел, почиње да се удаљава од Сунца. Тада се чини као да ова звезда све више одскаче на небу и да се сваки даном брже пење у висине. Температура на Земљи постепено расте, јер сунчеви зраци падају на њену површину под већим углом. Тек у јулу и августу загревање постаје јаче него хлађење: Земља сада шаље у космос топлоту коју је у себи прикупила претходних месеци.

Управо због тога примање и одавање топлоте које се понавља преко целе године постаје и годишње доба, а температуре се мењају не само из месеца у месец већ и у току дана: најхладније је у зору, а најтоплије око 2 или 3 сата по подне.

НЕПРИЛИКЕ ОКО ПРЕЗИМЕНА

Шта бисте учинили да се зове Валентин Кекахиоланикапу-канехунамо — Киуакуна Ловонкауаулауни Канехаилу?

Свадако бисте били у неприлици. Замислите кад, на пример, морате да телефонирате, па никад да завршите са презименом, или кад морате негде да се потпишете, рецимо, уз неке пријатеље на писму или разгледници. Или, кад се представљате, па неком морате ко зна колико пута да поновите ваше презиме, а он га ипак тачно не упамти.

Двадесет седмогодишњи Валентин управо је због толиких неприлика затражио од суда у Ст. Паули, Минесота, САД, да му се промени презиме.

У захтеву је навео да своје презиме увек мора да изговара слово по слово а осим тога простор за уписивање презимена на свим формуларима тако је мален да оно у целости никако не може да се испише.

Судија је показао много разумевања, па ће се Валентин одсада звати Ликолхај Њухаус.

Ово хавајско презиме у дословном преводу значи: „Врата неба су резервисана за ову од морског божанства Лоно посвећену особу коју ће божанство штити све до њеног повратка у небо“.

Микијев
ЗАБАВНИК
ИЗЛАЗИ СВАКОГ
ПОНЕДЕЛЈКА

EUROCREM[®]

СА ХЛЕБОМ

здрава свакодневна храна

EUROCREM

сваки дан,
намазан на хлеб
је здрава, умерена храна:
садржи природне састојке: млеко, какао, лешник!

EUROCREM за генерацију која расте!

СЛИКЕ СА ИЗЛОЖБЕ

По малопродајној цени без пореза на промет „Политикин Забавник“ је обезбедио својим читаоцима грамофонске плоче са класичним делима музичке уметности: балетом, операма, сонатама, концертима, симфонијама. Совјетски мајстори звука Симфонијски оркестар СССР-а, Оркестар Бољног театра, Симфонијски оркестар Московског радија, Хор и оркестар Московског музичког театра, Руски академски хор, Симфонијски оркестар националног радија... изводе најпознатија и најпризнатија дела Чајковског, Бетовена, Дмитрија Шостаковича, Брамса, Мусоргског, Баха... Диригентска палица је у рукама Генадија Рождественског, Кирила Кондрашина, Евгенија Светланова, Давида Ојстраха, Ростроповича...

Ово је могућност да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку делима класика. За разлику од досадашњих овде су у питању комплети, два или више албума. Наручбеница зато не сме бити мања од једног комплета јер трошкове паковања и поштарине не сносити ви. Потребно је само да попуните наручбеницу и пошаљете на наму адресу и плоче ће вам стићи кући.

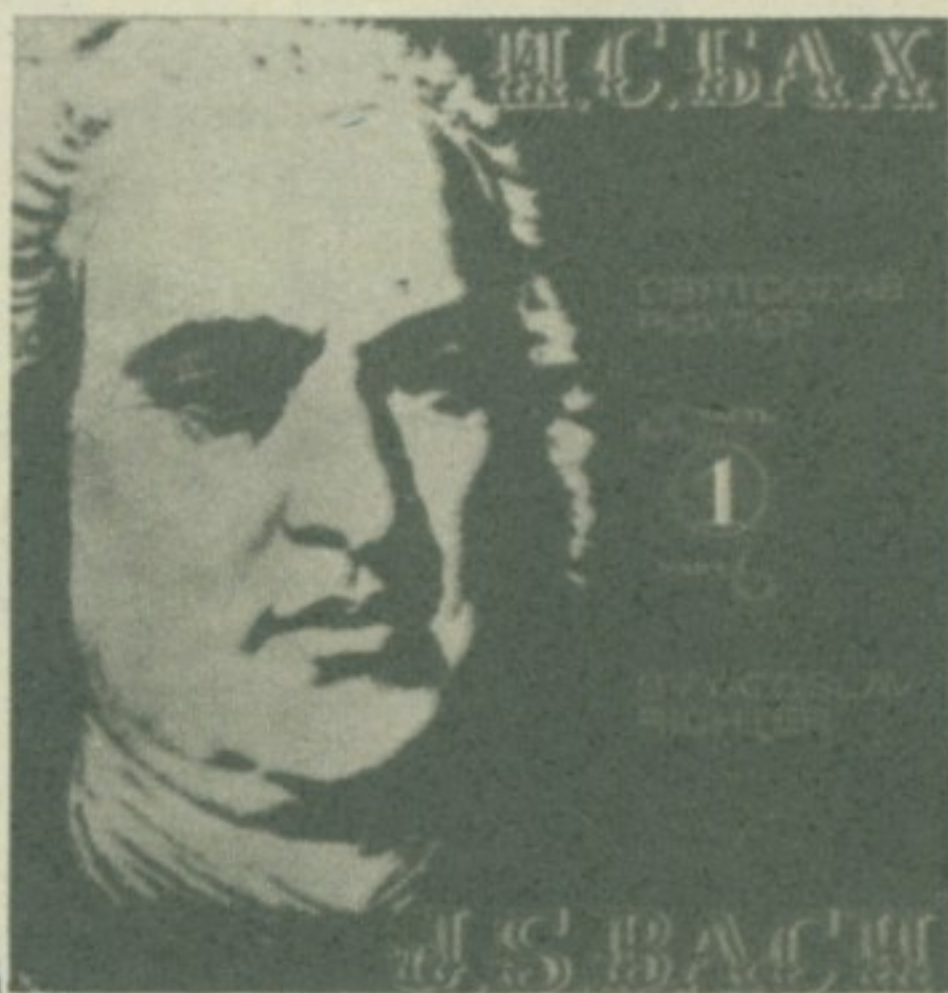
ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ. ПОУЗЕЋЕМ!

05725 / 8 МУСОРГСКИ — НОЋ НА ЛИСНОЈ ГОРИ, СЛИКЕ СА ИЗЛОЖБЕ, УВОД И ПОЛОНЕЗА, два фрагмента из опере СОРОЧИНСКИ САЈАМ, ТРИ СИМФОНИЈСКЕ МИНИЈАТУРЕ, Академски симфонијски оркестар Совјетског Савеза, диригент Евгениј Светланов (2 ЛП). Цена 125,00 динара

03651/4 БЕТОВЕН — ЕРОИКА И СИМФОНИЈА БР. 4, Симфонијски оркестар СССР-а, диригент Рудолф Баршој (2 ЛП). Цена 125,00 динара

04637/40 ХАЈДН — КВАРТЕТ „ЗАДЊЕ ХРИСТОВЕ РЕЧИ“ (50 до 56), изводи Квартет Глинка (2 ЛП). Цена 125,00 динара.

03007/10 БРАМС — СОНАТЕ БР. 1, 2 и 3 ЗА ВИОЛИНУ И КЛАВИР, изводи Марк Либотски (виолина) и Љ. Едлина (клавир). 3 ЛП по цени од 175,00 динара

013961/4 СТРАНИЦЕ ИЗ ЛЕЊИ-НОВОГ ЖИВОТА — Асоцијације, реминисценције, фрагменти из научних и литерарних дела, из Централне државне архиве Совјетског Савеза (2 ЛП). Цена 125,00 динара

04213/18 БАХ — ДОБРО ТЕМПЕ-РОВАНИ КЛАВИР, изводи Свјатослав Рихтер (3 ЛП). Цена 175,00 динара

05592/18421 ПИСЦИ ГОВОРЕ: Л. Толстој, Н. Островски, А. Асејев, А. Куприн, Вишњевски, А. Толстој, С. Јесењин, Л. Андрејев, В. Пастернак, В. Иванов, М. Горки... (2 ЛП) Цена 125,00 динара

03231/4 АДАМ — ЖИЗЕЛА, Оркестар Бољног театра, диригент Алгис Жјутајтис (2 ЛП). Цена 125,00 динара

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЧБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наручујем комплете плоча под бројевима:

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Презиме, очево име и име)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум)

(Потпис и број л. к.)

Наручбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

ПРЕД ЊИМ ЈЕ ДРХТАО ЦЕО СВЕТ

МАЧ ЗА СВА ВРЕМ

ЕНА

— СИНЕ МОЈ, ТРАЖИ СЕБИ ДРУГО ЦАРСТВО ЈЕР ТЕ ОВО КОЈЕ ТИ ОСТАВЉАМ НИЈЕ ДОСТОЈНО! — РЕКАО ЈЕ КРАЉ ФИЛИП II МАКЕДОНСКИ МЛАДОМ АЛЕКСАНДРУ. НЕУСТРАШИВИ ОСВАЈАЧ НИКАД НИЈЕ ЗАБОРАВИО ОЧЕВЕ РЕЧИ.

Вукући га снажно за узде, трговац из Арабије покушавао је да умири великог, црног ждрепца који се бесно пропињао на задње ноге.

— Стигли смо пред двор Филипа Македонског, а ти си ат кога једино краљ може да јаше — шапутао је човек поносном вранцу. — За тебе ћу овде добити лепу награду...

Али, када је краљ Филип II Македонски угледао помамног коња, рекао је:

— Не желим да купим коња кога нико не може да јаше!

Посматрајући безуспешне покушаје неколико коњушара да обуздају Букефала, како се коњ звао, Филипов син Александар, снажан и храбар младић, обрати се оцу:

— Дозволи да га ја покушам узјахати. Ако успем — платићу цену коју трговац тражи.

Краљ је пристао и Александар се пажљиво приближио животињи. Одмах је приметио да се пастув плаши сопствене сенке па га вешто окрену главом према сунцу, умири и скочи му на леђа. Када се уплашени коњ пропео, сви присутни дворјани престрављено су крикнули. Али, Александар га је брзо смирио и укротио, јашући Букефала мирно и сигурно као да се познају веома дуго.

А ШТА ЋЕ ОСТАТИ МЕНИ?

Ово је позната илустрација о неустрашивости младог Александра који је уvek жалио што живи у сенци свог моћног оца.

Образовању и васпитању свог сина, будућег наследника на престолу и у освајањима, који је рођен крајем јула 356. године пре нове ере, краљ Филип II Македонски је посветио велику пажњу.

Дечаку је први учитељ био славни Леонида, који је настојао да га строгостју навикне на умереност, штедљивост и изузетне физичке напоре. Кад је мали Александар напунио тринаест година, отац му је за учитеља поставио неког другог до чувеног Аристотела, највећег мислиоца старог века, човека који је сажео и систематизовао готово све знање свог времена.

На жалост, до данас је остало мало података о садржају Аристотелове наставе. Претпоставља се да је славни филозоф свог ученика сигурно упознао са грчком културом и цивилизацијом, уколико је то било могуће за оно кратко време за које му је био поверен на васпитање. У бистром и маштовитом дечаку учитељ је побудио велико интересовање за грчку литературу, нарочито за Хомера и Еурипида, чија је дела касније увек читао.

Свестрано образовани Аристотел нарочито се трудио, и у томе успевао, да код дечака развије снажан осећај припадности хеленском народу, што код будућег великог освајача није никад избледело.

Међутим, 340. године, кад Филип свог шеснаестогодишњег сина почиње да уводи и у државне послове, престаје и Аристотелова настава. Јер, нестрпљивом и срчаном младићу мисли су све више окренуте ка освајањима. Већ тада се често јадао: „Ако мој отац настави са својим победоносним походима, ја нећу моћи да покорим и освојим ништа значајно!“

СА ШТИТОМ СЛАВНОГ АХИЛА

Филип је убрзо освојио Грчку и тако ударио темеље моћне македонске империје. Раме уз раме са оцем, у бројним освајачким бојевима учествовао је и млади Александар, калећи се у крвавим биткама у неустрашивог ратника. Већ тада се видело да је Филип био сасвим у праву кад је, гледајући како је Александар укротио Букефала, рекао:

— СИНЕ МОЈ, ТРАЖИ СЕБИ ДРУГО ЦАРСТВО ЈЕР ТЕ ОВО, КОЈЕ ТИ ОСТАВЉАМ, НИЈЕ ДОСТОЈНО!

Кад је 336. године пре н.е. краљ Филип убијен, Александар је имао двадесет година. У мутној игри и покушајима многих да се домогну престола, млади престолонаследник је био најбржи и највештији. Прекаљеног ратника, који је својом храброшћу и мачем увек давао пример другима, војсковође и цела моћна македонска војска прихватили су са одушевљењем. За младог, неустрашивог краља и освајача његове војсковође су имале обичај да кажу да је „миљеник богова који трчи као зец, а бори се као лав“.

сет година. У мутној игри и покушајима многих да се домогну престола, млади престолонаследник је био најбржи и највештији. Прекаљеног ратника, који је својом храброшћу и мачем увек давао пример другима, војсковође и цела моћна македонска војска прихватили су са одушевљењем. За младог, неустрашивог краља и освајача његове војсковође су имале обичај да кажу да је „миљеник богова који трчи као зец, а бори се као лав“.

кефала и отишао да покуша оно што није пошло за руком ниједном човеку пре њега. Неко време је покушавао да рукама раздреши размршено клупко, а онда је бесно исукао мач и пресекао га једним ударцем. Александар је био усхићен, уверен да је то добро и сигурно предсказање да ће заиста освојити цео свет.

Подигао је трупе и јашући на челу готово бескрајне колоне упутио се на југ Сирије где су му се још једном супротставили Персијанци које је предводио цар Дарије III.

Поверење прекаљених ратника није било безразложно. Александар је брзо и у крви угушио устанак у Грчкој, али је наредио да се храмови и друге јавне грађевине сачувају неопштењени, сећајући се, вероватно, свог учитеља Аристотела.

А затим је, командујући војском од 35 хиљада искусних ратника незадрживо кренуо на Исток, у освајања каква готово нису забележена у историји.

Стигавши до древне Троје, Александар је принео жртву Ахилу и Хектору и са собом понео штит за који се веровало да је припадао Ахилу. Натерао је у бег Персијанце и пребацио своје снаге у Гордион у Фригији, да би се ту припремио за даље освајање.

ЧВОР ЗА ЛЕГЕНДУ

Док се одмарао у свом шатору, дошао је гласник и известио га да у граду постоји чвор који до сада нико није успео да раздреши. За необични чвор се веровало да ће онај ко га размрси освојити цео свет.

Био је то изазов коме плаховити Александар није могао да одоли. Узјахао је на свог нераздвојног Букефала и отишао да покуша оно што није пошло за руком ниједном човеку пре њега. Неко време је покушавао да рукама раздреши размршено клупко, а онда је бесно исукао мач и пресекао га једним ударцем. Александар је био усхићен, уверен да је то добро и сигурно предсказање да ће заиста освојити цео свет.

Војници су га поштовали и мртвог.

J. K.

ЖИТ-СТАНА

ЗЕБРА

Ако бисмо анализирали рок-стваралаштво у Београду последњих неколико година, може се догодити да нам се резултати учине сиромашни. Изгледа апсурдно, али треба рећи да се Београд не може похвалити блиставим музичким животом младих. Ево да набројимо „велике“ београдске саставе. УУ група — годинама је највећи састав нашег главног града, ПОП МАШИНА — већ дуго није ништа значајно урадила, а такође С ВРЕМЕНА НА ВРЕМЕ, ЦРНИ БИСЕРИ, ДАХ, S.O.S., ОПУС... Нисмо сувише строги критичари, али све су ове групе, сем часних изузетака, ДАВНО ПРОШЛО ВРЕМЕ, како се то обично каже. О новим саставима још је тешко говорити. Ипак, постоје неки који указују да се у Београду нешто догађа. Подстакнути успехом других група, пре свега сарајевских, у Београду су почели да раде ансамбли који имају велике амбиције и, што је још важније, жељу да радом покажу да се могу винуту у висине. Захваљујући неколицини младих и полетних људи, Београд је добио неколико група које обећавају: ЗДРАВО, ЗЕБРА...

Овог пута ћемо се задржати на једној младој групи која делује под вођством бубњара Раше Ђелмаша. Састав има седам чланова и зове се ЗЕБРА.

ЗЕБРА је настала захваљујући искуству и енергичности талентованог Раше Ђелмаша и младалачком ентузијазму осталих чланова. Група је оформљена тек пре неколико месеци, као резултат дуготрајног трагања Раше Ђелмаша за правим људима који би били у стању да остваре све његове визуелне и музичке идеје.

— У нашем саставу — каже Раша — креативност свих чланова долази до изражаја. То је веома важно, јер су двојица дувача у групи ЗЕБРА професори музике, што нашем звуку даје посебан тон.

Иначе, чланови групе ЗЕБРА су поред Раше Ђелмаша (бубњеви) и Анка Лазаревић — вокал, Ана Мерлини — гитара и вокал, Мирослав Стаменковић — труба, Карол Боран — саксофон, Бата Радовановић — инструменти с клавијатуром и Душан Лазаревић — бас.

ЗЕБРА је недавно у Љубљани снимила материјал за своју прву плочу која се већ појавила у продаји. Од четири снимљене нумере, за хит недеље смо изабрали песму „Игра“.

Иако је било преговора да наступа у Совјетском Савезу, Пољској и Бугарској, ЗЕБРА је одлучила да прво обиђе Југославију, па тек онда крене на турнеју ван наше земље. Чланови групе тренутно спремају материјал за свој први ЛП који намеравају да сниме почетком лета.

На крају додајмо још и то да се надамо да ће са успехом састава ЗЕБРА, у који више нико не сумња, бити створено погодно тле за нове групе које ће обогатити београдску рок-музику.

НОВЕ ПЛОЧЕ У ИЗДАЊУ НАШИХ ДИСКО-КУЋА ЈУГОТОН

ВЈЕКОСЛАВ ЈУТ

„Вечити дечак“ домаће забавне музике, како још називају ВЈЕКОСЛАВА ЈУТА, недавно је снимио малу плочу. Мелодија „Валови“ и „Врати се“ су нумере у добро познатом стилу овог популарног певача.

СРЂАН МАРЈАНОВИЋ

После једногодишње паузе млади београдски кантаутор СРЂАН МАРЈАНОВИЋ објавио је једну плочу. Композиције „Не остављај ме сад“ и „Твоја машина“ су у, тренутно веома модерном, фанки-стилу.

МАРЈАН МИШЕ

Млади загребачки вокални интерпретатор МАРЈАН МИШЕ представља нам се још једним синглом. На плочи је мелодија изведена на зимском Карневал-фесту у Цавтату „Да си остала са мном“, док је на другој страни песма „Дјана“.

SHOWADDYWADDY

ШОУВЕДИВЕДИ назив је енглеског састава о коме смо већ писали на овој страни. Ова група, која је крајем прошле године имала великог успеха, а представља нам се новим хитом, синглом, на коме су две нумере: „Under the Moon of Love“ и „Lookin' Back“.

ПЕСМА за ову недељу

ИГРА

Музика и аранжман:

Р. Ђелмаш

Текст: Д. Прелевић

Изводи: ЗЕБРА

Пратим те, пратим, већ сатима

— лудо,

А знам и сам да је узалуд

Не знам шта хоћеш, очекујем

— чудо,

Не волим те знај, иди било куд.

Ја волим знај само оне најбоље,

Ти ниси тај, од живота хоћу све.

(поново)

Зар мислиш да с тобом онет ћу

— поћи,

Мислиш да ти си суперстар.

Бољи од тебе скоро ће доћи,

Покушај да наћеш другу бар.

Ја волим знај, само оне најбоље,

Ти ниси тај, од живота хоћу све.

Љубав је само окрутна игра,

У којој све схватиш кад је крај.

Све иде у круг, ко' несташна

— чизга,

Кад останеш сам, схватиш лажан

— сјај.

STARZ

Долазе из Њујорка, имају пет чланова и свирају тешки рок. Певач Мајкл Ли Смит (Michael Lee Smith, 22 године) својим изгледом и понашањем подсећа на Мика Џегера. Када се појави на сцени публици се обраћа речима: „Хоћете ли акцију? Баш то вам и доносимо“. Без обзира где свирају, у великом граду или малом месту, публику доводе до делиријума. Група STARZ постоји тек годину дана. Иначе, басиста Питер Свелел

(Peter Sweval, 28 година), ритам-гитариста Брендан Харкин (Brendan Harkin, 24 године) и бубњар Џо Дјуб (Joe Dube, 24 године) заједно свирају већ неколико година. Преко новинског огласа упознали су се са двадесет петогодишњим Рики Реном (Richie Rann), док су певача Мајкла пронашли у једном њујоршком клубу. Сви су желели једно исто: да престану са радом по малим клубовима и да у некој великој хали одрже прави концерт. После вишемесечног преданог важања наступају као прва група на концертима Питера Фремптона, Киса и Аеросмита. Њихов први ЛП „STARZ“ их је у рекордном времену начинио звездама рок-неба. О стилу својих наступа певач Мајкл каже: „Са ова бука и дивљања на бини мени не сметају, али ми и ништа не значе. Приватно много више волим да гледам балетске представе и играм фудбал.“

Колико познајете најновије догађаје у свету поп-музике?

1. Која је група проглашена за најбучнију групу 76. год. у Енглеској?
а) RAINBOW
б) SLADE
в) KISS
2. Који је назив последњег албума групе TAVARES?
а) »Headhunters«
б) »Presence«
в) »Sky High«
3. „Свака је љубав иста (сем оне праве)“ назив је соло-албума:
а) Даворина Поповића
б) Златка Пејаковића
в) Марка Брецеља
4. »Hotel California« назив је ЛП плоче групе:
а) HEARTS
б) BOSTON
в) EAGLES
5. Београдску групу ЗЕБРА оформио је бубњар:
а) Владимир Фурдуј
б) Раша Ђелмаш
в) Велибор Богдановић

Тацни одговори: 1. — а; 2. — в; 3. — б; 4. — в; 5. — б.

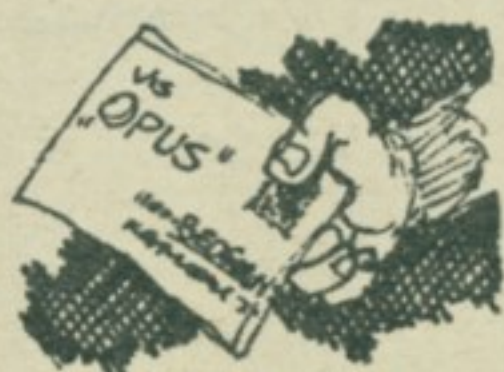
ОПУС

После појаве ЛП плоче београдске групе ОПУС пре отприлике годину дана и великог промоционог концерта одржаног у дворани Дома синдиката у Београду, о групи је престало да се говори и пише. У међувремену долази до мањих персоналних промена и неколико краћих турнеја.

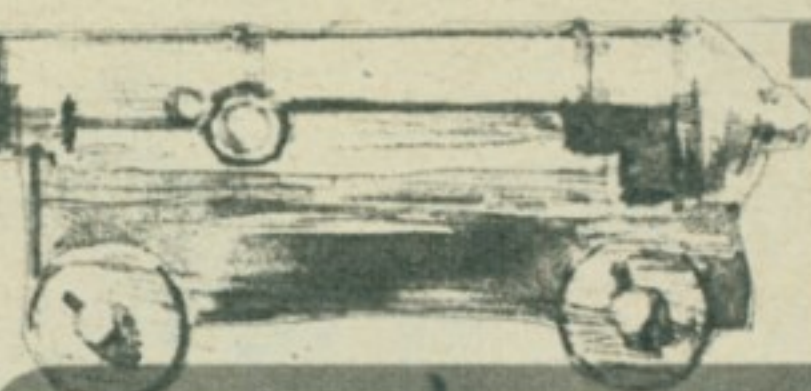
Највећи део тог времена чланови овог састава искористили су за вежбање и припремање новог материјала. Колико су у томе успели, ускоро ћемо се уверити јер кроз неколико дана треба да се појави нова сингл-плоча овог састава. На плочи ће се наћи две нумере: „Она је дама“ и „Не дам да будеш срећна“, композиције су поред двојице старих чланова органисте Мивета Округића и басисте Бобе Орлића, реализовали и двојица нових: гитариста Милан Матић и бубњар Желимир Васић.

Адреса:
ОПУС
Каменогорска 22
11050 Београд

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. САМО ЈЕДНОМ — Indexi — ЈУГОТОН
2. ЕНО АВИОНА — Резонанса — ПГП РТБ
3. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
4. НОВИ ШТОС — Cod — ЈУГОТОН
5. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
6. ДОЋИТЕ НА ШОУ — Парни ваљан — ПГП РТБ
7. БЕЗ РАСТАНКА СУЗА НЕМА — Мишо Ковач — SUZY
8. ФОРЦА МАЕСТРО — Тереза Несовија — ЈУГОТОН
9. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравно Чолић — ПГП РТБ
10. ТВОЈА МАШИНА — Срђан Марјановић — ЈУГОТОН

3. САД

1. LOVE THEME — Barbra Streisand
2. TORN BETWEEN — Mary MacGregor
3. FLY LIKE AN EAGLE — Steve Miller
4. I LIKE DREAMIN' — Kenny Nolan
5. YEAR OF THE CAT — Al Stewart
6. NIGHT MOVES — Bob Seger
7. DANCING QUEEN — Abba
8. RICH GIRL — Hal & Oates
9. CARRY ON WAYWARD SON — Kansas
10. GO YOUR OWN WAY — Fleetwood Mac

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. MONEY, MONEY, MONEY — Abba ПГП РТБ
2. GOOD VIBRATION — Beach Boys — ЈУГОТОН
3. SANDOKAN — Oliver Onions — ЈУГОТОН
4. MISSISSIPPI — Pussycat — ЈУГОТОН
5. EUROPA — Santana — SUZY
6. STILETTE HEELS — Sailor — SUZY
7. BEACH PARTY — Love Generation — РТБ ЉУБЉАНА
8. HEY MR. DREAMMAKER — Cliff Richard — ЈУГОТОН
9. BEAUTIFUL NOISE — Neil Diamond — ЈУГОТОН
10. BLUE JEAN BLUES — ZZ TOP — ЈУГОТОН

ПОП-ЗАНИМАЉИВОСТИ

Џоан Арматрејдинг, која је проглашена за певачицу 1976. године у Енглеској, недавно је изјавила новинарима: „И ове године ми је добро кренуло. Желела бих, а надам се да ће ми се жеља и остварити, да ме у овој години прогласе за најбољу певачицу света.“

Чланови групе ПИНК ФЛОЈД, који су у једној усањеној љући ван Лондона припремали материјал за свој нови албум, недавно су покрадени. У кућу су провалили непознати лопови и однели седам гитара које вреде око 20 милиона старих динара.

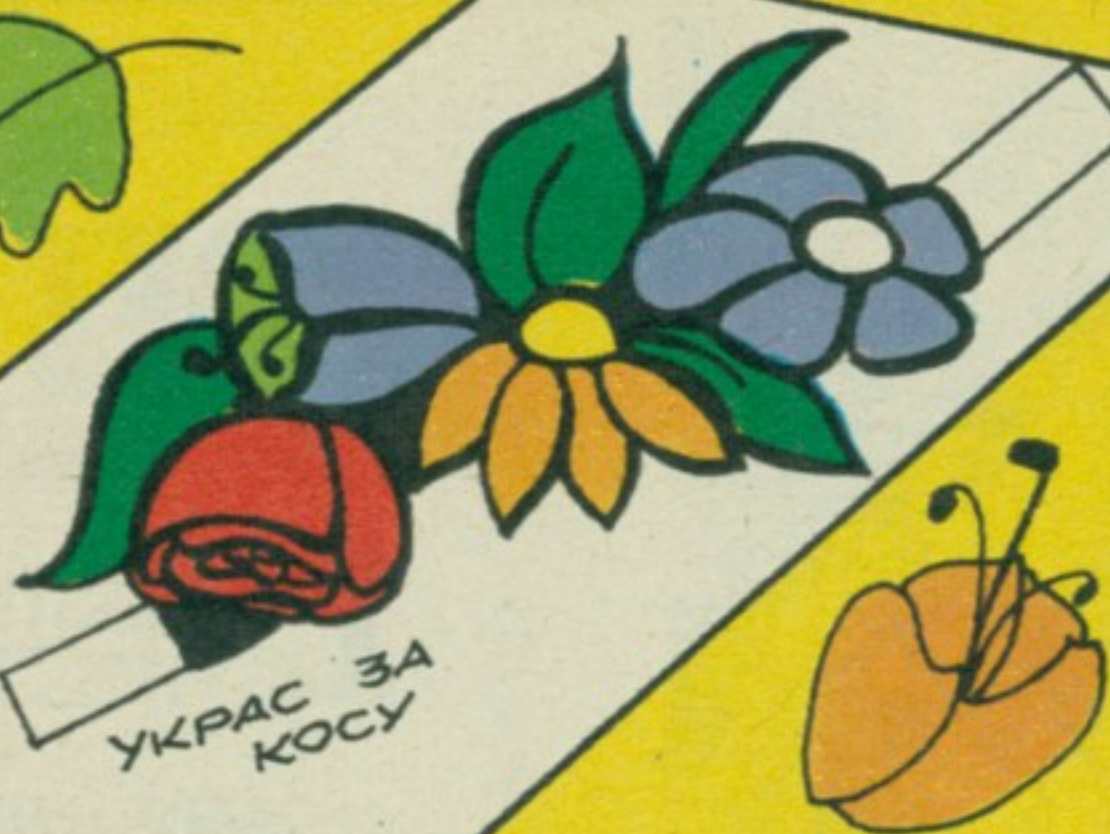
После вишегодишње паузе у Ирској је наступило неколико енглеских група. То су састави: ГОНГ, ДР ФИЛ-ГУД, БЕЈ СИТИ РОЛЕРС и СЛИК.

Шон Ленон, син Џона Ленона и Јоко Оно, недавно се заједно са својим родитељима појавио у једном телевизијском шоу-програму. Мали Шон је својом децом непосредношћу одушевио све тако да му већ сада многи проричу будућност славнију и од оне коју уживају његови родитељи.

МАЈСКИ
КОМПЛЕТ

УКРАС ЗА
КОСУ

КУКНА
ХАЉИНА

ЛЕПРШАВА
ХАЉИНА СА
МАРАМОМ

ДРЕС ЗА ТРЧАЊЕ
ПО ТРИМ-СТАЗИ

ПАНТАЛОНЕ ЗА
ШЕЋЊУ

ЗА ПРВО
СУНЧАЊЕ

М
а
ј
а
М
а
ј
а

ШТИТНИК ЗА ОЧИ
Л.Р. Бијана

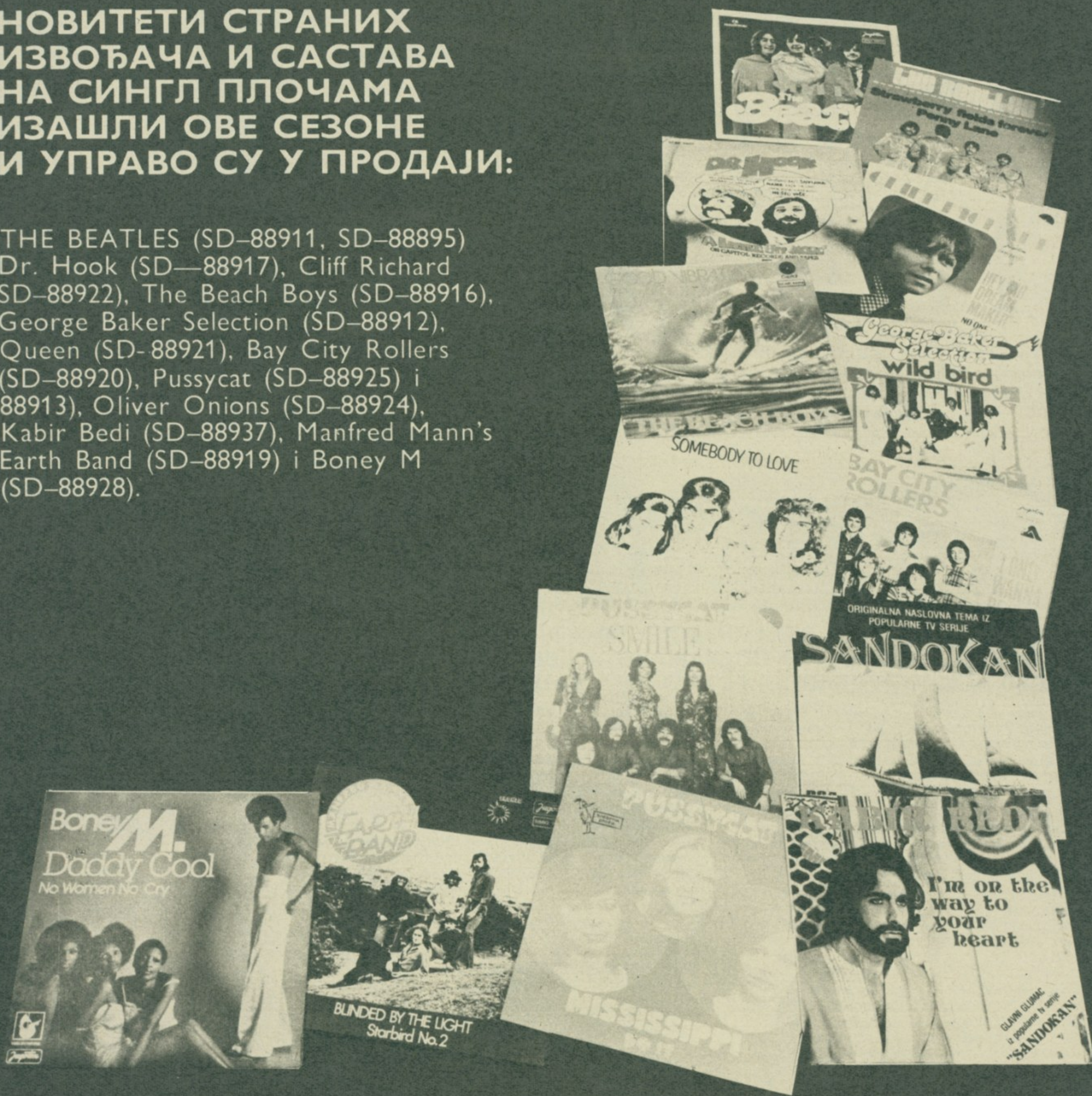

Jugoton

1947 **30** 1977
GODINA

**НОВИТЕТИ СТРАНИХ
ИЗВОЂАЧА И САСТАВА
НА СИНГЛ ПЛОЧАМА
ИЗАШЛИ ОВЕ СЕЗОНЕ
И УПРАВО СУ У ПРОДАЈИ:**

THE BEATLES (SD-88911, SD-88895)
Dr. Hook (SD-88917), Cliff Richard
SD-88922), The Beach Boys (SD-88916),
George Baker Selection (SD-88912),
Queen (SD-88921), Bay City Rollers
(SD-88920), Pussycat (SD-88925) i
88913), Oliver Onions (SD-88924),
Kabir Bedi (SD-88937), Manfred Mann's
Earth Band (SD-88919) i Boney M
(SD-88928).

ЛАЛЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ И ЛЕГЕНДУ

У баштама турских султана лала је била изузетно цењен цвет. На овој слици показане су припреме за празник цвећа у време султана Мурата III који је живео у 16. веку.

»Тулипа«, полу-девојна, полу-лала, један је од ликова из илустроване књиге »Оживљено цвеће«, Француза Жана Жерара из 19. века.

Овако је на слици из 1561. године приказана лала.

РАСАДИЛИ ИХ ЛОПОВИ

МУШНАРЦИ У ТУРСКОЈ СЕДАМНАЕСТОГ ВЕКА ШЕПУРИЛИ СУ СЕ У ОДЕЋИ КОЈА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ПОДРАЖАВА — ЦВЕТ ЛАЛЕ: БИЛО ЈЕ ТО НОВО МОДНО ЛУДИЛО, АЛИ САМО ЗА БОГАТЕ.

Чудно! ли лука!“ — помисли кувар и опет помириша једну од неколико главица што их је извадио из газдиног креденца. Најзад, ипак узме нож и поче да их чисти, јер, шта је ту је, бољег није имао, а ручак је морао да спреми. (Кобне ли заблуде!

Када је газда схватио шта се налази у његовом гулашу тога дана, ухватио се за главу, а имао је за то и разлога јер лук који је кувар употребио, миришући га сумњичаво, вредео је — милионе! Наравно, док је био сиров, а сада је газда могао само да се помири са чињеницом да је банкротирао. Били су то у ствари, коренови лала, цвета који је, чим је донет у Холандију у 16. веку, толико освојио житеље „ниске земље“ својом лепотом да су почели да га плаћају сувим златом. Онда више ни оно није било довољно: настала је „тулипома-ија“, јединствена појава у историји ове земље, а касније и неких других.

ВЕЛИКИ ПОКЛОН КРСТАША

У то време у холандским градовима постојале су праве берзе лала. Цвеће које су крсташа донели из Мале Азије достигло је у Амстердаму, Ротердаму или Хагу

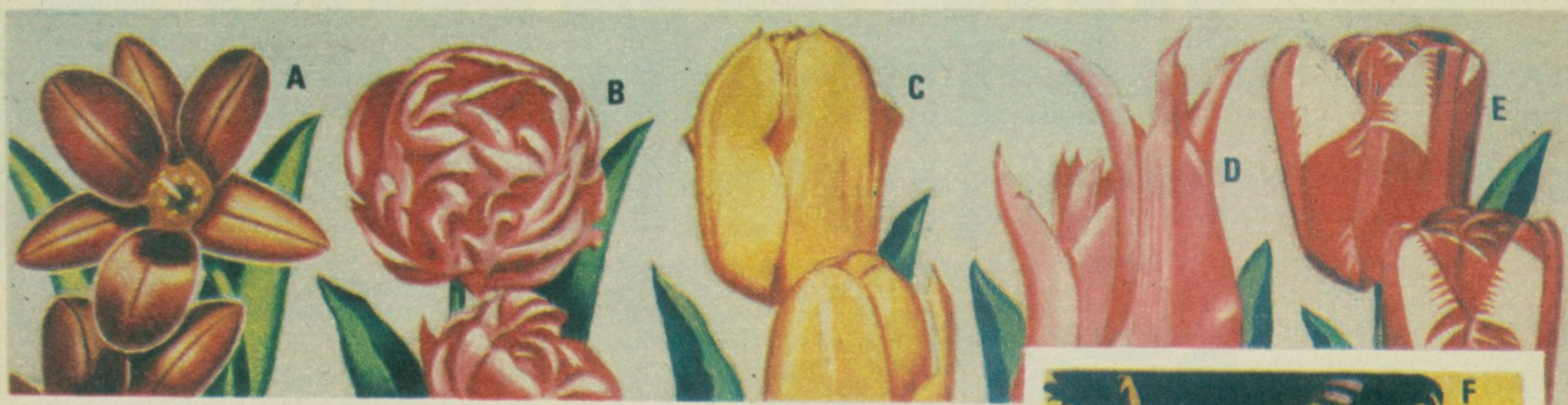
вртоглаве цене, једна лалина луковица вредела је колико, рецимо, каруца са запрегом од шест коња. Али, да цене лала престану расти до невероватних износа постарали су се — лопови. За њих је у почетку био уносан посао да препродају луковице лале ископане у ноћима без месечине из врта срећника који су имали ово врло екзотично цвеће. Убрзо се разнело свуда по земљи, па и изван њених граница, и било га је толико да је постало јевтино до у бесцење! Разуме се, ни ово није дуго трајало.

Један од „опљачканих“ био је чувени холандски ботаничар и професор на Универзитету у Лајдену Каролус Клузијус. Он је први почео научно да испитује лале и експериментише са луковицама. „Клузијусова лала“ назив је за врсту коју је он успео да одгоји. Жалио се да су му лопови однели најлепше примерке...

Око стотину година после холандске „тулипоманије“ иста болест захватила је Турску, иначе једну од земаља постојбина овог цвета. Чак је и име „тулипан“ како се лала зове на многим европским језицима, дошло баш из земље на Босфору, од речи — турбан. У 16. веку међу турским велика-

»Нлара Бат« је име за једну варијацију Дарвинове лале, а добила га је по чувеној енглеској оперској певачици с краја прошлог и почетна овог века.

Чувене врсте лала: А) »Шекспир«, В) »Ерос«, С) »Мамаза«, D) »Мари-јет«, Е) »Нардел Хал«, F) »Црвени папагај«, G) »Црвена фантазија«, H) »Наранџасти папагај«.

нима у моди је било одевање које је требало да подсећа на лалу: зелени, свилени огртач представљао је стабљику, а турбан на глави — цвет.

ДО ЛЕПШИХ ОБЛИКА — ЗРАЧЕЊЕМ

По старој персијској легенди овај диван цвет настао је од крви јунака Фарада који је, када је чуо вест — додуше лажну — да је његова вољена Ширин мртва, скочио са високе стене и остао на месту мртав. Можда у то време није било друкчијих лала осим црвених, па је оваква легенда могла да настане. Данас, међутим, има толико врста и боја овог древног цвећа, да им се ни број не зна!

За то су поново најзаслужнији чувени холандски баштовани, који су се још од времена „тулипоманије“ неуморно трудили узгајајући стално нове и све лепше врсте лала.

Међу највеће њихове успехе у које је уложен силан рад и веома дуго време, спада и чувена црна лала. Њу су компликованим укрштањем најзад успели да добију, али она после извесног низа генерација губи боју и укрштање мора да се понови.

Велике успехе постигли су холандски научници и са рендгенским зрацима. Још од 1922. године они врше експерименте са њима и приметили су да из озрачене луковиче ничу цветови изузетних облика и боја, могу бити, на пример, коврџасти. Тако су добијене многе нове врсте, јер се једном постигнуте „деформације“ репродукују, пошто су услед проласка радиоактивних честица кроз лалину луковичу, заувек мења њена генска структура.

Мада се лале данас гаје свуда у свету, Холандија и даље предњачи. Ова цветна врста њена је специфичност, баш као, рецимо, ветрењаче! На огромним просторствима у најнижој земљи на свету гаје се лале најразличитијих боја, за продају и извоз. А постоји и празник лала када се на трговима у холандским градовима „ткају“ теписи дивних боја од овог цвећа.

Није, ипак, сасвим случајно што се лале највише гаје баш у Холандији, јер услове које на другом месту треба с пуно труда стварати и одржавати, природа овде сама пружа. Због ниског тла и близине мора, земљиште је доста песковито а њима то погодује.

Рецимо још да је из времена „тулипоманије“ остало у уметности трајних трагова: међу каменим чипкама које украшавају турске џамије и палате орнамент са стилизованим цветом лале чест је мотив. А француски уметник из 19. века Жан Жерар, познатији под псеудонимом Гранвил, творац је илустроване књиге о персонификованом цвећу у којој је „Тулипа“ један од главних ликова. То је полу-девојка, полу-лала...

Овако изгледа фарма лала у Холандији: непрегледна поља дивних цветних боја.

Дон су још у пупољцима, мање развијене главе се сену, нако не би одузимале хранљиве сонове оним крупнијим. Плитним чамцима одвозе се низ канал.

Још само ово, а онда ћемо да вечерамо — рекао је Винс Дрејк своме брату. Вернон Дрејк је климнуо главом.

— Било је заиста време. Чини ми се да мало претерујемо с радом, Винсе.

Упутили су се, скакућући, према броду који је лежао недалеко одатле. Овде је сила теже била толико слаба да су браћа за време рада морала да се везују конопцем за брсд. Могло им се десити да при неком мало наглијем покрету буду одбачени са површине овог мајусног небеског тела и одлете у свемир, без могућности да се врате.

Астероид је у ствари био само комад стене пречника око пет километара. Окретао се око себе на свом путу кроз свемир. Свега 25 километара далеко, астероид-близнац управо је залазио за хоризонт. Ова два свемирска патуљка окретала су се и један око другог. Они и још изванредан број сличних астероида — то је било све што је остало од легендарне планете која се налазила између Марса и Јупитера, а распрела се пре много милиона година.

С времена на време, лутајући комади стене прохујали би поред њиховог астероида, или би се на њега сручила киша ситних метеорита. То је било веома опасно, али браћа су свесно прихватила тај ризик.

Прећећи глас

Близнаци су били слични, али су се по нечему битно разликовали. Онај тамо је био само стена, док је овај био скроз проткан дебелим златним жицама. Прави златни рудник.

— Једва чекам да скинем ово свемирско одело — рекао је Вернон кад су стигли до брода.

Још једном је погледао у небо и остао отворених уста.

— Винсе, погледај! — промуцао је.

Тачно изнад њих, лебдео је неки велик црни брод. Једноставно, изронио је из мрака и сад је био ту, заклањајући им добар део небеса.

У слушалицама им је одјекнуо заповеднички глас:

— Останите где сте и сачекајте наш долазак!

— Ко сте ви, до ђавола? — упитао је Вернон.

— Овде је Макс Робинсон!

Робинсон? Браћа су побледела под својим скафандерима. Макс Робинсон, најозлоглашенији свемирски гусар! Криминалац, свирепи убица! Како је само успео да сазна за њихов златни астероид?

— Проклети пљачкаш... — заустити је Вернон, али је братовљева рука снажно стегла његову.

— Не разговара се тако с Ро-

СВЕМИРСКИ ПИРАТ

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

Заиста је тужно кад неко нађе огромно благо, а онда га наједном изгуби.

КЛИФОРД СИМАК

мало олова. Приметили смо вас пре двадесетак дана кад смо прошли овуда. Кад смо вас сада поново угледали, помислили смо да сте вероватно нашли нешто. Зато смо се спустили.

Винс није рекао ништа. Није имало шта да се каже.

— Дакле, шта сте нашли? —

чврсто спавала. Спавала су дуго, а кад су се пробудила угледала су наред себе сто са јелом.

Вернон је отишао до једног прозорчића и приљубио лице уз стакло. Напољу је владала грозничавна активност. Цела посада брода радила је на извлачењу злата. Јаки фарови су обасјавали тле као

бинсоном! — чуо се хладан глас из слушалица.

Браћа су ћутећи гледала како велики брод маневрише, а затим се спушта недалеко од њих. Спољна врата су се отворила без шума.

— Дођите! — чуо се Робинсонов глас.

Глас је звучао претећи. Браћа су знала да су смртоносна оружја уперена у њих и да немају избора па су кратким скоковима кренула ка оним разјапљеним вратима.

Кад су се врата затворила за њима, неколико људи им је прискочило и стало да спава, тражећи оружје. Око њих је стајало шест чланова посаде. Њихова брутална лица говорили су да су то људи без милости.

— Капетан жели да вас види — рекао је један од њих. — Пожурите, јер он не воли да чека.

Мало олова

Пошли су дугачким ходником према предњем делу брода. Њихов водич се зауставио пред једним вратима, отворио их, али није ушао за њима.

Нашли су се очи у очи са капетаном Робинсоном. Био је у сиво-плавој униформи са црвеним кругом на грудима. Имао је високо чело и четвртасту браду, мало спљоштен нос и пуне усне. То је било лице какво може имати било који послован човек.

Капетан је седео за великим писаћим столом од камена, мајсторски обрађеног. На зидовима су висиле скупочене слике, а меки, дебео тепих прекривао је под.

— Допада ли вам се моја кабина? — упитао је.

— Уређена је с више укуса него што сам очекивао — одговорио је Винс.

— Имаћете још прилике да се чудите... Него, реците ми шта сте досад нашли.

— Само нешто олова.

— Хм... Чудно је што толико остајете на овом астероиду због

Робинсонов глас је имао металан призив.

— Ништа.

Гусар је малим чекићем ударио у гонг и човек који их је допратио ушао је у кабину.

— Побрини се о њима док ја мало погледам тај њихов рудник слова!

Човек их је одвео оним истим ходником и гурнуо их у једну полумрачну просторију. Тешка врата су се затворила за њима.

У соби су од намештаја била само четири метална кревета учвршћена за под. Нашли су се у бродском затвору.

— Шта ћемо сад? — упитао је Вернон седајући на кревет.

— Чекаћемо повољну прилику. Можда је нећемо дочекати, али ако дође гледаћемо да је искористимо што боље. Не треба да изазивамо оног разбојника, али му морамо показати да га се не бојимо. У нашој породици није било кукавица... А сада мислим да би било најпаветније да мало одспавамо.

Пет минута касније, браћа су

да је дан. Ускоро су почеле да одјекују експлозије од којих је подрхтавао цео брод.

— Наш рудник — прошаптао је Вернон и вратио се за сто.

— Смемо ли ово јести? — упитао је Винс. — Можда је отроваво.

Вернон је одмахнуо главом. — То не би било у Робинсоновом стилу. Није довољно крволочно. Дакле, једимо.

Само шпри боце

Пролазили су часови. Рад на извлачењу злата настављао се без предаха. Видело се да пират неће престати све док и последња жица не буде исцрпена.

Јело је служено затвореницима у правилним размацима и они су спавали кад би осетили потребу. Један део времена проводили су крај прозора. О бекству нису говорили, јер су знали да је немо-

ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА

Свани квалитет има бесконачно много квантитативних градијација.

(Енгелс)

гуће. Без одела и скафандера, чекала би их брза смрт, јер на површини астероида није било ваздуха.

Најзад су их извели из затвора да се још једном суоче са Робинсоном. Били су сигурни да их чека смрт, али су ишли високо дигнуте главе.

— Овај ваш астероид је прави драгуљ — дочекао их је Робинсон, седећи иза свог каменог стола. — Пун је злата. Заиста је тужно кад неко нађе овакво благо, а онда га наједном изгуби. Верујте, дивим се вашем држању. Ви сте заслужили бољу судбину него што је обично имају моје... моје...

— Жртве — допунио га је Вернон.

— Тачно. Како сте само нашли праву реч!.. Дакле, узео сам злата колико сам хтео и због тога осећам неизмерно задовољство. А кад сам овако расположен, постајем мирољубив. Зато сам одлучио да вас не убијем. Оставићу вас овде. Починио сам доста недела у свом животу, па је ред да бар мало поправам свој биланс.

Тон је био подсмешљив и Вернон стеже шаке.

— Невоља је у томе — настави пират — што оскудевам у кисеонику. Могу вам оставити само три боце. Жао ми је што ће бродити за сада бити ван вашег домаћаја. Не бих желео да се сазна да се налазим у овом делу свемира.

— Врло мудро — примети Винс. Робинсон се осмехну.

— Пребадићу ваш брод на други астероид, како би вам био пред очима. Један члан моје посаде, бивши професор математике уверава ме да ће се за неколико хиљада година орбите ова два астероида приближити и да ће се најзад спојити. Кад се то догоди, моћи ћете да пређете у брод и да се вратите на Земљу.

— Ако нам кисеоник дотле истраје — насмеја се Винс.

— Пази, на то нисам мислио — рече пират. Можда стварно неће толико трајати, али имаћете бар задовољство...

Није завршио реченицу. Винс је брзином муње прискочио столу и снажним ударцем оборио Робинсона на под. Вернон се бацио на њега и увежбаним захватом стегао га око врата. Пират је почео да кркла.

Привучени буком, у кабину су упали Робинсонови људи. Настала је неописива гужва. Браћа су се огорчено бранила, али мноштво је надвладало.

Робинсон је устао, једва се држећи на ногама.

— Хтели сте да ме убијете — просиктао је. — Нека, проклињате час кад сте ме срели. Штета што нећу бити ту да гледам како се тучете око треће боце... Изведите их!

Сјасоносни скок

Браћа су седела на једној стени и нетремице гледала сребрнasti предмет на астероиду-близнацу.

— Видећемо га још једном, кад нам астероид поново окрене ту страну — рече Винс. — Толико ће нам потрајати кисеоник.

— Знаш шта мислим? — рече Вернон. — Да не дирамо трећу боцу. Кад нас једног дана нађу, чудиће се зашто је није употребио један од нас. Писаће се о томе.

— Слажем се... Сила си, Верноне.

— Морам ти признати да нисам овако замишљао наш крај.

— Није важно, момче. Умрећемо као људи.

Ћутали су и гледали како се близнац пење према зениту.

— Хеј! — узвикну Винс. — Близнац пада!

Падао је заиста, окрећући се око себе.

— Неки велики метеорит! Ударио га је и избацио из његове путање.

— Доноси нам наш брод — рече Вернон.

— Шта вреди кад ће га згњечити, а и нас. Пашће нам право на главу.

— Не, неће згњечити брод. Видиш ли да се окреће. Кад астероид удари у нас, брод ће бити на горњој страни.

— У праву си, али ни ми се не дамо. Узми прегршт камења и скочи као што никад досад ниси скакао. Ако нађемо погодан угао, сагледаћемо тежу...

Обојица су узели залет, и, кад им се учинило да су постигли довољну брзину, винули су се увис. Винсу се учинило да је избачен катапултом. Тренутак касније, лебдео је слободно у простору. Недалеко од њега, брат му је весело махао.

Млатарајући рукама, Винс је успео да заузме такав положај да буде леђима окренут близнацу. А онда је бацио далеко од себе један камен. Истог тренутка, његово тело је полетело у супротном правцу, према астероиду. Још један камен, и још један... Крајичком ока је приметио да то исто чини и Вернон. Још један камен, и осетио је како пада, привучен тежом...

Пао је на површину близнаца у правом тренутку, непосредно после судара, који и није био тако јак. Недалеко од њега светлуцао се брод.

Али, где је Вернон? Да није промашио астероид?

Погледао је према броду и лице му се разведрило. С друге стране, приближавала се нека људска прилика. Вернон!

— Винсе, јеси ли добро? — чуо је отуда брижан глас.

— Добро сам! Добро!

Срели су се крај брода и чврсто се загрлили.

— Ово је био ужасан ризик, момче — рекао је Винс.

— Шта смо друго могли? — одговорио је Вернон. — Нисмо сме ли чекати да нас ово чудо згњечи.

Руку под руку, ушли су у брод.

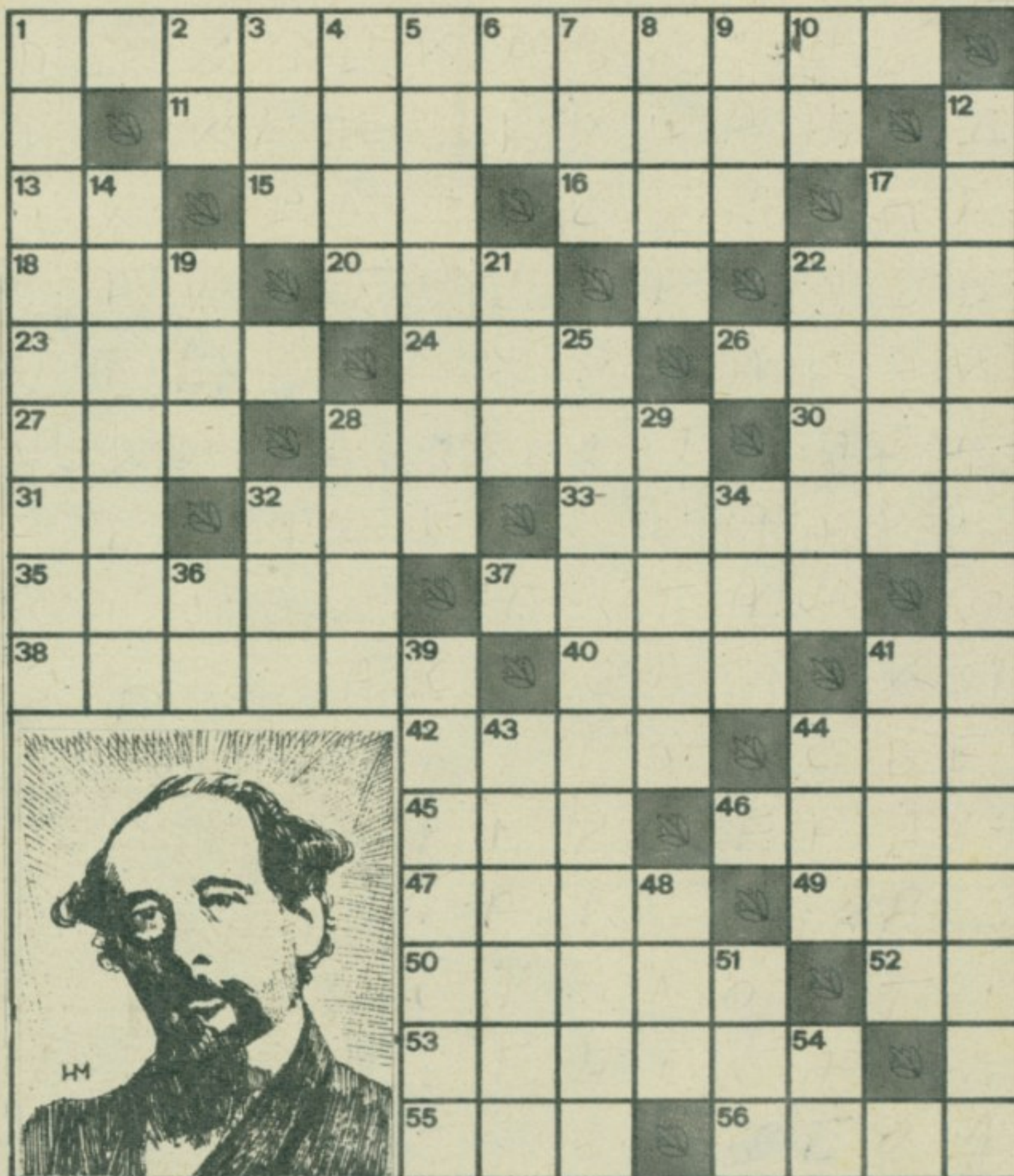
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) РОМАН КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 11) врста „кућне“ птице певачице, 13) ауто-ознака за Скопље, 15) оружани сукоб народа, 16) пепељаст, 17) везник, 18) биљка из које се добија опијум, 20) показна заменица, 22) скраћеница за поверљиво, 23) полет, 24) борово дрво, служи за потпаљивање ватре, 26) мали шкотски коњ, 27) велика афричка река, 28) позната песма Милана Ракића, 30) патос, 31) река у Сибиру, 32) без одеће, 33) немачки књижевник (Ерих Марија), 35) вашар, 37) планински масив у Азији, 38) најстарији период мезозоика, 40) часовник, 41) ауто-ознака за Копар, 42) ансамбл народних песама и игара из Загреба, 44) потпуне, 45) марка француских кола, 46) државна благајна (стр.), 47) мамина мама, 49) грчко острво у Јонском мору, 50) трагедија Вилема Шекспира, 52) лична заменица, 53) римски филозоф и писац (Луције Анеј), 55) чокот винове лозе, 56) заслон на лампи, штитник.

УСПРАВНО:

1) Вештина писања и читања, 2) скраћеница за кошаркашки клуб, 3) заварено место, 4) пркос, 5) списак предмета, 6) злато (франц.), 7) острво на Јадрану, 8) место у Далмацији, 9) дивља животиња, 10) музичка скраћеница за „una corda“ (на једној жици), 12) РОМАН КЊИЖЕВНИКА СА СЛИКЕ, 14) промер цеви код оружја, 17) амбис, бездан, 19) блато, 21) један летњи месец, 22) личност из цртаних филмова, 25) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ЕНГЛЕСКОГ КЊИЖЕВНИКА (1812—1870, види слику!), 28) шаховска фигура, 29) певац, кокот, 32) предметак за прављење суперлатива, 34) један од завршетака шаховске партије, 36) иницијали нашег књижевника („Васа Решпект“), 39) изнемогlost, немоћ, 41) градска четврт, 43) непрофесионалац, 44) гутљај, 48) немани, аждаје, 51) орган чула вида, 54) прва два слова абетеце.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

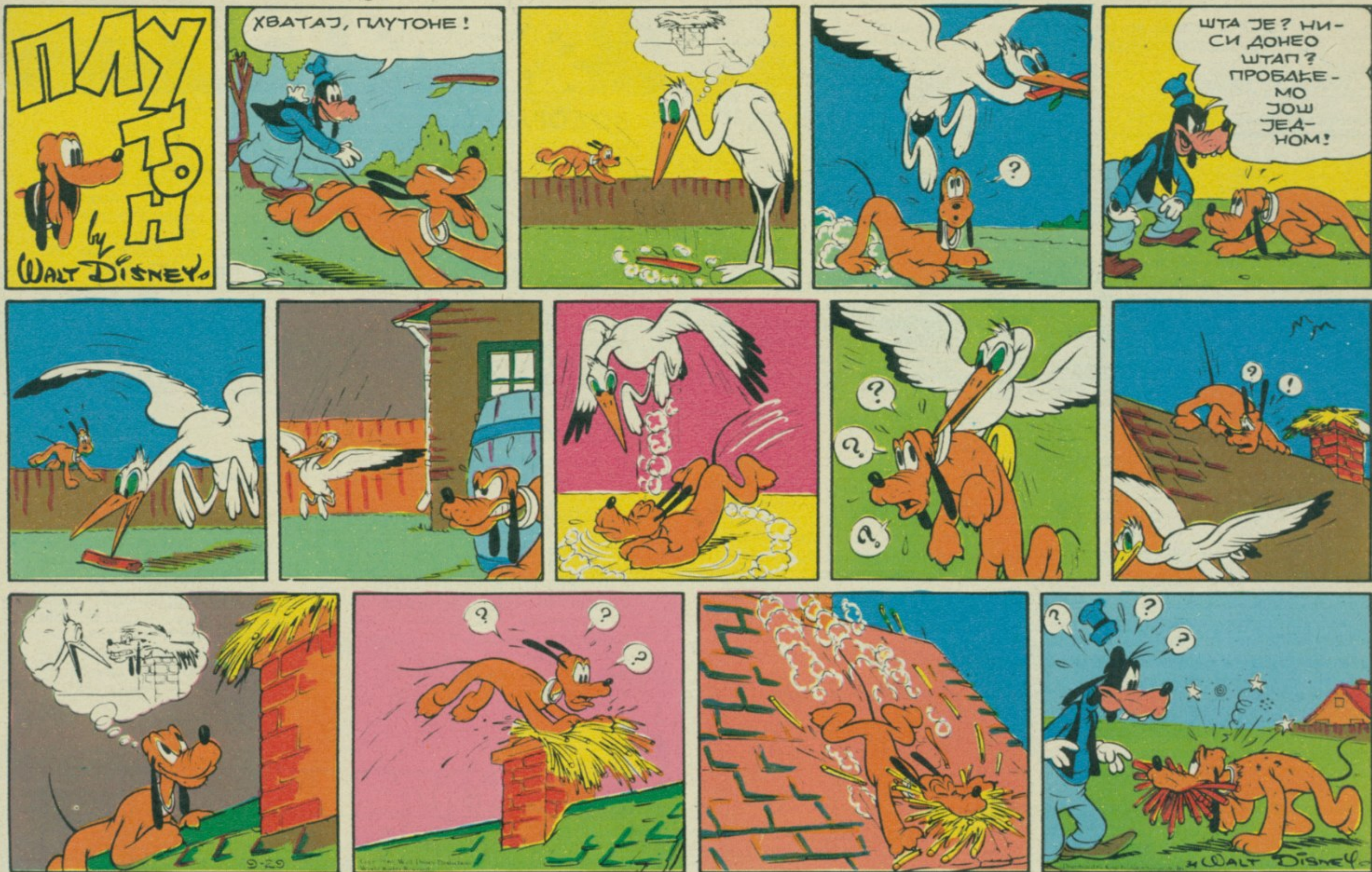
ВОДОРАВНО: 1) Збрка, 6) Сопот, и, 11) Реал, 12) труп, м, 14) градња, 16) акција, 18) рен, 19) одана, 21) сет, 22) ати, 23) Шипан, 24) Ади, 25) Тото, 27) нар, 28) отац, 29) Идина, р, 31) Атина, 32) играчка, 33) Ирска, т, 36) твист, 40) Марс, 41) пуд, 43) Асти, 44) ете, 45) сарач, 47) Гар, 49) трака, 50) ОРА, 51) Иријан, 53) Травен, к, 55) неда, 56) икра, а, 57) нанос, 58) лепра.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Крика Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Божић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дин, полугодишња 110,00 дин, тромесечно 55,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дин, полугодишња 220,00 дин, тромесечно 110,00 дин. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у странијој валути: ДМ 64.—, Долар 25.—, Фф. 110.—, Шфр. 66.—, Шкр. 108.—. Девине уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-764. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на печат.

ЧИТАШ

Здраво!

ИМАШ
ПРАВО!

посебна погодност за пријатеље

PEZ-a

Драги пријатељу PEZ а!

Ако читаш Забавник, вероватно ћеш знати да за играње пријатеље PEZ а припремамо погодности за набавку занимљивих производа са знаком PEZ. За кишне дане ми можемо понудити леу PEZ пелерину у различитим бојама. На залихи имамо 5.000 пелерина и ако је желиш, нека твоји родитељи испуне обз. наруџбеницу и пошаљу је на адресу: PEZ ПРИЈАТЕЉ, 61111 Љубљана ил. 8, а ми ћемо ти по повољној цени од 30 динара послати пелерину коју видиш на слици. Пелерину ћеш платити поштом при пријему. Пошто је количина пелерина ограничена, одједном можеш наручити највише 3 комада. Кроз месец или два понудит ћемо ти опет неки занимљив производ са знаком PEZ.

© Walt Disney Productions

НАРУЏБЕНИЦА: _____ ком. пелерина

Име и презиме (бр. чл. карте) _____

Године старости: _____

Улица и кућни број _____

Поштански број и место _____

Потпис родитеља _____

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавнице,

ИМЕЊАК ИСТОРИЧАРА

Пошто носим име и презиме Јована Рајића молим те да ми одговориш ко је он био.

Јован Рајић, Велико Градиште

Јован Рајић (1726—1801) био је историчар и писац, написао је „Историју разних словенских народа најпаче Болгар, Хорватов и Србов“. Писано на основу хроника Ђорђа Бранковића, из 17. века, и изворних докумената, његово дело је у то време, и поред свих недостатака, од великог значаја као прва историја јужнословенских народа написана у народном духу и с патриотском наменом.

ЗБОГ ГУЖВЕ — ПОД ЗЕМЉУ

Прочитао сам да ће 1980. године у Београду почети да се пробијају тунели за метро, али не знам тачно какво је то превозно средство?

Драган Тошић, Алибунар

У Београду се већ одавно размишља о изградњи метроа, врсте брзог електричног воза који се креће кроз тунеле, и то по шинама. Овакво превозно средство веома је погодно за велике градове где су велике гужве у саобраћају нарочито у време кад већина љу-

ди одлази на посао, или се враћа кући.

Прва линија метроа отворена је у Лондону 1863. године, али вагоне је вукла локомотива на угаљ па је дим стварао велика загушења у тунелу. Због тога је предузета електрификација која је завршена 1905. године. У то време већ су и други велики градови добили метро: Глазгов 1886. године, деценију после њега Будимпешта, чији је метро био први електрични на свету. Одмах за њом, 1900. године, отвара се прва линија париског метроа, а 1904. подземни возови јуре већ и испод њујоршких авенија. Највећи и најлуксузнији метро на свету отворен је 1931. године у Москви, а данас велики број европских градова већ има овај најсавременији начин превоза радних људи. Међу већим метроима су, поред набројаних, још берлински, бечки, римски, мадридски, варшавски.

ЗЛА ИЗ — ЋУПА

Хтео бих да знам шта је то Пандорин ђуп.

Душан Бошковић, Београд

У време када су богови, по грчкој митологији, одређивали живот људи и држали их у покорности Прометеј се дрзнуо и украо ватру боговима.

То је разјарило Зевса, врховно божанство старих Грка, и он на-

реди да Прометеја прикују ланцима за једну стену и да му похлепни орао свакодневно кљује тело. Међутим, ни то Зевсу није било довољно. Бојећи се да ће човек постати сувише снажан, да ће овладати свим знањима и вештинама и да му богови више неће бити потребни, Зевс нареди да се Прометеју за жену понуди лепотица Пандора, у преводу свим обдарена, а уз њу и добро затворен ђуп. Промућурни Прометеј, по легенди, одби поклон. У Пандору се, међутим,

заљуби Епиметеј, брат Прометејева, и ожени се њоме. Уз Пандору доби и ђуп и мизантропију.

Не могавши да одоли радозналости, Пандора отвори ђуп и из њега излетеше сва зла овог света. На дну остаде само варљива Нада. Од тог тренутка, каже грчка митологија, људи упознаше похлепу за златом, завист, болест...

СПОРТСКО МЛАТИЛО

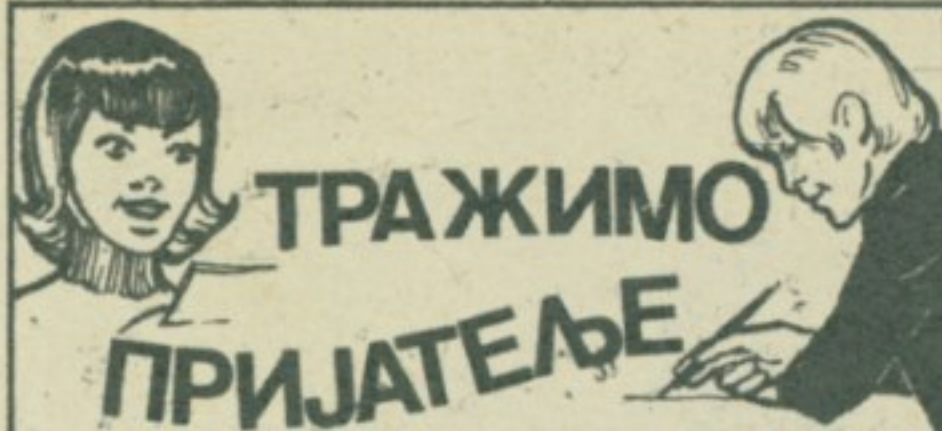
Чуо сам да у Јапану постоје спортови сродни каратеу, па бих желео знати да ли је то тачно.

Јурица Франић, Сплит

Спортови су се у Јапану развили из борилачких вештина па су по томе специфични. Карате је, на пример, почео да се вежба на острву Окинави у 15. веку када је тамо забрањено ношење оружја. Слично њему настале су и друге убојите вештине за које су сељаци, уместо оружја, користили пољопривредне алатке: каму — врсту српа, нунчаку — млатило за жито, туи-фа — ручицу за окре-

тање млинског камена и друге. Вежбали су да их што брже, спретније и убојитије употребе, а помагали су им покрети и ставови из каратеа. Нунчаку је данас више вештина него спорт, али је заиста веома сличан каратеу и сви добри каратисти подједнако су спретни и у баратању овом справом која се састоји од две дрвене палице, обично осмоугаоне у пресеку, повезане канапом или ланцем. И нунчаку се вежба са катама, врстом обавезних састава, као и карате.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 14 година, навијам за „Хајдук“ и скупљам разгледнице. Ванка Илић, 12300 Петровац на Млави, Милана Танчића 28

Желим се дописивати са другарицама и друговима из цијеле земље. Имам 14 година, хоби ми је сакупљање значака и поштанских марка. Навијач сам „Динама“. Ненад Дорић, 54400 Баково, Чавићева 5

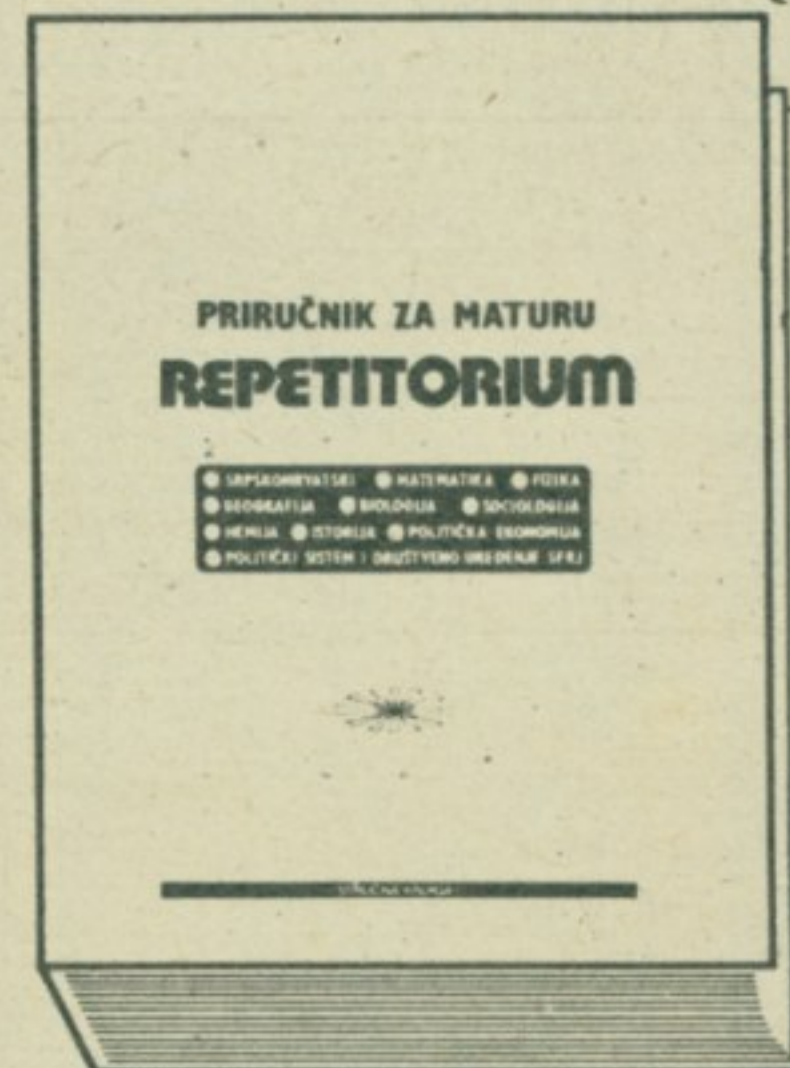
Велика жеља ми је да стекнем пријатеље из ваше земље. Имам 21 годину и студент сам архитектуре. СССР, Харков — 153, ул. Гв. Широнинцев д. 5-В, кв. 20, Јуриј Алтухов

Желела бих да се дописујем са вршњацима широм Југославије. Имам 13 година. Навијам за „Црвену звезду“ и бавим се спортом. Снежана Лакић, Основна школа „Петар Драшћин“, 21400 Бачка Паланка

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поузећем. Цена сваке књиге 80 дина. Све 4 књиге - комплет само 250 дина. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дина. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

